

**Program Wychowawczo-Profilaktyczny
Zespołu Szkół Podstawowej i Muzycznej
im. Janusza Korczaka w Nowym Mieście
Lubawskim**

Spis treści

Preambuła	4
Misja i wizja szkoły	9
Model absolwenta	11
Część: Budowanie pewności siebie i kształtowanie zaradności życiowej	12
Przepisy prawne	12
Wprowadzenie	13
Część: Budowanie świadomości i przynależności narodowej	19
Przepisy prawne	19
Wprowadzenie	19
Część: Przemoc i agresja rówieśnicza w szkole	26
Przepisy prawne	26
Wprowadzenie	26
Działalność wychowawcza	28
Działalność profilaktyczna	31
Część: Współpraca z rodzicami	33
Przepisy prawne	33
Wprowadzenie	33
Część: Rozwijanie kompetencji czytelniczych oraz upowszechnianie czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży	38
Przepisy prawne	38
Wprowadzenie	38
Działalność wychowawczo-edukacyjna	39
Działalność profilaktyczna	41
Część: Trudności w nauce oraz sposoby motywowania do pracy	45
Przepisy prawne	45
Wprowadzenie	45
Część: Wychowanie do wartości	52
Przepisy prawne	52
Wprowadzenie	52
Część: Zdrowy tryb życia	56
Przepisy prawne	56
Wprowadzenie	56

Część: Społeczność szkolna – bezpieczeństwo w społeczności szkolnej i trudności w nawiązywaniu kontaktów rówieśniczych	68
Społeczność szkolna	68
Przepisy prawne	68
Wprowadzenie	69
Prawidłowe relacje rówieśnicze – trudności w nawiązywaniu kontaktów rówieśniczych.....	74
Część: Nienaruszalność cielesna i przeciwdziałanie wykorzystaniu dzieci.....	77
Przepisy prawne	77
Wprowadzenie	77
Część: Cyberprzemoc.....	82
Przepisy prawne	82
Wprowadzenie	83
Część: Prawidłowe relacje rodzinne, a rozbite rodziny, eurosieroctwo, przemoc w rodzinie.....	91
Przepisy prawne	91
Wprowadzenie	91
Eurosieroctwo	95
Przepisy prawne	95
Wprowadzenie	95
Przemoc i agresja w rodzinie dziecka	100
Przepisy prawne	100
Wprowadzenie	101
Program Wychowawczo-Profilaktyczny	101

Preambuła

Program Wychowawczo - Profilaktyczny Zespołu Szkół Podstawowej i Muzycznej w Nowym Mieście Lubawskim powstał w oparciu o wizję i misję szkoły, które zostały opracowane przez zespół ds. programu profilaktyczno - wychowawczego, po uprzednim zdiagnozowaniu potrzeb uczniów i nauczycieli oraz oczekiwań rodziców. Przedstawia w sposób całościowy treści i działania o charakterze profilaktyczno - wychowawczym podejmowane w szkole i jest realizowany przez wszystkich nauczycieli oraz pracowników administracyjno – obsługowych

Opracowany Program Wychowawczo - Profilaktyczny jest zbiorem działań, które mają za zadanie wspomagać i kształtować prawidłowy rozwój dzieci i młodzieży w wieku szkolnym. Ich celem jest zapobieganie pojawieniu się i rozwojowi danego niekorzystnego zjawiska w konkretnej sytuacji i grupie społecznej, jak też promowanie alternatywnych, pozytywnych zjawisk, form spędzania czasu w stosunku do tych, które usiłuje się wyeliminować.

W społeczności szkolnej należy wyróżnić wiele symptomów, które mogą wskazywać na istnienie problemów. Do najpoważniejszych, ale zarazem najłatwiej zauważalnych wskaźników występujących wśród uczniów należą:

- występowanie agresji słownej i fizycznej,
- problemy w nauce, brak motywacji do przyswajania nowej wiedzy, niskie potrzeby i aspiracje edukacyjne,
- opuszczanie godzin lekcyjnych bez usprawiedliwienia oraz spóźnienia na zajęcia lekcyjne,
- kłopoty w samodyscyplinie i czynnościach samoobsługowych,
- powiększająca się liczba dzieci z deficytami rozwojowymi, trudnościami dydaktycznymi,
- powiększająca się liczba uczniów z problemami rodzinnymi (tj. alkoholizm, bezrobocie,) bądź tych, którzy funkcjonują w rodzinach zaburzony (tj. rodziny niepełne, rodziny rozbite, rodziny wielodzietne, eurosieroctwo, sieroctwo, trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, przemoc w rodzinie)

Zadaniem szkoły jest prowadzenie ciągłej ewaluacji wskazanych zjawisk poprzez gromadzenie i przetrzymywanie dokumentacji badawczej, wywiadów wychowawczych oraz informacji na temat warunków społecznych i materialnych danej rodziny.

Zdajemy sobie również sprawę, że poza już wskazanymi czynnikami indywidualnymi i społecznymi na jakość życia oraz sukces edukacyjny szkoły mają wpływ poszczególne czynniki ryzyka tj.:

- kryzys autorytetów,
- brak dostatecznej wiedzy na temat szkodliwości zażywania substancji zakazanych oraz skutków ich przyjmowania,
- brak właściwych wzorców rodzinnych,
- naciski środowiska rówieśniczego na zachowania społecznie nieakceptowane,
- konflikty rówieśnicze i/lub środowisko, w którym zaburzone jest poczucie bezpieczeństwa,
- brak wsparcia, zainteresowania w rodzinie lub istnienie niewłaściwych wzorców rodzinnych,
- niekontrolowane przyswajanie wzorców czerpanych z mediów tj. telewizja, Internet,
- stres i niepowodzenia edukacyjne,
- brak zdolności do kompensowania stresu,
- brak nawyku aktywnego odpoczynku,
- zbyt duże obciążenie obowiązkami edukacyjnymi – mnogość „obowiązkowych” zajęć fakultatywnych,
- nieprzestrzeganie norm dotyczących higieny pracy i higieny osobistej, itp.

Program Wychowawczo-Profilaktyczny Zespołu Szkół Podstawowej i Muzycznej w Nowym Mieście Lubawskim składa się z wielu części, a każda z nich ma na celu zapobieganie pojawianiu się bądź ograniczenie występowania czynników ryzyka. Wychodzimy z założenia, że silna więź emocjonalna ucznia ze szkołą, a także nawiązanie współpracy i trwałej relacji pomiędzy pracownikami szkoły, a opiekunami uczniów, jest w stanie w znacznej mierze przeciwstawić się podobnym zagrożeniom. Wspólne działanie na polu rodzinnym i szkolnym może przynieść zamierzony efekt w momencie, gdy ustalono wspólne cele, a obie strony dialogu traktują się po partnersku.

Celem prowadzonych działań wychowawczo-profilaktycznych jest dostarczenie narzędzi, które wzmocnią poczynania szkoły, a w konsekwencji doprowadzą do osiągnięcia sukcesu na wybranym polu oraz praca wszystkich jednostek, które mają swój wkład w

procesie edukacyjnym tj. uczniowie, nauczyciele, wychowawcy, dyrekcja szkoły, pozostali pracownicy szkolni, rodzice, opiekunowie dzieci oraz organizacje lokalne. Wszystkie wymienione jednostki stanowią niezastąpione ogniwo w procesie edukacyjnym i z tego powodu zostały wcielone w działania prewencyjne proponowane szkole.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U. 2017 poz. 356) reguluje działania wychowawczo-profilaktyczne jakie powinny zostać spełnione przez każdą placówkę szkolną. Proponowane przez nas rozwiązania odwołują się do opisanej tam podstawy programowej oraz celów wychowawczych.

Istotne wymagania nałożone na szkołę a wynikające z w/w Rozporządzenia:

- Informują, że każdemu uczniowi powinno proponować się zindywidualizowane wspomaganie rozwoju, czyli taki który jest dostosowany do jego potrzeb i możliwości. Niezależnie czego dotyczą trudności, z którymi spotyka się uczeń (np. trudności w nauce, posiadanie niepełnosprawności fizycznej czy intelektualnej w stopniu lekkim) zajęcia powinny zostać dostosowane specjalnie do jego zdolności psychofizycznych oraz tempa uczenia się.
- Innym zakresem odpowiedzialności powierzonym szkole jest prowadzenie działań z zakresu doradztwa zawodowego, które przygotowują uczniów do wyboru zgodnego z ich możliwościami i aspiracjami kierunku kształcenia i przyszłego zawodu.
- W nowej podstawie programowej edukacja zdrowotna odgrywa znaczącą rolę. Kształtowanie postaw prozdrowotnych uczniów, dbanie o zdrowie i bezpieczeństwo swoje i innych osób, budowanie prawidłowych nawyków żywieniowych oraz postaw do aktywności fizycznej powinno stać się częścią profilaktyki.
- Nowa podstawa programowa kładzie duży nacisk na rozwijanie postaw obywatelskich, patriotycznych i społecznych u dzieci i młodzieży w wieku szkolnym. Celem placówek szkolnych jest rozbudzanie i/lub wzmacnianie tożsamości narodowej poprzez przybliżanie historii, tradycji lokalnych i narodowych oraz zachęcanie do aktywnego uczestnictwa w codziennym życiu społeczności lokalnej i środowisku szkolnym.

Wszystkie proponowane przez nas działania, poza oczywistą promowaną tam tematyką, mają również na celu ułatwienie uczniom nabywania umiejętności życia w społeczeństwie. W związku z tym ich celem jest usprawnienie komunikacji, współpracy w grupie (również w środowiskach wirtualnych), ale również pozwalają na rozwijanie zdolności indywidualnej oraz zespołowej pracy czy organizacji i zarządzanie zespołami. Dzięki takiej różnorodności zajęć młodzi ludzie mogą rozwijać swoją kreatywność oraz przedsiębiorczość.

Duży nacisk należy położyć na pracę projektową uczniów, umożliwiając im tym samym większą ekspresję ich kreatywności. Ma ona, naszym zdaniem, wpływ na zwiększenie samodzielności i odpowiedzialności dzięki czemu uczniowie będą mogli sami wpływać na kształtowanie procesu uczenia. Kierowanie własnym rozwojem zakłada zarówno pracę indywidualną jak i pracę grupową w zespole klasowym. Dzięki temu uczniowie mają możliwość odkrywania siebie i rozwijania zdolności do komunikowania się, skutecznego przekazywania własnych myśli, słuchania, a nie jedynie słyszenia swoich rozmówców, efektywnego rozwiązywania sytuacji konfliktowych oraz radzenie sobie w sytuacjach trudnych.

Ponadto cele edukacyjne opisane w nowej podstawie programowej zakładają, że w szkole podstawowej będzie kładło się duży nacisk na integralny rozwój biologiczny, poznawczy, emocjonalny, społeczny oraz moralny uczniów. Nauka będzie prowadzona poprzez wykonywanie prostych czynności, ciągłą praktykę oraz podejmowanie intelektualnych wyzwań. W efekcie takiego wsparcia oraz zaspakajania swoich naturalnych potrzeb rozwojowych dziecko osiąga dojrzałość do podejmowania nauki na następujących po sobie etapach edukacyjnych.

Przedstawione propozycje tematyczne Programu Wychowawczo-Profilaktycznego zgodnie są z wskazanymi celami programowymi oraz wiekiem młodych ludzi.

1. Budowanie pewności siebie i kształtowanie zaradności życiowej,
2. Budowanie świadomości i przynależności narodowej,
3. Przemoc i agresja rówieśnicza w szkole,
4. Współpraca z rodzicami,
5. Rozwijanie kompetencji czytelniczych oraz upowszechnianie czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży
6. Trudności w nauce oraz sposoby motywowania do pracy,
7. Wychowanie do wartości,
8. Zdrowy tryb życia,

9. Społeczność szkolna – bezpieczeństwo w społeczności szkolnej i trudności w nawiązywaniu kontaktów rówieśniczych,
10. Nienaruszalność cielesna i przeciwdziałanie wykorzystaniu dzieci,
11. Cyberprzemoc,
12. Prawidłowe relacje rodzinne, a rozbite rodziny, eurosieroctwo, przemoc w rodzinie.

Proponowane przez nas działania mają charakter wychowawczy i profilaktyczny.

Działalność wychowawcza – ma na celu kształtowanie osobowości młodego człowieka, jego postaw, zachowań oraz cech niezbędnych w życiu społecznym. Naszym celem jest przygotowanie ucznia do samodzielnego, poprawnego nawiązywania stosunków międzyludzkich, kształtowania długoterminowych relacji z innymi ludźmi, zachowania etycznego, moralnego i akceptowanego przez społeczność, w której żyje. Ważna jest świadomość oraz istnienie głębokich, skłaniających do refleksji wartości młodego człowieka. Działalność wychowawcza polega na prowadzeniu działań z zakresu promocji zdrowia oraz wspomaganiu ucznia i wychowanka w jego rozwoju ukierunkowanym na osiągnięcie pełnej dojrzałości w sferze:

1. fizycznej – ukierunkowanej na zdobycie przez ucznia i wychowanka wiedzy i umiejętności, pozwalających na prowadzenie zdrowego stylu życia i podejmowania zachowań prozdrowotnych;
2. psychicznej – ukierunkowanej na zbudowanie równowagi i harmonii psychicznej, ukształtowanie postaw sprzyjających wzmocnieniu zdrowia własnego i innych ludzi, kształtowanie środowiska sprzyjającego rozwojowi zdrowia, osiągnięcie właściwego stosunku do świata, poczucia siły, chęci do życia i witalności;
3. społecznej – ukierunkowanej na kształtowanie postawy otwartości w życiu społecznym, opartej na umiejętności samodzielnej analizy wzorów i norm społecznych oraz ćwiczeniu umiejętności wypełniania ról społecznych;
4. aksjologicznej – ukierunkowanej na zdobycie konstruktywnego i stabilnego systemu wartości, w tym docenienie znaczenia zdrowia oraz poczucia sensu istnienia.

Działalność profilaktyczna – celem profilaktyki jest podjęcie szybkich i skutecznych działań przywracających zdrowie, ma ona również na celu hamowanie postępu i niwelowanie pojawiających się powikłań już istniejącej choroby. Działania profilaktyczne pozwalają stworzyć odpowiedni wzór zachowań społecznych, które przyczyniają się do obniżenia prawdopodobieństwa pojawienia się danego zjawiska. Naszym zadaniem jest dostarczanie

silnych pozytywnych wzorców i przeżyć, wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży, rozwijanie posiadanych przez nich zdolności oraz wspieranie ambitnych postaw.

Działania szkoły obejmować będą trzy poziomy profilaktyki:

1. profilaktyka uniwersalna – skierowana do wszystkich uczniów i nauczycieli. Jej celem jest budowanie zdrowych i trwałych relacji w obrębie szkolnej społeczności, m.in. poprzez szkolenie nauczycieli i innych pracowników w zakresie pedagogiczno-wychowawczym, ustalenie określonych zasad postępowania, niezgodę na przemoc, dbanie o dobre relacje, wzmacnianie odporności uczniów i podnoszenie ich samooceny czy wyraźne wskazanie osoby, do której można udać się po pomoc;
2. profilaktyka selektywna – działania skupione są na osobach z grupy zwiększonego ryzyka (np. uczniach z problemami zdrowotnymi, ekonomicznymi, rodzinnymi, z trudnościami w nauce). Zadaniem szkoły i pracowników jest określenie potrzeb i trudności uczniów z grupy ryzyka oraz wsparciu ich w przezwyciężeniu trudności, m.in. poprzez działania włączające ich do grupy rówieśniczej czy pomagające w nauce. Ważnym czynnikiem jest włączenie rodziców / opiekunów uczniów do pracy oraz wspólne rozwiązywanie napotykaných trudności;
3. profilaktyka wskazująca – działanie skupiają się na osobach z grupy wysokiego ryzyka, tj. po przeżyciu traumy. Pracownicy szkoły powinni w bardzo dyskretnej i nieustannie obserwować ucznia, zapewnić mu opiekę szkolnego specjalisty oraz współpracować z rodzicami w zakresie zapewnienia mu stałej specjalistycznej opieki.

Misja i wizja szkoły

Misją zespołu Szkół Podstawowej i Muzycznej w Nowym Mieście Lubawskim jest wychowanie dziecka świadomego dokonywanych wyborów, wrażliwego i otwartego na środowisko naturalne i społeczne, w jakim funkcjonuje, pewnie poruszającego się w określonym kulturowo i światopoglądowo systemie wartości, odpowiedzialnego, prawego, krytycznego, tolerancyjnego i zdolnego do współdziałania.

Jesteśmy szkołą nowoczesną, bezpieczną i przyjazną. Pracujemy jako zespół, szanując i wspierając się nawzajem. Uczymy kreatywności, z jednoczesnym naciskiem na odpowiedzialność za własne decyzje. Jesteśmy otwarci na świat i zmiany w nim zachodzące, chętni do czerpania z jego dorobku naukowego i kulturowego.

Nasza szkoła jest zakorzeniona w tradycji lokalnej i narodowej. Kształcimy swoich wychowanków w oparciu o szacunek do drugiego człowieka, poszanowanie systemu wartości, dziedzictwa kulturowego i historycznego.

Każdy uczeń w naszej szkole osiąga sukces na miarę swoich możliwości, uczy się żyć w środowisku i dla środowiska. Kształtujemy w uczniach wrażliwość na dobro, prawdę i piękno. Najwyższym dobrem jest dla nas uczeń.

Model absolwenta

Absolwent Zespołu Szkół Podstawowej i Muzycznej w Nowym Mieście Lubawskim jest przygotowany do następnego etapu kształcenia i dobrze funkcjonuje w otaczającym go świecie. Ponadto:

- jest sprawny fizycznie na swój wiek i możliwości
- jest świadomy swoich możliwości
- zna zasady zdrowego stylu życia i konsekwencje niestosowania się do niego
- umie korzystać z dóbr naturalnych
- zna swoje wady i zalety
- potrafi nazywać swoje emocje i nad nimi panować
- umie nawiązywać i utrzymywać relacje społeczne
- potrafi pracować w grupie
- posiada wiedzę adekwatną do swojego wieku i możliwości oraz potrafi ją wykorzystać
- umiejętnie korzysta z różnych źródeł informacji
- jest kreatywny – w twórczy sposób rozwiązuje problemy i zadania
- posiada świadomość patriotyczną, ma szacunek do ojczyzny i symboli narodowych
- jest świadomy pełnionej roli w społeczeństwie
- szanuje poglądy i wyznania innych
- kultywuje tradycje i obyczaje
- jest odpowiedzialny za swoje czyny i słowa

Część 1: Budowanie pewności siebie i kształtowanie zaradności życiowej

Przepisy prawne

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. uchwalona przez Zgromadzenie Narodowe w dniu 2 kwietnia 1997 r., przyjęta przez Naród w referendum konstytucyjnym w dniu 25 maja 1997 r., podpisana przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 16 lipca 1997 r. (Dz.U. 1997 nr 78 poz. 483);
2. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity: Dz. U. z 2016 r. poz. 1943);
3. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59; 949);
4. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U. 2017 poz. 356);
5. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków i trybu udzielania zezwoleń na indywidualny program lub tok nauki oraz organizacji indywidualnego programu lub toku nauki (Dz.U. 2017 poz. 1569);
6. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2017 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie organizacji oraz sposobu przeprowadzania konkursów, turniejów i olimpiad (Dz.U. 2017 poz. 1580);
7. Konwencja o prawach dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz.U. 1991 nr 120 poz. 526).

Wprowadzenie

Szkoła prowadzi szereg działań, mających na celu zachęcenie uczniów do podejmowania innej, alternatywnej w stosunku do biernej formy spędzania wolnego czasu tj. fakultatywne zajęcia sportowe, edukacyjne, spotkania z przedstawicielami środowisk lokalnych, itd.

Każde z prowadzonych przez nas działań ma za zadanie rozbudzić aspiracje życiowe uczniów oraz przeciwdziałać bierności społecznej. Dlatego też skupiamy się na motywowaniu naszych uczniów

do nauki oraz staramy się tworzyć im środowisko umożliwiające osiągnięcie sukcesów w różnych dziedzinach. Dzięki temu uczniowie, którzy posiadają trudności w nauce na jakimś polu, będą mogli odszukiwać oraz pielęgnować umiejętności i predyspozycje, które posiadają w różnych dziedzinach życia.

Kładziemy również duży nacisk na rozwijanie umiejętności społecznych i inteligencji emocjonalnej młodych ludzi. Okazuje się bowiem, że dynamicznie zmieniający się świat, a co za tym idzie warunki życia, sprzyjają wzrostowi ilości osób, które nie radzą sobie z gniewem, złością, żalem, depresją czy innymi trudnymi stanami emocjonalnymi, które dotyczą ich samych lub innych osób z ich otoczenia. Osoby, które nie potrafią poradzić sobie ze sferą emocjonalną mogą przejawiać mniejsze bądź większe problemy w skupieniu się na nauce czy pracy. Wykazują również mniej motywacji i wytrwałości w dążeniu do wyznaczonego celu, łatwiej poddają się przykrym emocjom i nie wiedzą w jaki sposób sobie z nimi radzić, nie umieją panować nad swoimi popędami i zdecydowanie częściej znajdują się w grupie osób podejmujących się zachowań ryzykownych bądź destruktywnych.

Poniższy Program Wychowawczo-Profilaktyczny przedstawia działania, które pomogą budować samoświadomość uczniów oraz zadbają, aby ich aspiracje życiowe były dojrzałe i racjonalne oraz zgodne z ich predyspozycjami personalnymi i zainteresowaniami. Dzięki odkryciu swoich umiejętności i skłonności uczniowie będą bardziej zorientowani na wyznaczony przez siebie cel i pewniej ku niemu zmierzał.

Cele ogólne :

1. Budowanie świadomości samego siebie i realnych aspiracji życiowych:
  - kształtowanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach trudnych,
  - rozumienie znaczenia i roli ubioru (odpowiedniego do okazji i miejsca),
  - poszerzanie horyzontów, uświadamianie mnogości ścieżek życiowych,
  - poszerzanie oferty zajęć rozwijających zainteresowania.
2. Budowanie pewności siebie:
  - uświadamianie zagadnienia pewności siebie,
  - techniki budowania pewności siebie, odkrywanie własnej osobowości
  - rozwijanie zainteresowań,
  - odnajdywanie swoich mocnych stron.
3. budowanie zaradności życiowej:
  - organizacja warsztatów,

- angażowanie uczniów w organizację wydarzeń, imprez etc.
- organizacja wyjazdów, wycieczek, „zielonych szkół”.

Cele szczegółowe:

- tworzenie pozytywnej i bezpiecznej atmosfery w klasie i szkole,
- uczenie asertywności,
- zaznajamianie uczniów z pojęciem tolerancji,
- uczenie podejmowania właściwych decyzji,
- uczenie sposobów radzenia sobie z sytuacjami trudnymi, stresowymi,
- wskazywanie pozytywnych wzorców zachowań,
- wzmacnianie poczucia własnej wartości,
- poznawanie swoich predyspozycji oraz ich rozwijanie.

Działania szkoły

Zadanie	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin oraz częstotli- wość	Odbiorca
1. Zajęcia integracyjne.	- ćwiczenia indywidualne i grupowe, - ćwiczenia integrujące klasy uczniowskie, - ćwiczenia aktywizujące.	Wychowawcy klas	Wrzesień, na bieżąco	Uczniowie
Realizacja <ul style="list-style-type: none"> • zajęcia integracyjne dla klas pierwszych i czwartych na początku roku szkolnego. Zajęcia mają na celu zwiększenie otwartości i akceptacji młodych ludzi do samych siebie oraz tolerancji względem odmienności swoich rówieśników; • uczenie współodpowiedzialności za swoich kolegów i koleżanki z klasy i ze szkoły, wzmocnienie poczucia solidarności – nauczyciele respektują ustanowione w szkole zasady i konsekwentnie wyciągają konsekwencje w sytuacji, gdy nie są one przestrzegane. Nauczyciele nie pochwalają typowego „donosicielstwa”, jednak nie bagatelizują zgłaszanych sytuacji. Podczas zajęć uczniowie tworzą własne klasowe zasady, według których chcą pracować (reguły muszą zostać zaakceptowane przez każdego ucznia z osobna oraz nauczyciela, można negocjować poszczególne punkty regulaminu) • wspólne wyjścia poza teren szkoły • „poznaj mnie” – zajęcia podczas, których uczniowie dzielą się własnymi pasjami, zainteresowaniami ze swoimi rówieśnikami. Celem zajęć jest lepsze poznanie siebie nawzajem. 				
1. Poznanie siebie oraz skupienie się na odkrywaniu własnych	- ćwiczenia indywidualne i grupowe, zajęcia wychowania fizycznego, mini wykłady, dramy	Wychowawcy, nauczyciele wychowania fizycznego	W ciągu roku szkolnego	Uczniowie

<p>zdolności oraz aspiracji życiowych.</p> <p>2. Praca nad adekwatnym poczuciem własnej wartości.</p>	<p>Realizacja</p> <ul style="list-style-type: none"> • zajęcia których celem jest samopoznanie i budowanie własnej wartości: <ul style="list-style-type: none"> ○ podczas wychowania fizycznego - prowadzenie zajęć pozwalających uświadomić uczniom posiadane przez nich zdolności fizyczne oraz zaznajamia ich z predyspozycjami ich ciała. ○ trening asertywnego zachowania się – uczniowie zapoznają się ze sposobami komunikowania się z innymi ludźmi. Rozumieją dlaczego asertywny styl prowadzenia dialogu jest lepszy niż inne; – warsztat przeprowadzony przez psychologa z Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Nowym Mieście Lubawskim; <ul style="list-style-type: none"> ▪ zajęcia poświęcone odkrywaniu barier komunikacyjnych, zrozumieniu różnicy pomiędzy aktywnym słuchaniem a słyszeniem. • lekcja pt. „zrozum mnie” – zajęcia mające uświadomić uczniom czym jest tolerancja, kiedy należy mówić o zachowaniach nietolerancyjnych oraz dlaczego warto akceptować inność. • lekcja pt. „nauka pozytywnego myślenia” – ćwiczenia w formie dramy – przedstawiamy uczniom wiele sytuacji z życia codziennego np.: zapraszasz swojego kolegę do kina, ale ten odmawia, twoja koleżanka nie odpisuje Ci na SMSy, opowiadasz swojemu rodzicowi o dniu spędzonych w szkole. Ten jednak wydaje się nie być zainteresowany tym co mówisz, • uczenie podopiecznych jakie znaczenie w życiu człowieka ma czas, w jaki sposób najefektywniej nim zarządzać oraz na co zwrócić uwagę podczas planowania swojego dnia, tygodnia oraz bardziej oddalonych celów życiowych 			
<p>1. Podnoszenie poziomu kompetencji społecznych.</p>	<p>- praca indywidualna i grupowa, - treningi, warsztaty, - dramy.</p>	<p>Wychowawcy klas, pedagog szkolny</p>	<p>Zajęcia warsztatowe raz w roku szkolnym, poza stałe na bieżąco</p>	<p>Uczniowie klas III-VII</p>
<p>Realizacja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zajęcia warsztatowe prowadzone przez psychologa z PPP „Jak rozwijać wśród uczniów konstruktywne relacje społeczne • uczniowie zapoznani zostają z teorią Paula Ekmana dotyczącą mikroekspresji – praca w siedmiu zespołach. Każdy z zespołów ma za zadania opisać jeden wylosowany stan emocjonalny oraz przedstawić go w formie graficznej, kolorystycznej, muzycznej itp. 				

<p>1. Nauka opanowania stresu bądź wykorzystania sytuacji stresowych na swoją korzyść.</p> <p>2. Umiejętne rozwiązywanie konfliktów i reagowanie w sytuacjach trudnych.</p>	<p>- ćwiczenia indywidualne i grupowe, - zajęcia plastyczne/ techniczne, - mini wykłady, - ćwiczenia rozluźniające, - ćwiczenia oddechowe.</p>	<p>Wychowawcy klas nauczyciel plastyki, techniki</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Uczniowie wszystkich oddziałów</p>
<p>Realizacja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uświadomienie uczniom czym jest stres, wytłumaczenie jego genezy oraz skutków, które ze sobą niesie. Uczniowie dowiadują się w jakich sytuacjach może on działać korzystnie, a kiedy stanowi zagrożenie. • ćwiczenia relaksacyjne – nauczyciele zapoznają uczniów z szeregiem ćwiczeń, które pomogą im opanować aktualnie przeżywany stres oraz pozwolą zapanować nad emocjami na co dzień np. kontrola oddechu, odliczanie wstak co pewną liczbę itp. • podczas zajęć plastycznych/ technicznych uczniowie przygotowują własną gniotkę antystresową – może mieć ona wybrany przez nich kształt, kolor czy wielkość. Wykonać ją można z wybranych przez siebie materiałów, które można dowolnie łączyć np. bawełna, kartki, taśma, kartony. Istotne jest, aby młodzi ludzie byli w stanie „przekazać” jej swoje negatywne emocje w chwilach przeżywania złości; 				
<p>1. Kształtowanie postawy życiowej w społeczeństwie lokalnym.</p> <p>2. Budowanie zaradności życiowej.</p> <p>3. Nauka samodzielnego podejmowania aktywności/ inicjatywy.</p> <p>4. Rozwijanie uczniowskich zainteresowań.</p>	<p>- ćwiczenia indywidualne i grupowe, prezentacje, wystąpienia, - lekcje wychowawcze, - praca projektowa.</p>	<p>Wychowawcy klas</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Uczniowie</p>
<p>Realizacja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uczniowie zapoznają się z zasadami dobrego wychowania (praca w zespołach). Każda grupa ma za zadanie dowiedzieć się czym jest „savoir vivre” oraz, jakie przesłanie ze sobą niesie. • uczniowie poznają zasady poprawnego ubioru oraz ich wpływ na wywieranie pierwszego wrażenia u drugiego człowieka. Uczniowie przygotowują pokaz mody o ustalonej wcześniej tematyce np. ubrania na egzamin, ubrania do pracy, ubrania na co dzień do szkoły, ubrania podczas uroczystości, itp. • prowadzenie działań psychoedukacyjnych (klasy VII i VIII), których celem jest możliwość dokonania przez uczniów świadomego wyboru dalszej drogi życiowej: prowadzenie całorocznego doradztwa zawodowego, 				

	<p>umożliwiającego odkrycie słabych i mocnych stron uczniów, ich aktualnych predyspozycji zawodowych, aspiracji i możliwości:</p> <ul style="list-style-type: none"> szkoła daje uczniom możliwość realizowania ich zainteresowań i pasji poprzez aktywne dzielenie się nimi z innymi – uczniowie organizują prezentacje dla swoich kolegów i koleżanek ze szkoły, z tematyki którą sami wybiorą. pracownicy szkoły zachęcają uczniów do czynnego udziału w proponowanych przez nią zajęciach dodatkowych. Nauczyciele promują również organizacje oraz instytucje działające na terenie szkoły oraz w jej obrębie (np. ZHP/organizacje sportowe/, kluby czytelnicze, młodzieżowe), które bezpośrednio wpływają na działalność szkoły (np. praca w samorządzie uczniowskim,). 			
<p>1. Pedagogizacja rodziców/ opiekunów dzieci. 2. Spotkania z wychowawcą oraz utrzymywanie stałej i poprawnej relacji na linii nauczyciele-rodzice/ opiekunowie dzieci. 3. Zaangażowanie rodziców w działalność szkolną.</p>	<p>- spotkania z wychowawcą, - pogadanki.</p>	<p>Wychowawcy klas</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Rodzice/ opiekunowie uczniów</p>
<p>Realizacja:</p> <ul style="list-style-type: none"> rodzice/opiekunowie dzieci czuwają nad tym, aby ich pociechy wykazywały właściwą postawę charakteryzującą się wysoką kulturą osobistą oraz sumiennie realizowało obowiązek szkolny; rodzice/opiekunowie utrzymują regularny kontakt z wychowawcą klasy, wykazują zainteresowanie aktualnym stanem wiedzy swoich pociech oraz w razie zaistnienia potrzeby sami podejmują kontakt z konkretnym nauczycielem, wychowawcą klasy czy dyrektorem; rodzice/opiekunowie angażują się w działania realizowane przez szkołę tj. akademie i uroczystości szkolne, konkursy, wydarzenia, imprezy klasowe i szkolne, wyjścia, wyjazdy, itp.; rodzice/opiekunowie uczniów, których pociechy wykazują specyficzne trudności wychowawcze pozostają w stałym kontakcie z pracownikami szkoły i podejmują się wspólnych działań w celu polepszenia aktualnej postawy dzieci i młodzieży. Zadaniem wychowawców klas jest ułatwienie im tego kontaktu bądź wskazanie alternatywnych form szukania wsparcia; rodzice/opiekunowie, których pociechy wykazują problemy edukacyjne i/lub towarzyskie (np. problemy socjalizacyjne z koleżankami i kolegami ze szkoły) pozostają w stałym kontakcie z wychowawcą, /pedagogiem szkolnym/pracownikami poradni psychologiczno-pedagogicznej oraz pracują nad zmianą i poprawą aktualnego stanu; Konkurs „Wiem o Tobie wszystko” w którym biorą udział uczniowie ze swoimi opiekunami/członkami rodziny. Celem zajęć jest stworzenie bliskości członków rodziny i lepsze poznanie się podczas 				

	przygotowywania do konkursu; <ul style="list-style-type: none"> • przeprowadzenie spotkania z opiekunami uczniów na temat ustalania zasad panujących w domu, przestrzegania ich przez wszystkich domowników oraz konsekwentnego reagowania w sytuacjach, gdy dana reguła nie zostanie dotrzymana. Spotkanie prowadzone jest przez wykwalifikowanego w temacie psychologa z PPP 			
1. Nawiązanie współpracy z organizacjami, instytucjami, osobami fizycznymi nie związanymi bezpośrednio ze szkołą.	- spotkania za specjalistami danej tematyki, - szkolenie.	Pedagog szkolny, wychowawcy		Dyrekcja szkoły
	Realizacja: <ul style="list-style-type: none"> • nawiązanie współpracy w zakresie realizacji omawianych działań profilaktycznych z: <ul style="list-style-type: none"> ○ Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, ○ rodzicami/ opiekunami prawnymi uczniów, ○ instytucjami i organizacjami edukacyjnymi, • wykorzystanie wyników badań w ewaluacji pracy szkoły 			

Część 2: Budowanie świadomości i przynależności narodowej

Przepisy prawne

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. uchwalona przez Zgromadzenie Narodowe w dniu 2 kwietnia 1997 r., przyjęta przez Naród w referendum konstytucyjnym w dniu 25 maja 1997 r., podpisana przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 16 lipca 1997 r. (Dz.U. 1997 nr 78 poz. 483);
2. Ustawa z dnia 7 września 1991 r., o Systemie oświaty (tekst jednolity: Dz. U. z 2016 r. poz. 1943);
3. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59, 949);
4. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U. 2017 r. poz. 356);
5. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 listopada 2007 r. w sprawie warunków i sposobu wykonywania przez przedszkola, szkoły i placówki publiczne zadań umożliwiających podtrzymywanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej uczniów należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym (Dz.U. 2014 r. poz. 263);
6. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w szkołach publicznych (Dz.U. 1992 r. nr 36 poz. 155 z późn. zm);
7. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 maja 2017 r. w sprawie warunków i sposobu wspomagania nauczania języka polskiego, historii, geografii, kultury polskiej i innych przedmiotów nauczanych w języku polskim wśród Polonii i Polaków zamieszkałych za granicą oraz dzieci pracowników migrujących (Dz.U. 2017 r. poz. 1042);
8. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 6 sierpnia 2015 r. w sprawie wymagań wobec szkół i placówek (Dz.U. 2015 r. poz. 1214);
9. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. 2016 r. poz. 1817, 1948, z 2017 r. poz. 60, 573).

Wprowadzenie

Budowanie świadomości przynależności narodowej oraz kształtowanie postaw patriotycznych służy nabywaniu identyfikacji z narodem i kulturą, które z kolei przygotowują do życia w danym społeczeństwie. Wychowanie w młodych ludziach odpowiedniej, patriotycznej postawy wymaga czasu i konsekwentnych, ciągłych starań. Z tego powodu działalność dydaktyczno-wychowawcza jest niezbędna w codziennym życiu młodego człowieka a równocześnie jest obowiązkiem spoczywającym na barkach nauczycieli, bez względu na ich wiarę czy preferencje polityczne.

Patriotyzm objawia się w przywiązaniu i okazywaniu szacunku do swojej ojczyzny, ziemi pochodzenia, rodzinnych stron, języka, swoich przodków, znajomych obyczajów, kultury narodowej oraz ludzi i wartości, które sobą reprezentują. Patriotyzm przejawia się również w solidarności z własnym narodem i lokalną społecznością. W celu kształtowania prawidłowego i skutecznego wychowania patriotycznego ważne jest, aby pamiętać o jego wielopoziomowości i wszechstronności.

Kształtowanie patriotyzmu jest zadaniem, które należy podjąć już od najmłodszych lat życia dziecka.. Ciągły rozwój zdolności poznawczych dziecka implikuje konieczność pamiętania o tym, aby przekazywana mu wiedza była dostosowana do jego aktualnych zdolności intelektualnych i emocjonalnych. Prowadzone działania mają na celu przygotowanie młodych ludzi do pomyślnego i płynnego wejście w dorosłe życie. Oznacza to, że szkoła przygotowuje do pełnienia szeregu ról społecznych z jakimi mogą spotkać się uczniowie. Poprzez wszechstronne rozwijanie ich zdolności oraz zapewnienie troski o ich postawę moralną i obywatelską rozumieć należy: kształceniu w uczniach krytycznego myślenia, ukierunkowanego na poszukiwanie prawdy, piękna i dobra w otaczającym świecie. Nauczyciele starają się również pogłębić w swoich podopiecznych ciekawość poznawczą i chęć do ustalania i sięgania po coraz bardziej ambitniejsze cele. Szkoła stara się nauczać tych wszystkich zasad zgodnie normami i wartościami istotnymi i krzewionymi w Polsce.

Cele:

- kształtowanie świadomości obywatelskiej,
- kształtowanie patriotyzmu lokalnego,
- rozwijanie postaw prospołecznych oraz dbanie o wspólne dobro,
- pielęgnowanie postaw patriotycznych,
- zachęcanie do aktywnego udziału w życiu rodzinnym, społeczności szkolnej, lokalnej i państwowej,
- dbałość o używanie poprawnej polszczyzny,
- wykazywanie szacunku do symboli narodowych i lokalnych tj. hymn kraju, godło, flaga oraz dbanie o krzewienie innych symboli, wartości i tradycji narodowych,
- pielęgnowanie tradycji narodowych,
- uczenie wykazywania właściwej postawy podczas obchodów państwowych i szkolnych,
- poszerzanie wiedzy o historii miasta, regionu, jego kulturze i sztuce itp.

Działania szkoły

Zadanie	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin oraz częstotliwość	Odbiorca
1. Kształtowanie osobowości ucznia.	- godziny wychowawcze, - „spotkania w kulturą”. Realizacja: <ul style="list-style-type: none"> • przygotowanie do rozpoznawania wartości moralnych: <ul style="list-style-type: none"> ○ uczenie uczniów wrażliwości dzięki prowadzeniu zajęć mających związek z kulturą i sztuką. • uwrażliwianie uczniów na poczucie piękna i estetyki – prowadzenie zajęć plastycznych, technicznych, polonistycznych na świeżym powietrzu. Zajęcia plastyczne: próba odtworzenia otaczającego uczniów krajobrazu, nakłanianie uczniów do własnej twórczości, uwalniania swojej ekspresji; • podczas godziny wychowawczej nauczyciele prowadzą ćwiczenia aktywizujące kształtujące postawy koleżeńskie 	Wychowawcy klas, nauczyciele	Na bieżąco	Uczniowie
1. Uświadamianie istoty przynależności do narodu.	- debata, - godzina wychowawcza, - plakaty, postery. Realizacja: <ul style="list-style-type: none"> • Przybliżenie postaci patrona szkoły – Janusza Korczaka • Organizacja konkursu wojewódzkiego objętego patronatem Warmińsko – Mazurskiego Kuratora Oświaty „Janusz Korczak - obrońcy praw dziecka” • „ja wśród innych” – zajęcia mające na celu uświadomienie swojej przynależności narodowej. Podczas zajęć uczniowie dyskutują nad tym co cenią w swoim narodzie i Polakach. Młodzi ludzie wskazują pozytywne 	Wychowawcy klas, nauczyciele plastyki		Uczniowie

	<p>cechy, które wyróżniają nas na tle innych narodów i powodują, że powinniśmy czuć się dumni z faktu bycia Polakami;</p> <ul style="list-style-type: none"> • „Polska biało-czerwona” – zajęcia poświęcone symbolom narodowym, ich historii, znaczeniu oraz szacunku do nich; • „patriotyzm i jego znaczenia w dniu dzisiejszym” – uczniowie przygotowują plakaty uzasadniające, że patriotyzm ma znaczenie w dzisiejszych czasach. Zadaniem uczniów jest udowodnienie, że jest on niejako siłą spajającą naród; • poznawanie podstaw wartości obywatelskich – każdy z uczniów przygotowuje opis wybranej przez siebie tradycji, wartości narodowej, w wybranej przez siebie formie (prezentacja PowerPoint, plakat, pokaz zdjęć, inscenizacja dźwiękowa, itp.). Wśród wskazywanych cech można uwzględnić: wolność, szacunek, pracowitość, dobre obyczaje, demokracja, przestrzeganie praw człowieka, suwerenność, piękno, prawdomówność, pokój, odpowiedzialność, otwartość, szanowanie czyichś poglądów; • podczas godziny wychowawczej prowadzenie debat na tematy: <ul style="list-style-type: none"> ○ kim jest współczesny patriota i jak zmienił się obraz postrzegania patriotyzmu na przestrzeni lat?, ○ polskie symbole narodowe – aktualne czy przestarzałe, jak powinno się do nich odnosić, ○ Polska naszą Ojczyzną – za co cenimy nasz kraj i Polaków, ○ miejsce Polski w Europie i Unii Europejskiej. 			
<p>1. Budowanie więzi kulturowo- etnicznej.</p> <p>2. Promowanie społeczności lokalnej.</p>	<p>- wykłady, warsztaty, - tworzenie filmików, - sesja plakatowa, - publikacje.</p>	<p>Nauczyciele języka polskiego, nauczyciele historii, nauczyciele muzyki, wychowawcy klas</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Uczniowie</p>
<p>Realizacja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uczniowie poznają historie starszych mieszkańców miasta i przygotowują z nich informacje o mieście, danym regionie. Zajęcia mają na celu poznanie lokalnej społeczności oraz ujawnienie lokalnej narracji i podstaw tożsamości. Dzięki ich opowieściom młodzi ludzie dowiedzą się, kto dawniej zamieszkiwał ten teren Polski i co doprowadziło do obecnego stanu rzeczy; • obchodzenie w szkole uroczystości tj.: wieczór andrzejkowy, bal karnawałowy, Święto Konstytucji 3 Maja, Święto Niepodległości, Dzień Edukacji Narodowej, Wigilia klasowa, Mikołajki, Dzień matki, dzień ojca Dzień babci, dzień dziadka 				

	<p>Obchodzenie uroczystości pozwoli uczniom poznać genezę powstania święta, historię wydarzeń i/lub zapoznać się z osobami, które stanowią wzór do naśladowania.</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ „tydzień z historią” – uczniowie pracując w grupach przygotowują plakaty na temat dawnych obrzędów i zwyczajów ludowych tj. Święto Marzanny, Zielone Świątki, Śmigus-dyngus, Kolęda, Pastoralka, Noc Kupały, Dożynki, Pisanki, Katarzynki, Dziady, Zaduszki, itp. ● zachęcanie uczniów do aktywnego uczestnictwa w konkursach lokalnych, wojewódzkich i krajowych z tematów związanych z poprawną polszczyzną oraz historią naszego kraju, konkursach recytatorskich; ● emisja polskich filmów historycznych tj.: <ul style="list-style-type: none"> ○ „Popieluszko. Wolność jest w nas” w reżyserii Rafała Wieczyńskiego, 2007 rok, ○ „Akcja pod Arsenalem” w reżyserii Jana Łomnickiego z 1977, ○ „Virtuti” w reżyserii Jacka Butrymowicza z 1989, uczniowie dokonują analizy odnosząc się do ówczesnych stosunków politycznych, obyczajowych i ekonomicznych. ○ „Tajemnica Westerplatte” w reżyserii Pawła Chochlewy z 2013, uczniowie dokonują analizy konfliktu postaw pomiędzy majorem Sucharskim a jego podwładnym kapitanem Dąbrowskim. ● podczas zajęć muzycznych uczniowie zapoznają się z pieśniami patriotycznymi, które później prezentowane są podczas akademii; ● zapoznanie uczniów z literaturą odpowiednią dla ich stopnia rozwoju emocjonalnego i intelektualnego. Młodzi ludzie poznają specyfikę poszczególnych okresów i nurtów literackich, zauważają zmieniające się dominujące wartości człowieka na przestrzeni wieków – nauczyciele organizują pogadanki mające na celu uaktywnić w uczniach logiczne myślenie oraz nauczyć prowadzenia dyskusji na temat literatury; ● uczniowie zapoznają się z historią swojej rodziny: <ul style="list-style-type: none"> ○ wywiady z dalszymi członkami rodziny, ○ przygotowanie drzewa genealogicznego. ● rozwijanie wiedzy oraz kształtowanie postawy otwartości wobec innych kultur – uczniowie przygotowują prezentacje na temat przedstawionej przez siebie kultury. Forma pracy nie jest istotna, ważna jest inwencja uczniów i ciekawe spojrzenie na temat. 			
<p>1. Poznawanie historii lokalnej społeczności.</p>	<p>-sporządzenie mapy topograficznej, - wycieczki do miejsc związanych z legendami lokalnymi lub miejskimi,</p>	<p>Nauczyciele historii, wychowawcy klas</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Uczniowie</p>

	<p>Realizacja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wyjścia do miejsc pamięci narodowej (Nawra – 1 września, Pomnik Pomordowanych Nowomieszczań – 7 grudnia, miejsce kaźni nowomieszczań – 8 maja) • promowanie przez nauczycieli aktywnego uczestnictwa uczniów w życiu szkoły oraz społeczności lokalnej, przygotowujących do życia w niej. • angażowanie młodych ludzi w pracę samorządu szkolnego i/lub inne formy aktywności działających na terenie szkoły tj. kółko teatralne, kółko matematyczne, kółko szachowe, zuchy i inne; • zapoznanie uczniów z dorobkiem kulturowym regionu i jego wpływem na kraj – uczniowie organizują zajęcia historyczne, polonistyczne pt. „szlakiem sławnej osoby”, która kiedyś mieszkała w ich miejscowości, czy istotnych dziejów historii, które odgrywały się na tej ziemi. Zajęcia polegają na odwiedzaniu miejsc, które związane są z historią oraz opowiadanie o nich swoim rówieśnikom; • uczniowie zapoznają się z legendami miejskimi i starają się dociec kiedy i w jaki sposób one powstały; • uczniowie przygotowują mapę topograficzną swojego miasta bądź wybranej dzielnicy i zaznaczają na niej zabytki historyczne w środowisku miejskim i naturalnym. Do pracy dołączają materiał ilustracyjny • angażowanie uczniów w prace samorządowe 			
<p>1. Nawiązanie stałej współpracy z rodzicami/ opiekunami uczniów.</p>	<p>- szkolenia, - broszury informacyjne, - spotkania z rodzicami /opiekunami - nawiązanie współpracy z instytucjami, organizacjami zewnętrznymi.</p>	<p>Wychowawcy klas, pedagog szkolny</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Nauczyciele i wychowawcy, rodzice</p>
<p>Realizacja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nawiązanie współpracy z lokalnymi ośrodkami kultury; • szkolenia zewnętrzne dla nauczycieli na temat stosowania podczas swoich zajęć technik aktywizujących pracę uczniów; • uświadomienie rodzicom, jak wielkie znaczenie w życiu dzieci i młodzieży ma posiadanie oraz przestrzeganie ustalonych wspólnie reguł postępowania oraz panujących w danej społeczności wartości i norm zachowania. konieczne jest również uzmysłowienie słuchaczom istotności konsekwentnego reagowania 				

	<p>w sytuacji nieprzestrzegania przez młodych ludzi zasad;</p> <ul style="list-style-type: none"> • podczas spotkania z rodzicami, psycholog z PPP prezentuje wychowawcom konsekwencje wynikające z nieprzestrzegania samodzielnie ustalonych zasad. Konieczne jest uświadomienie opiekunom, że wyznaczone zasady powinny obowiązywać każdą ze stron, należy być w tym konsekwentnym. Opiekunowie dzieci i młodzieży powinni stanowić dla nich autorytet, wzór w postępowaniu. 			
<p>1. Angażowanie rodziców / opiekunów dzieci i młodzieży szkolnej w pracę na rzecz szkoły.</p> <p>2. Pedagogizacja dorosłych na temat konieczności kształtowania prawidłowych postaw w młodych ludziach.</p>	<p>- kontakt z nauczycielami, wychowawcami klas,</p>	<p>wychowawcy</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Rodzice/ opiekunowie uczniów</p>
<p>Realizacja:</p> <p>Rodzice dzieci włączają się do twórczych, innowacyjnych i aktywizujących działań, mających na celu rozwój postaw patriotycznych związanych z tożsamością kultury narodowej oraz rozbudzaniem poczucia dumy i szacunku do swojego kraju pochodzenia, jego dorobku kulturowego oraz historii.</p> <ul style="list-style-type: none"> • zachęcenie rodziców / opiekunów uczniów do czynnego udziału w życiu szkoły, uczestnictwie w uroczystościach patriotycznych i szkolnych oraz wyjściach kulturalnych • szkoła zachęca dorosłych do udziału w organizowanych przez szkołę uroczystościach / akademiach szkolnych (o charakterze patriotycznym czy świątecznym); • wychowawca podczas zebrań z rodzicami edukuje dorosłych dlaczego ważne jest, aby cała rodzina uczestniczyła w wydarzeniach krajowych i patriotycznych oraz pielęgnowała tradycje i dobre obyczaje podczas świąt (np. rozwijanie wiedzy historycznej i kulturowej uczniów, wzmacnianie więzi rodzinnej oraz budowanie przynależności narodowej i lokalnej młodych ludzi). 				

Część 3: Przemoc i agresja rówieśnicza w szkole

Przepisy prawne

1. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity: Dz. U. z 2016 r. poz. 1943);
2. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59, 949);
3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U. 2017 poz. 356);
4. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz.U. 2016 r. poz. 1654, z 2017 r. poz. 773);
5. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 2016 r.poz. 1137, 2138, z 2017 r. poz. 244, 768, 773, 952, 966, 1214);
6. Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. 2017 r. 459);
7. Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz.U. 2015 r. poz. 1094);
8. Rozporządzenie MEN z dnia 27 sierpnia 2015 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego (Dz. U. z 2015 r., poz. 1270);
9. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 czerwca 2015 r. w sprawie realizacji Rządowego programu wspomaganie w latach 2015-2018 organów prowadzących szkoły w zapewnieniu bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki w szkołach - „Bezpieczna+” (Dz. U. z 2015 r. poz. 972);
10. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1578);
11. Rozporządzenie MEN z dnia 6 sierpnia 2015 r. w sprawie wymagań wobec szkół (Dz. U. z 2015 r., poz. 1214);
12. Konwencja o prawach dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz.U. 1991 nr 120 poz. 526).

Wprowadzenie

Agresja i przemoc są zjawiskami powszechnymi i szkodliwymi społecznie. Ich występowanie można zaobserwować we wszystkich sferach życia, także w szkole. Zachowania o charakterze agresywnym i przemocowym naruszają podstawowe prawo dziecka jakim jest jego prawo do życia w poczuciu bezpieczeństwa na terenie szkoły oraz poza nią. Należy pamiętać, że Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (z dnia 2 kwietnia 1997r) gwarantuje dziecku ochronę oraz reguluje ją dzięki zapisom w **Art. 72 „Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka. Każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją**

(...). Z tego powodu szkoła i wszyscy zatrudnieni w niej pracownicy podejmują się wszelkich działań, które wpływają na poczucie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży szkolnej.

Światowa Organizacja Zdrowia uznała ochronę dzieci i młodzieży przed przemocą za priorytet polityki ochrony zdrowia psychicznego. Celem tej części Programu Wychowawczo-Profilaktycznego pt.: „Przemoc i agresja rówieśnicza w szkole” jest minimalizowanie przyczyn agresji i przeciwdziałanie przemocy, a także wskazywanie alternatywnych i właściwym sposobów funkcjonowania. Zamieszczone w programie działania mają również na uwadze wypracowanie w całej społeczności szkolnej odpowiednich sposobów reagowanie w przypadku, gdy ktoś z jej członków zostanie świadkiem przemocy czy agresji wobec innej osoby, oraz umiejętności samodzielnego radzenia sobie w sytuacjach trudnych.

W celu osiągnięcia zamierzonego działania istotne jest nawiązanie współpracy pomiędzy nauczycielami a rodzicami/ opiekunami uczniów. Jedynie w taki sposób można liczyć na osiągnięcie wyznaczonego celu. Współpraca powinna opierać się na:

- organizowaniu zebrań (tzn. wywiadówki, dni otwarte szkoły);
- angażowanie rodziców / prawnych opiekunów uczniów w życie szkoły oraz działania organizowane przez placówkę;
- udział w zajęciach prowadzonych przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, Policję, Straż Miejską, placówki interwencyjne oraz innych specjalistów;
- zaangażowanie społeczności szkolnej w działania ogólnopolskich kampanii społecznych;
- stałe kontrolowanie sytuacji w szkole i podejmowanie dynamicznych, konsekwentnych działań w sytuacji pojawienia się jakichkolwiek podejrzeń pojawienia się zachowań agresywnych, przemocowych bądź odbiegających od ogólnie przyjętej normy, zachowań;
- prowadzeniu konsultacji indywidualnych z nauczycielem, wychowawcą.

Działalność wychowawcza

Zadanie	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin oraz częstotliwość	Odbiorca
<p>1. Przeprowadzenie badań ewaluacyjnych diagnozujących występowanie zjawiska agresji i przemocy wśród uczniów uczęszczających do szkoły.</p> <p>2. Sporządzenie pogłębionej analizy sytuacji problemowej.</p> <p>3. Wyciągnięcie wniosków oraz opracowanie działań koniecznych do prowadzenie efektywnego Programu wychowawczo-profilaktycznego.</p>	<p>- prowadzenie badań, ewaluacji.</p> <p>Realizacja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przeprowadzenie badania ankietowego wśród nauczycieli, wychowawców, chętnych rodziców/ opiekunów uczniów, dyrekcji szkoły, w celu zapoznania się z aktualnym poziomem zagrożenia występowaniem bądź określenia natężenia występowania sytuacji problemowych związanych z przemocą i agresją wśród uczniów szkoły • sporządzenie analizy uzyskanych wyników z badania ewaluacyjnego oraz zapoznanie z nimi całej społeczności szkolnej • stworzenie propozycji działań wychowawczo-profilaktycznych mających na celu wypracowanie odpowiednich działań prewencyjnych, wspierających poprawne relacje uczniowskie oraz rozwijających świadomość istnienia różnych form agresji i przemocy, konsekwencji płynących z zachowywania się w taki sposób, możliwości obrony oraz reagowania w odpowiedni sposób w przypadku bycia świadkiem przemocy bądź ofiarą takiego nieakceptowanego zachowania; • przeprowadzenie ponownej ewaluacji po około roku czasu od podjęcia działań wychowawczo-profilaktycznych; • stałe monitorowanie przestrzegania regulaminu szkoły oraz analizowanie z przestrzeganiem, których reguł społeczność szkolna ma problem i co jest tego przyczyną; • wychowawcy klas analizują czy w środowisku szkolnym są uczniowie, którzy pochodzą ze środowisk, w których mogą mieć styczność ze zjawiskiem agresji i przemocy. Jeśli tacy uczniowie przynależą do szkoły, należy zwrócić szczególną uwagę na nagłe zmiany w zachowaniu ucznia, ewentualne ślady doznawania przemocy na ciele oraz relacje rodzinne. 	Dyrektor szkoły	I semestr roku szk.	Cała społeczność szkolna

<p>1. Promowanie zachowań zgodnych ze społecznie akceptowanymi normami.</p> <p>2. Nauczanie dorosłych w jaki sposób rozpoznać ukrytą i jawną formę agresję, przemocy.</p>	<p>- opracowywanie i upowszechnianie materiałów informacyjnych,</p> <p>- prowadzenie wykładów o tematyce zachowań zagrażających, przemoconych, agresywnych oraz wynikających z nich konsekwencji,</p> <p>- stworzenie bądź doprecyzowanie regulaminu szkolnego.</p>	Wychowawcy klas	Na bieżąco	Uczniowie
<p>Realizacja:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ spotkanie z policjantem, kuratorem sądowym – zaznajomienie zebranych konsekwencjami zachowań agresywnych i przemocowych dla ofiary zdarzenia, świadków oraz sprawcy. Uczniowie uzyskują wsparcie oraz informacje odnośnie tego, gdzie mogą uzyskać profesjonalną pomoc; ● szkoła podejmuje działania, mające na celu włączenie rodziców w podejmowanie decyzji na rzecz szkoły, zwłaszcza działań wpływających na zwiększenie bezpieczeństwa na terenie placówki np. zachęcanie rodziców/ opiekunów dzieci do wykazywania większej inicjatywy, zaangażowania w sprawy szkoły i jej uczniów. 				
<p>1. Zaangażowanie rodziców / opiekunów prawnych i faktycznych do współpracy przy promowaniu poprawnego stylu zachowania – przeciwdziałanie zachowaniom agresywnym i przemocowym.</p>	<p>- wspieranie prac wychowawcy, nauczyciela przez rodziców/ opiekunów.</p>	Wychowawcy klas	Na bieżąco	Rodzice / Opiekunowie prawni
<p>Realizacja:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● opiekunowie uczniów wspierają pracę wychowawców klas podczas wyjazdów i wyjść klasowych/ szkolnych np. zielona szkoła, kino, teatr, filharmonia, muzea, opera; ● organizacja wycieczek do pobliskich atrakcji turystycznych we współpracy z rodzicami / opiekunami uczniów; ● organizacja klasowych turniejów w wybraną dyscyplinę sportową angażująca zarówno dzieci jak i rodziców / opiekunów uczniów; ● organizacja festynu rodzinnego. 				

1. Budowanie odpowiedniej postawy w świadomości dzieci i młodzieży.	Zajęcia prowadzone w formie pogadanek, szkoleń, warsztatów plastycznych,	Wychowawcy klas	Na bieżąco	Wychowawcy, nauczyciele / rodzice i opiekunowie
<p>Realizacja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • budowanie u ucznia więzi z placówką, nauczycielami oraz osobami uczęszczającymi do szkoły – pozwalanie uczniom włączyć się w proces organizacji akademii, wyjść, wyjazdów. • zaznajomienie ucznia z obowiązującymi na terenie szkoły zasadami. Uświadomienie istotności istnienia norm społecznych oraz oczekiwanych typów zachowania. • edukacja uczniów w poczuciu odpowiedzialności o inne istoty – wycieczki do schroniska dla zwierząt, zbiórki żywności i akcesoriów dla zwierząt itp. 				
1. Uczenie uczniów prawidłowych form zachowania w sytuacjach trudnych.	<ul style="list-style-type: none"> - spotkania z przedstawicielami policji, sądu, - zajęcia ruchowe, aktywizujące, - psychodramy. 	Wychowawcy klas, pedagog szkolny	Na bieżąco	Uczniowie
<p>Realizacja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zaproszenie przedstawicieli służb mundurowych do udzielenia prelekcji uczniom i zapoznanie ich z możliwymi konsekwencjami stosowania czynów zabronionych; • spotkanie z psychologiem z PPP/ pedagogiem szkolnym, który opowie w jaki sposób bronić się przed agresją i przemocą oraz gdzie i u kogo szukać pomocy gdy do takiej sytuacji już dojdzie; • przekazanie informacji przez pedagoga szkolnego dot. telefonu zaufania dla dzieci i młodzieży 116111 za pośrednictwem którego każdy uczeń, w sposób anonimowy, może poinformować o problemach, z którymi się spotyka; • zajęcia przeprowadzone przez psychologa z PPP na temat agresji i przemocy fizycznej, słownej, emocjonalnej oraz za pośrednictwem nowych mediów: <ul style="list-style-type: none"> ▪ „Owce w sieci” – zajęcia dla dzieci w wieku wczesnoszkolnym ▪ „3...2...1... Internet – zajęcia dla uczniów klas IV-Vi ▪ „Przemoc rówieśnicza” zajęcia dla uczniów klas VII 				

	<ul style="list-style-type: none"> wprowadzenie nagrody fair play dla osób / grup, które wyróżniają się wzorcową, przyjacielską postawą (np. nagroda na zakończenie roku szkolnego przyznawana przez nauczycieli/ nagroda przyznawana w trakcie trwania konkursów klasowych/ szkolnych/ międzyszkolnych); psycholog z PPP prowadzi zajęcia „Jak rozwijać wśród uczniów konstruktywne relacje społeczne” klasy IV - VII 			
1. Udział w kampaniach społecznych.	- projekcja spotów kampanii społecznych i ich interpretacja przez odbiorców.	Wychowawcy klas, pedagog szkolny	Na bieżąco	Uczniowie, rodzice, nauczyciele i inne osoby dorosłe
	<p>Wszystkie zaproponowane poniżej spoty powinny stanowić wstęp do dyskusji na temat agresji i przemocy.</p> <p>Spoty kampanii społecznych:</p> <ul style="list-style-type: none"> „Nienawiść zmienia twarz” – kampania pokazująca w jaki sposób zmienia się człowiek agresywny (spot kampanii dedykowany uczniom każdego wieku i inni), „Devices” („Cyberuderzenie”) – kampania przeciwdziałania cyberprzemocy (spot kampanii dedykowany uczniom każdego wieku i inni), „Kids Read Mean Tweets” (Podłość nie jest zabawna) – kampania przeciwdziałania cyberprzemocy (spot kampanii dedykowany uczniom każdego wieku i inni), „Do something” („Uratować jednorozca”) – kampania promująca aktywną postawę w sytuacji, kiedy druga osoba tego potrzebuje (spot kampanii dedykowany uczniom SP). <p>Zaznajomienie nauczycieli z poniższymi projekcjami filmowymi dostępnymi przez Internet:</p> <ul style="list-style-type: none"> „Przemoc w szkole”, Wydział Prewencji Komendy Stołecznej Policji; „Co działa w przeciwdziałaniu przemocy rówieśniczej?”, Ośrodek Rozwoju Edukacji. 			

Działalność profilaktyczna

Zadanie	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin oraz częstotliwość	Odbiorca
1. Przeciwdziałanie zjawisku	Rozmowa z uczniami, tworzenie przyjaznej, otwartej i komfortowej	nauczyciele	Na bieżąco	Uczniowie

agresji i przemocy rówieśniczej w szkole.	atmosfery			
1. Zaznajomienie uczniów z terminem agresji i przemocy zarówno w szkole jak i rodzicie oraz promowanie poprawnego wzorca zachowania.	Zajęcia w formie wykładów, prac indywidualnych i grupowych	Wychowawcy klas, pedagog szkolny	Na bieżąco	Uczniowie
1. Przygotowanie nauczycieli na ewentualne sytuacje o charakterze agresywnym na terenie szkoły.	Wykład, dyskusja, materiały dokszałcające.	Pedagog szkolny, wszyscy pracownicy szkoły	Na bieżąco	Nauczyciele i wychowawcy
	Realizacja: <ul style="list-style-type: none"> • stosowanie w szkole polityki tzn. otwartych drzwi, udzielanie wsparcia – nauczyciele tworzą odpowiednią, komfortową atmosferę, aby uczniowie byli świadomi, że mogą zwrócić do pracowników szkoły z każdym swoim problemem. • dyżury personelu szkolnego podczas przerw. 			
	Realizacja: <ul style="list-style-type: none"> • uczniowie zapoznają się bądź przypominają sobie zasady dotyczących bezpieczeństwa oraz akceptowanego i promowanego przez szkołę zachowania; • przeprowadzenie zajęć dot. najważniejszych umiejętności psychologicznych i społecznych np.umiejętne rozwiązywanie konfliktów , zachowania asertywne, bycie otwartym na inność i różnorodność, kontrolowanie własnych emocji, • organizowanie zajęć w formie dram, scenek – dzięki temu uczniowie będą mogli wczuć się w rolę osoby krzywdzonej, doznające agresji, przemocy oraz nauczyć się w jaki sposób reagować gdy znajdą się w takiej sytuacji; 			
	Realizacja: <ul style="list-style-type: none"> • opracowanie w szkole zasad działania w przypadku pojawienia się sytuacji kryzysowych, w tym związanych z pojawieniem się zachowania o charakterze agresywnym na terenie placówki szkolnej; • podejmowanie profilaktycznych interwencji; • jasne wyznaczanie granic i konsekwentne ich dotrzymanie. 			

Część 4: Współpraca z rodzicami

Przepisy prawne

1. Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE 2016 C 202, s.1);
2. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. 1997 nr 78 poz. 483);
3. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o Systemie oświaty (tekst jednolity: Dz. U. z 2016 r. poz. 1943);
4. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59, 949);
5. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U. 2017 poz. 356);
6. Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych z 1966 (Dz.U. 1977 nr 38 poz. 167);
7. Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (Dz.U. 1993 nr 61 poz. 284);
8. Konwencja o Prawach Dziecka (Dz.U. 1991 nr 120 poz. 526);
9. Powszechna Deklaracja Praw Człowieka (Dz.U. 1989 nr 29 poz. 155).

Wprowadzenie

Budowanie prawidłowych i trwałych relacji interpersonalnych na linii rodzic/ opiekun prawny dziecka a nauczyciele szkolni, jest niezwykle istotnym wyzwaniem stojącym przed dyrekcją i pracownikami szkoły. Aby to osiągnąć konieczny jest wzajemny szacunek i wspólna, ukierunkowana na jeden cel praca.

Celowe oraz odpowiednio zorganizowane współdziałanie przyniesie większe korzyści profilaktyczne i wychowawcze, gdyż pozwoli zintensyfikować starania, a tym samym zwiększy szansę na ich skuteczność.

Realizacja zaplanowanych działań przebiega w ścisłej współpracy:

1. z rodzicami/ opiekunami prawnymi uczniów placówki,
2. z nauczycielami i wychowawcami klas,
3. dyrektorem szkoły.

Oczekiwanie rodziców/ prawnych opiekunów uczniów:

- uzyskiwanie bieżących informacji o postępach ich dzieci,
- informowanie o pojawiających się sytuacjach problemowych (najczęściej rodzice są informowani w sytuacji gdzie uczeń jest sprawcą agresji i/lub zachowań przemocowych, zapominając o drugiej stronie konfliktu - poszkodowanych uczniach
- prowadzenie wywiadówek przez kompetentnych, dobrze przygotowanych do tematu wychowawców

- udzielania wskazówek w zakresie postępowania rodzica wobec pojawiających się problemów ucznia
- fachowych prelekcji prowadzonych przez specjalistów danego tematu
- informowania, zachęcania rodziców do podjęcia działań/ zaangażowania się w życie placówki szkolnej
- dochowywania tajemnic, poszanowania prywatności rodziny - jedynie w sytuacjach krytycznych należy dzielić się uzyskanymi informacjami z konkretnymi służbami;
- otwartości nauczycieli na sugestie i pomysły opiekunów dzieci
- zapoznania rodziców z aktualnie panującymi zasadami szkolnymi, egzaminacyjnymi itp. Zapoznanie ich z możliwościami ich dzieci oraz wyjaśnienie drogi w jaki sposób mogą osiągnąć ten cel.

Wychowawca klasy:

- angażuje się w problemy klasowe oraz problemy poszczególnych uczniów. Służy radą dla rodziców, nie tylko podczas wywiadówek (np. spotkania indywidualne, kontakt telefoniczny, kontakt mailowy, profile społecznościowe, dziennik elektroniczny);
- aktywizuje trójki klasowe do pomocy przy organizacji wydarzeń, ale również podczas poruszania tematów stanowiących problem (np. problemy wychowawcze, problemy w nauce, widoczne zaniedbanie dziecka przez rodziców, itp.);
- angażuje rodziców w inne formy współpracy ze szkołą tj. wycieczki i wyjścia szkolne, akademie i święta szkolne, lekcje otwarte;
- poszukuje sponsorów pośród rodziców - zarówno sponsoring materialny jak i poza materialny – lub zachęca ich do pomocy w szukaniu takich źródeł;
- składa publiczne, bezpośrednie oraz listowne podziękowania opiekunom dzieci za wkład oraz zaangażowanie w życie szkoły.

Działalność szkoły

Zadanie	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin oraz częstotliwość	Odbiorca
<p>1. Diagnostyka problemu – określenie jakości relacji na linii rodzice/ opiekunowie uczniów-nauczyciele/ pracownicy szkoły.</p> <p>2. Zapoznanie nauczycieli i opiekunów uczniów z aktualnym poziomem i jakością nawiązanych relacji pomiędzy nimi.</p>	<p>- badanie ewaluacyjne, - spotkania z rodzicami uczniów.</p> <p>Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przeprowadzenie ankiety wśród nauczycieli, wychowawców oraz chętnych rodziców, w celu zaznajomienia się z ich opinią poziomą, jakości współpracy, zaangażowania oraz zadowolenia z nawiązywanych interakcji pomiędzy szkołą a prawnymi opiekunami uczniów • każdy wychowawca określa jaki procent rodziców/ opiekunów uczniów bierze udział w organizowanych wywiadówkach. Konieczne jest również przeanalizowanie, którzy opiekunowie podejmują się aktywnych działań (np. organizacja lub współorganizacja wyjazdów klasowych/ szkolnych, imprez szkolnych, itp.); • każdy nauczyciel określa jaki procent rodziców/ opiekunów uczniów oraz w jakiej częstotliwości kontaktuje się ze szkołą, w sytuacji gdy nie są do tego zobligowani. Warto również zastanowić się co ich do tego skłania; • pedagog szkolny sporządza raport stanu rodzin będących niewydolnymi wychowawczo bądź ujawniających problemy wychowawcze. • wychowawcy podczas spotkania z rodzicami informują dorosłych że ich wsparcie i pomoc jest bardzo mile widziane i niezbędne oraz że posiadane przez nich prawa zezwalają im na podejmowanie interwencji oraz udział w życiu placówki szkolnej; 	Wychowawcy klas, nauczyciele	I semestr roku szkolnego	Nauczyciele, wychowawcy/ dyrekcja, opiekunowie uczniów
1. Podnoszenie społecznych kompetencji nauczycieli.	- szkolenie Rady Pedagogicznej	Dyrektor szkoły	W ramach potrzeb	Nauczyciele, wychowawcy, dyrekcja
<p>Realizacja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nauczyciele zapoznani zostaną z metodami, które pozwolą nawiązać odpowiednie relacje z rodzicami/ opiekunami uczniów, zachęcić ich do współpracy i tym samym zbudować swój pozytywny, profesjonalny wizerunek . 				

<p>1. Nawiązanie dialogu.</p> <p>2. Uświadomienie opiekunom uczniów ich praw i obowiązków wynikających z faktu uczestnictwa ich dziecka w życiu szkoły.</p> <p>3. Poznanie oczekiwań rodziców względem szkoły i nauczycieli.</p> <p>4. Powołanie/ usprawnienie działania Rady Rodziców, innych organów, w których pracę angażują się rodzice/ opiekunowie prawni i faktyczni uczniów.</p>	<p>- spotkania z psychologiem/ pedagogiem szkolnym i dyrekcją, - spotkania z wychowawcami klas.</p>	<p>Dyrektor, pedagog szkolny, wychowawcy</p>	<p>Cały rok szkolny</p>	<p>Nauczyciele, wychowawcy, dyrekcja szkoły oraz rodzice/ opiekunowie uczniów</p>
<p>Realizacja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dyrektor, pedagog szkolny, wychowawcy klas, uświadamiają rodziców, jakie mają prawa i obowiązki. Szkoła zachęca i umożliwia dorosłym podejmowania samodzielnych inicjatyw, samodzielnego angażowania się w życie placówki oraz dzielenia pomysłami z odpowiednimi nauczycielami bądź wychowawcami klas; • wychowawcy organizują cykliczne spotkania podczas których podsumowują ostatni semestr (i/lub inny okres czasu) oraz oceniają jakość nawiązanej współpracy pomiędzy dorosłymi, a szkołą. • wychowawca, nauczyciele informują rodziców o prowadzonych aktywnościach – wywieszanie informacji na tablicy ogłoszeń, na stronie Internetowej, na blogu grupy/ szkoły/ klasy, wysyłanie mailingu do rodziców, powiadamianie dorosłych podczas spotkań w szkole; • szkoła organizuje Dni Otwarte dla rodziców/ opiekunów, podczas których uczniowie wcielają się w rolę organizatorów wydarzenia i oprowadzają rodziców/ opiekunów po szkole i przygotowanych atrakcjach. 				
<p>1. Wdrożenie wspólnego, partnerskiego podejścia i zarządzania placówką szkoły.</p>	<p>- współorganizowanie wydarzeń przy współpracy rodziców/ opiekunów uczniów i nauczycieli.</p>	<p>Wychowawcy klas</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Rodzice/ opiekunowie uczniów</p>
<p>Realizacja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pracownicy szkoły współorganizują wraz z opiekunami uczniów niektóre projekty np. imprezy szkolne, wyjścia do kina/muzeum, Dzień Sportu, Dzień Dziecka, – w współorganizację zaangażowani zostają przedstawiciele Rady Szkoły, delegacje dorosłych z poszczególnych klas oraz inni chętni rodzice/ opiekunowie; • wspólne spotkania rodziców i nauczycieli z udziałem uczniów – wspólne organizowanie wydarzeń np.: <ul style="list-style-type: none"> ○ czytanie z podziałem na role (rodzice, nauczyciele i uczniowie angażują się w odgrywanie ról); zabawa w biwakowanie na terenie szkoły; zorganizowanie wieczoru filmowego, zorganizowanie jasełek dla rodziców; zorganizowanie akcji zarobkowej/ rzeczowej dla schroniska dla zwierząt; organizowanie turniejów 				

rodzinnych na określony temat;				
1. Wspólne rozwiązywanie sytuacji problemowych. 2. Prowadzenie diagnozy środowiskowej, udzielenie wsparcia rodziną potrzebującym.	- informowanie osób potrzebujących o instytucjach/ organizacjach świadczących pomoc.	Pedagog szkolny, wychowawcy	W ramach potrzeb	Pedagog/ psycholog szkolny, nauczyciele i wychowawcy, rodzice/ opiekunowie dzieci
<p>Realizacja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pedagog szkolny opracowuje metody oraz możliwe formy wsparcia dla rodzin potrzebujących. Za pośrednictwem mediów rodzice informują o swoich strapieniach, licząc tym samym na wsparcie i dyskrecję osób, z którymi się kontaktują; • pedagog szkolny/ wychowawca udziela informacji o możliwych formach wsparcia w miejscu zamieszkania bądź innym miejscu zasugerowanym przez osobę potrzebującą (np. droga mniej oficjalna poprzez kontakt telefoniczny) – omawiane sytuacje problemowe to np.: problemy wychowawcze, problemy komunikacyjne w rodzinie, przemoc w rodzinie, sytuacje nałogowe, ubóstwo, długotrwałe sytuacje chorobowe, bezrobocie, eurosieroctwo, choroby; • pedagog szkolny wspomaga wychowawcę klasy w przeprowadzaniu wywiadów środowiskowych – wspólne prowadzenie indywidualnych i bezpośrednich spotkań z rodzicami, odwiedzanie domu rodzinnego ucznia; • wspólne prowadzenie projektów np. przeciwdziałanie zachowaniom agresywnym i przemocowym wśród uczniów: 				

Część 5: Rozwijanie kompetencji czytelniczych oraz upowszechnianie czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży

Przepisy prawne

1. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity: Dz. U. z 2016 r. poz.1943);
2. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59, 949);
3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U. 2017 poz. 356);
4. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 października 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków, form i trybu realizacji Priorytetu III „Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa” dotyczącego wspierania w latach 2016–2020 organów prowadzących szkoły oraz biblioteki pedagogiczne w zakresie rozwijania zainteresowań uczniów przez promocję i wspieranie czytelnictwa dzieci i młodzieży, w tym zakup nowości wydawniczych (Dz.U. 2015 poz. 1667);
5. Rozporządzenie MEN z dnia 27 sierpnia 2015 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego (Dz. U. z 2015 r., poz. 1270);
6. Rozporządzenie MEN z dnia 6 sierpnia 2015 r. w sprawie wymagań wobec szkół (Dz.U. 2015 poz. 1214);
7. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 maja 2017 r. w sprawie warunków i sposobu wspomagania nauczania języka polskiego, historii, geografii, kultury polskiej i innych przedmiotów nauczanych w języku polskim wśród Polonii i Polaków zamieszkałych za granicą oraz dzieci pracowników migrujących (Dz.U. 2017 r. poz. 1042).

Wprowadzenie

Czytanie jako umiejętność rozumienia, refleksyjnego przetwarzania tekstu i jego wykorzystania, to jedna z najważniejszych umiejętności zdobywana w procesie kształcenia. Z tego powodu jest niezmiernie ważne aby uczeń na każdym etapie edukacji miał dostęp do książek, które go interesują i są na odpowiednim poziomie zaawansowania jego rozumienia. Dzięki ciągłej styczności z literaturą, stałemu zainteresowaniu oraz rozwojowi kompetencji czytelniczych, kształtowane są nawyki czytania i samodzielnego sięgania po książkę w wieku dorosłym. Prezentowana część Programu Wychowawczo-Profilaktycznego wskazuje działania o charakterze edukacyjnym, informacyjnym i prewencyjnym. Celem programu jest rozwijanie kompetencji czytelniczych, promowanie czytelnictwa i krzewienie rodzinnej kultury czytelniczej. Szkoła podejmuje się organizacji licznych działań przy wsparciu rodziców / opiekunów dzieci oraz innych dorosłych członków ich rodzin. Dzieci i młodzież nabywają i rozwijają posiadane zdolności czytelnicze oraz pracują nad trudnościami, które wynikają z podejmowania się takiej aktywności.

Działalność wychowawczo-edukacyjna

Zadanie	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin oraz częsotliwość	Odbiorca
1. Współpraca z rodzicami / opiekunami prawnymi uczniów w celu promowanie czytelnictwa u wychowanków oraz zdiagnozowanie przyczyn niechęci do czytania.	<p>- opracowywanie i upowszechnianie materiałów wskazujących problem obniżenia poziomu czytelnictwa oraz wskazanie możliwych konsekwencji dla rozwoju dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych – spotkanie z bibliotekarzem</p> <p>Realizacja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zapoznanie opiekunów prawnych z najnowszymi statystykami odnośnie poziomu czytelnictwa uczniów na wszystkich poziomach edukacji; • podczas spotkania z wychowawcą rodzice / opiekunowie uczniów zostają uświadomieni jak ważną rolę odgrywa ich własne podejście do książek i prasy na późniejsze sposoby zachowania uczniów; 	Wychowawcy, nauczyciel bibliotekarz	Na bieżąco	Rodzice/ opiekunowie uczniów/ nauczyciele i wychowawcy
1. Zaangażowanie rodziców / opiekunów uczniów do współpracy przy promowaniu czytelnictwa wśród uczniów. 2. Praca nad zmianą postrzegania zjawiska czytelnictwa. 3. Poszukiwanie sponsorów na zakup nowych książek.	<p>- organizowanie wydarzeń promujących czytelnictwo, - udział w kampaniach,</p> <p>Realizacja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • angażowanie rodziców / opiekunów dzieci do współorganizowania: konkursów czytelniczych, wyjazdów itp.; • zachęcenie rodziców / opiekunów uczniów do sponsoringu lub pomocy przy pozyskiwaniu sponsorów na zakup nowych pozycji książkowych niezbędnych szkole lub takich, które zostały wybrane przez uczniów placówki; • promowanie wspólnego czytania (na głos) z dzieckiem; • zachęcanie rodziców do udziału w kampanii „Cała Polska czyta dzieciom”; 	Nauczyciel bibliotekarz	Rok szkolny	Rodzice / opiekunowie uczniów

<p>1. Kształtowanie wysokiego poziomu rozwoju intelektualnego i wiedzy.</p> <p>2. Upowszechnianie czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży, zwiększenie frekwencji w bibliotece.</p>	<p>- konkursy, wydarzenia, imprezy promujące czytelnictwo,</p> <p>- spotkania z autorami książek,</p> <p>- organizacja wydarzeń promujących czytelnictwo dla lokalnej ludności,</p> <p>- zajęcia w bibliotekach,</p> <p>- tworzenie bloga czytelniczego, itp.</p>	<p>Nauczyciel bibliotekarz, nauczyciele języka polskiego</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Uczniowie</p>
<p>Realizacja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • konkursy czytelnicze, plastyczne, rozmowy o książkach; • przygotowanie i realizacja konkursu z nagrodami dla poszczególnych grup wiekowych na mistrza czytelnictwa – konkurs wiedzy o książkach z podanej wcześniej listy pozycji; • organizowanie spotkań z autorami książek; • organizowanie cyklicznych spotkań słuchowiskowych o wybranej książce; • rozmowy na lekcjach j. polskiego porównujące produkcję filmową do książkowej – wskazywanie zalet i wad obu form; • zadawanie prac domowych w formach projektowych, które wymagają skorzystania z zasobów bibliotecznych; • organizowanie zajęć w bibliotece zewnętrznej; • prowadzenie uczniowskiego bloga czytelniczego; • zachęcenie uczniów do przekazywania bądź wymiany nieużywanych / nieczytanych własnych pozycji książkowych, swoim kolegom i koleżanką – np. forma kiermaszu książek lub przeznaczenie półki na książki, które uczniowie chcą przekazać innej osobie; • zachęcanie uczniów do pisania własnych opowiadań, wierszy. 				
<p>1. Edukacja kulturalna.</p>	<p>- udział w kampaniach społecznych.</p>	<p>Nauczyciel bibliotekarz</p>	<p>Cały rok szkolny</p>	<p>Uczniowie, rodzice, nauczyciele i inne osoby zainteresowane</p>
<ul style="list-style-type: none"> ○ zachęcenie rodziców/ prawnych opiekunów dzieci oraz samych uczniów do udziału w kampaniach społecznych promujących wzrost czytelnictwa w Polsce np.: ○ „Cała Polska czyta dzieciom”, 				

	<ul style="list-style-type: none"> ○ „Przynieś książkę do biblioteki”, ○ „Noc bibliotek”, ○ „Narodowe czytanie”, ○ „Bookcrossing” – polegający na zostawianiu przeczytanych książek w miejscach publicznych, by znalazca mógł je przeczytać i przekazać dalej ○ „Czytam wszędzie” – akcja zachęcająca do nowoczesnych form czytelnictwa oraz promująca czytelnictwo w miejscach, w których ludzie czekają np. w autobusie, u lekarza itp ○ Prezentacja niepublikowanego w telewizji spotu kampanii społecznej „Czytaj! Zobacz więcej” pt. „Czytanie jest do dupy” (dostępny na stronach i portalach internetowych).
--	---

Działalność profilaktyczna

Zadanie	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin oraz częstotliwość	Odbiorca
1. Diagnostyka problemu. 2. Rozpoznanie uczniów z problemami dyslektycznymi. 3. Utrzymywanie stałej współpracy z pracownikami Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej.	- przeprowadzenie badania i interpretacja uzyskanych wyników, - spotkanie z psychologiem.	Wychowawcy, pedagog szkolny	Na bieżąco	Uczniowie, Rodzice/ opiekunowie, nauczyciele
	Realizacja: <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznanie uczniów z problemami uczenia się oraz zdiagnozowanie ich przyczyn; • zapewnienie profesjonalnej pomocy (Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna), wypracowanie skutecznej metody uczenia się; • zapoznanie nauczycieli ze zjawiskiem dysleksji rozwojowej oraz nauczania, w jaki sposób należy edukować wychowanków; • diagnozowanie potrzeb edukacyjnych uczniów np. określenie kto jest wzrokowcem, słuchowcem, kinestetykiem / czuciowcem oraz jakie preferencje są z tym związane; • rodzice i nauczyciele zdobywają wiedzę na temat potrzeb dzieci oraz specjalnych sposobów nauczania, które zostały dopasowane specjalnie pod indywidualne potrzeby każdego z uczniów. 			

<p>1. Praca nad poprawnością rozwoju psychomotorycznego u uczniów.</p>	<p>- badania psychomotoryki oraz praca nad usuwaniem występujących trudności, - współpraca z pracownikami Poradni Psychologiczno-Pedagog. - nauka pięknego pisania, - spotkania z psychologiem pedagogiem szkolnym.</p>	Wychowawcy, pedagog	Na bieżąco	Uczniowie
<p>Realizacja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wczesne zdiagnozowanie problemów psychomotorycznych u uczniów placówki i zdiagnozowanie ich przyczyn – nawiązanie współpracy z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, • zajęcia wykorzystujące metodę papier-ołówek; • nauka kaligrafii bądź uzupełnianie braków; • zajęcia z wychowawcą, który określi predyspozycje uczniów do nauki – określenie kto jest wzrokowcem, słuchowcem, kinestetykiem jak także określenie kto jest prawo – a kto lewooczny. 				
<p>1. Prowadzenie badań okresowych. 2. Rozwijanie kompetencji czytelniczych.</p>	<p>- badania ewaluacyjne, - ćwiczenia usprawniające umiejętność czytania oraz rozumienia czytanego tekstu, - biofeedback.</p>	Pedagog, poloniści	Wg potrzeb	Uczniowie
<p>Realizacja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przeprowadzanie okresowych badań ewaluacyjnych wśród uczniów i nauczycieli na temat dostępności biblioteki, czytelni szkolnej oraz aktualnych zasobów bibliotecznych. Badania powinny wskazywać na preferencje czytelnicze oraz dodatkowe potrzeby osób badanych; • polonista sprawdza u swoich uczniów zdolności do szybkiego czytania, czytania ze zrozumieniem, słuchania ze zrozumieniem 				

	<ul style="list-style-type: none"> • ćwiczenie umiejętności czytania ze zrozumieniem; • ćwiczenie umiejętności słuchania ze zrozumieniem – należy uświadomić uczniom różnicę między słyszeniem a słuchaniem; • ćwiczenie umiejętności szybkiego czytania; • zajęcia z wykorzystaniem metody biofeedback (PPP). 			
<p>1. Zachęcanie dzieci i młodzieży do samodzielnego czytania książek, czasopism poprzez zaangażowanie całej rodziny.</p> <p>2. Nawiązanie współpracy z logopedą w celu pomocy dzieciom, które mają problem z poprawnym wysławianiem się.</p> <p>3. Działania ukierunkowane na poprawę psychomotoryki uczniów.</p>	<p>- materiały edukacyjne, literatura przedmiotu, - projekt „wspólne czytanie”, - spotkanie z logopedą,</p>	Poloniści, logopedzi	Na bieżąco	Rodzice/ opiekunowie inne bliskie osoby dorosłe z najbliższego otoczenia ucznia
<p>Realizacja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • promowanie inicjatywy głośnego czytania dzieciom przed snem • bal maskowy – w okresie karnawału warto zorganizować imprezę taneczną podczas, której obowiązują stroje w konwencji wybranej wcześniej książki; • projekt pt. „wspólne czytanie” – jeśli dziecko przy samodzielnym głośnym czytaniu zmęczy się, osoba, która mu towarzyszy, powinna pomóc i kontynuować czytanie za niego; • jeśli uczeń posiada problemy logopedyczne warto umówić spotkania ze specjalistą, który pomoże • • • zminimalizować bądź całkowicie usunąć problem – spotkanie z logopedą, który wyjaśni na czym polega jego praca z dzieckiem, przedstawi efekty swojej dotychczasowej pracy i wytłumaczy jaki wpływ ma poprawa wysławiania się w życiu dziecka; 				

Część 6: Trudności w nauce oraz sposoby motywowania do pracy

Przepisy prawne

1. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity: Dz. U. z 2016 r. poz. 1943);
2. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59; 949);
3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U. 2017 poz. 356);
4. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017r w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz.U. 2017 r. poz. 1591);
5. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 26 lipca 2017 r. w sprawie szczegółowych warunków udzielania pomocy finansowej uczniom na zakup podręczników i materiałów edukacyjnych (Dz.U. 2017 r. poz. 1457);
6. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 września 2008 r. w sprawie orzeczeń i opinii wydawanych przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych (Dz.U. 2008 nr 173 poz. 1072).

Wprowadzenie

Każdy człowiek posiada chęć sukcesu. Celem naszej Profilaktyki jest indywidualne spojrzenie na ucznia, na jego predyspozycje i możliwości oraz umożliwienie mu rozwijania się w dziedzinie, w której odnosi sukcesy. Stwarzanie takich możliwości i zaspokajanie potrzeb samorealizacji, sukcesu i uznania wzmacnia poczucie samodzielności oraz własnej wartości u dziecka.

Prezentowana część, ma na celu wspomóc uczniów wykazujących problemy w nauce oraz zapewnić im równe szanse w przyszłości. Przedstawione działania kształtują postawy młodych ludzi i przysposabiają ich do normalnego, zdrowego funkcjonowania w społeczności szkolnej oraz poza nią. Funkcjonują one na zasadzie promowania indywidualizacji procesu nauczania. Oznacza to, że nauczyciele zapoznają się ze specyfiką trudności, z jakimi spotyka się ich podopieczny oraz razem z rodzicami / opiekunami dziecka uczą się, w jaki sposób przeciwdziałać tym ograniczeniom (na drodze wspólnej pracy z dzieckiem). Na drodze procesu edukacyjnego dorośli przekazują młodemu człowiekowi wiedzę na temat technik, które ułatwiają radzenie sobie z konkretnymi trudnościami edukacyjnymi rozwijanie zainteresowań i motywacji do pracy, odkrywanie drzemiącego potencjału oraz wzmacnianie wiary we własne siły. Poniżej prezentujemy cele szczegółowe zamieszczonego programu:

1. Trudności w nauce:

- Budowanie wiary we własne siły i umiejętności oraz kształtowanie wytrwałości w realizacji wyznaczonych celów,
- Poznawanie mnemotechnik i rozwinięcie nawyku stałego korzystania z dopasowanych do swoich potrzeb technik pamięciowych.

2. Motywowanie do nauki:

- Kształtowanie umiejętności organizacji czasu oraz przestrzeni do pracy,
- Budowa systematyczności w nauce oraz wypracowanie metody powtórek,
- Kształtowanie umiejętności oceny własnej pracy,
- Uświadamianie rodziców / opiekunów o konieczności wsparcia oraz okazywaniu akceptacji dziecka,
- Informowanie rodziców / opiekunów w jaki sposób mają pracować ze swoją pociechą,
- Wskazanie poradni, w których pracują specjaliści zajmujący się daną tematyką.

Działania szkoły

Zadanie	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin oraz częstotliwość	Odbiorca
<p>1. Diagnoza zjawiska – ilość osób przejawiających trudności w nauce oraz ich specyfika.</p> <p>2. Zapoznanie uczniów i rodziców z wymogami stawianymi przed uczniami z danego przedmiotu szkolnego.</p>	<p>- diagnoza zjawiska, - analiza uzyskanych wyników, dostosowanie działań do indywidualnych potrzeb uczniów - spotkania z rodzicami, współpraca - spotkania ze specjalistami.</p> <p>Realizacja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • poznanie osiągnięć edukacyjnych uczniów klas pierwszych, zaznajomienie się ze specyfiką trudności uczniów słabszych oraz stopniowe odkrywanie ich predyspozycji; • diagnozowanie rodzaju występujących zaburzeń, sytuacji rodzinnej uczniów przejawiających problemy w nauce (np. trudna sytuacja rodzinna, brak wsparcia ze strony opiekunów, brak właściwej relacji z bliskimi osobami dorosłymi) oraz specyfiki funkcjonowania środowiska szkolnego; • monitorowanie osiągnięć edukacyjnych uczniów; • uczniowie i rodzice / opiekunowie uczniów zapoznani zostają przez każdego nauczyciela przedmiotu z wymogami, które stawiane są przed młodymi ludźmi. 	Wychowawcy klas, nauczyciele poszczególnych przedmiotów	Na bieżąco	Cała społeczność szkolna
<p>1. Pedagogizacja nauczycieli na temat specyficznych trudności w nauce przejawianych przez uczniów zdrowych.</p> <p>2. Utrzymywanie stalej</p>	<p>- spotkanie ze specjalistami np. z Poradni Psycholog-Pedagog, - nawiązanie współpracy z instytucjami, organizacjami, służbami pomocowymi</p>	Wychowawcy klas, pedagog szkolny	Na bieżąco	Nauczyciele i wychowawcy

<p>współpracy z rodzicami/ opiekunami uczniów.</p>	<p>Realizacja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • na początku roku szkolnego wychowawca przeprowadza ankietę oraz wywiad z rodzicami / opiekunami dzieci w swojej klasie, w celu ustalenia, które z dzieci przejawiają trudności w nauce i określenia typu tych trudności. • w przypadku gdy przeprowadzony wywiad rodzinny nie dostarcza wystarczających informacji na temat umiejętności lub trudności dziecka, konieczne jest przeprowadzenie własnej, pogłębionej analizy w celu dopasowania odpowiednich technik nauczania względem ucznia; • w przypadku gdy nauczyciel / wychowawca obserwuje u ucznia trudności w nauce i pomimo przeprowadzonego wywiadu i własnej pogłębionej obserwacji nie udało się ustalić genezy problemu, konieczne jest zapoznanie się z sytuacją rodzinną i warunkami życia uczniów poprzez: <ul style="list-style-type: none"> ○ nawiązanie współpracy z (działanie dobrane zgodnie z zaistniałą potrzebą): Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Sądem Rodzinnym i Nieletnich, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Policją, kuratorem, ○ samodzielne prowadzenie wywiadu środowiskowego w celu ustalenia czy pojawiające się problemy nie są efektem niedostosowania społecznego, ○ utrzymywanie stałego kontaktu z opiekunami uczniów oraz prowadzenie systematycznej obserwacji pod kątem zaspokajania podstawowych potrzeb w rodzinie oraz pojawiających się wydarzeń w życiu młodego człowieka (np. rozstania rodziców, przemoc domowa, choroba, śmierć w rodzinie, itp.). • utrzymywanie stałego kontaktu z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, która udziela nauczycielom wsparcia przy dostosowaniu wymagań edukacyjnych wynikających z realizowanych przez nich programów i toku nauczania do indywidualnych potrzeb ucznia; 			
<p>1. Pedagogizacja nauczycieli na temat możliwych zaburzeń zachowania uczniów.</p> <p>2. Dostosowanie formy zajęć do indywidualnych potrzeb i możliwości uczniów szkoły.</p> <p>3. Pedagogizacja nauczycieli w temacie inteligencji emocjonalnej dzieci i</p>	<p>- spotkania ze specjalistami, - materiały szkoleniowe, literatura przedmiotu, - szkolenie/ e-szkolenie.</p>	<p>Dyrektor szkoły</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Nauczyciele i wychowawcy</p>
<p>Realizacja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • spotkanie z pracownikiem poradni psychologiczno-pedagogicznej – podczas spotkania nauczyciele zapoznani zostaną z informacjami na temat zaburzeń dyslektycznych oraz sposobów na pracę z takimi uczniami; • zachęcenie opiekunów do zapoznania się z książkami Marty Bogdanowicz: „Dysleksja, czyli specyficzne trudności w nauce czytania i pisania”, „Uczeń z dysleksją w szkole. Poradnik nie tylko dla polonistów”, itp.; • pedagogizacja nauczycieli w zakresie innowacyjnych sposobów przekazywania wiedzy dostosowanych do 				

<p>młodzieży szkolnej.</p> <p>4. Rozwijanie kompetencji komunikacyjnych nauczycieli.</p>	<p>indywidualnych potrzeb uczniów.</p> <ul style="list-style-type: none"> • nauczyciele uczą się nowatorskich technik, których zastosowanie sprzyja łatwiejszemu przyswajaniu wiedzy przez uczniów np. urozmaicone formy pracy (np. praca indywidualna, w zespołach, w parach, itp.). • pedagogizacja nauczycieli w temacie inteligencji emocjonalnej uczniów poprzez zapoznanie się z publikacją pt. „Co dzień mądrzejsze – 365 gier i zabaw kształtujących charakter, wrażliwość i inteligencję emocjonalną dziecka” autorstwa D. Chapman Weston i M. S. Weston oraz metodami proponowanymi przez Lisa Nalbone; 			
<p>1. Pedagogizacja rodziców / opiekunów dzieci na temat specyficznych trudności w nauce przejawianych przez uczniów zdrowych.</p> <p>2. Nawiązania lub utrzymywanie stałego kontaktu z rodzicami / opiekunami uczniów oraz zachęcanie ich do większego angażowania się w sprawy szkoły i jej uczniów.</p> <p>3. Uświadamianie rodziców o konieczności samodzielnej pracy dziecka.</p> <p>4. Nawiązanie stałej współpracy z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną.</p> <p>5. Indywidualna analiza potrzeb danej rodziny.</p>	<p>- spotkania ze specjalistami z Poradni Psycholog-Pedagogicznej,</p> <p>- spotkania z pedagogiem szkolnym, logopedą,</p> <p>- spotkania z wychowawcą i nauczycielami,</p> <p>- materiały informacyjne,</p>	<p>Pedagog szkolny, wychowawcy</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Rodzice / opiekunowie uczniów</p>
<p>Realizacja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nauczyciele skupiają się na wypracowaniu dobrego dialogu z rodzicami / opiekunami uczniów oraz utrzymaniu z nimi stałej współpracy na rzecz szkoły i jej uczniów. Pedagog szkolny prowadzi grupowe i indywidualne rozmowy (jeśli zaistnieje taka potrzeba) z dorosłymi, w celu uświadomienia im jak istotne znaczenie dla rozwoju młodego człowieka ma zaangażowanie rodzica / opiekuna w jego zajęcia szkolne • spotkanie z psychologiem z PPP lub pedagogiem szkolnym, który podejmie działania mające na celu uświadomienie rodziców / opiekunów uczniów na temat istotności ich roli w procesie wspierania dziecka w nauce i udzielania mu pomocy w sytuacjach jego niepowodzeń szkolnych • szkoła wspiera rodziców w podejmowaniu decyzji na temat przeprowadzenia badania w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej • wychowawca /pedagog szkolny wskazuje rodzicom korzyści dla dziecka płynące z posiadania opinii, orzeczenia PPP lub innej poradni specjalistycznej i przedłożenia tych dokumentów w szkole; • zapewnienie rodzicom poradnictwa u psychologa, który pomoże określić i dobrać odpowiednią metodę wychowawczą i motywacyjną dla dziecka; • uświadamianie rodzicom znaczenia doceniania u dziecka jego mocnych stron i udzielanie rodzicom pomocy w odnalezieniu u dziecka jego mocnych stron. 				

	<ul style="list-style-type: none"> • instruowanie rodziców / opiekunów dzieci w jaki sposób powinni motywować swoją pociechę do nauki; • instruowanie dorosłych w jaki sposób powinni planować dzień dla dziecka, które przejawia problemy w nauce. • psycholog z PPP/ pedagog szkolny informuje rodziców jaki wpływ na zachowanie dziecka ma sprawowanie nadmiernej kontroli – specjalista informuje rodziców w jaki sposób i kiedy okazywać troskę, a kiedy pozwolić uczniowi na samodzielność; • podczas spotkania z logopedą rodzice / opiekunowie uczniów dowiadują się jaka może być geneza zaburzonego wysławiania się u dziecka, jak z nią pracować i gdzie szukać specjalistycznej pomocy 			
<p>1. Budowanie postawy możliwości realizacji zamierzonych celów.</p> <p>2. Rozwijanie poczucia akceptacji do samego siebie oraz poczucia tolerancji i akceptacji względem innych uczniów.</p> <p>3. Rozwijanie umiejętności uczniów komunikacyjnych uczniów.</p>	<p>- spotkania ze specjalistami (np. pracownicy Poradni Psycholog-Pedagog, logopeda),</p> <p>- biofeedback,</p> <p>- ćwiczenia aktywizujące uczniów, poprawiające ich pamięć oraz wpływające na akceptowanie siebie i innych osób,</p>	<p>Pedagog szkolny, wychowawcy</p>	<p>Rok szkolny</p>	<p>Uczniowie</p>
	<p>Realizacja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dla uczniów (nie tylko z problemami w nauce) kierowane są zajęcia usprawniające proces przyswajania wiedzy • szkoła zachęca do zajęć prowadzonych przez PPP (biofeedback), w celu uświadomienia rodzicom / opiekunom jakie działania zewnętrzne mogą pomóc, gdy ich podopieczny przejawia problemy w nauce, trudności w utrzymaniu koncentracji, uwagi i pamięci. • uczniowie mający problem w nauce uczestniczą w zajęciach korekcyjno-kompensacyjnych oraz dydaktyczno-wyrównawczych • zajęcia logopedyczne dla uczniów, którzy mają problem z wysławianiem się lub ich mowa jest zaburzona • podczas godziny wychowawczej prowadzone są zajęcia z tolerancji oraz inne mające na celu zrozumienie przypadłość, odmienność swojego kolegi czy koleżanki • lekcja pt.: „jestem unikalny” – zajęcia mają za zadanie uświadomić uczniom, że każdy z nich jest jednostką 			

	<p>indywidualną, o konkretnych, specyficznych tylko dla niego zdolnościach i aspiracjach.</p> <ul style="list-style-type: none"> • na początku roku szkolnego wychowawca przeprowadza zajęcia mające na celu kształtowanie właściwych postaw i nastawia wobec własnego rozwoju i wykształcenia • kształtowanie właściwych postaw wobec obowiązków szkolnych 			
<p>1. Kształtowanie umiejętności organizacji czasu.</p> <p>2. Poznawanie mnemotechnik.</p> <p>3. Budowa systematyczności.</p> <p>4. Kształtowanie umiejętności oceny własnej pracy.</p>	<p>- warsztaty, ćwiczenia, - dyskusje, - materiały ćwiczeniowe, - spotkania ze specjalistami.</p>	<p>P. Anita Leliwa</p>	<p>Rok szkolny</p>	<p>Uczniowie</p>
<p>Realizacja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Przeprowadzenie cyklu zajęć dla uczniów rozwijających umiejętności uczenia się przez wyspecjalizowanego w temacie nauczyciela • forma zajęć, która w większym stopniu angażuje uczniów: <ul style="list-style-type: none"> - zawieranie pisemnych umów z nauczycielami (klasy I-III) np. określające zasady, jakie będą przez nich i nauczycieli respektowane przez cały okres trwania zajęć - zajęcia prowadzone są w zmiennych formach np.: praca indywidualna, praca w parach, praca w zespołach, wykłady, prace plastyczne, urozmaicenie przestrzeni w klasie itp. • stwarzanie każdemu uczniowi możliwości odnoszenia sukcesów na miarę jego indywidualnych możliwości - szkoła oferuje szereg zajęć fakultatywnych dla uczniów. Uczniowie zachęceni są do udziału w wolontariatach; • uczniowie posiadających trudności w nauce mogą liczyć na wsparcie swoich kolegów i koleżanek ze szkoły na zasadach tutoring. Osoby, które pomagają w ten sposób mogą liczyć na wystawienie certyfikatu, wpisu, że pracowali na zasadach wolontariatu; • szkoła prowadzi działania mające na celu stwarzanie uczniom z trudnościami w nauce czy niepowodzeniami szkolnymi, warunków umożliwiających wykazanie się swoimi mocnymi stronami z innych dziedzin życia • różnicowanie sposobów zadań domowych oraz stosowanie różnych form sprawdzania stopnia opanowania wiadomości, dostosowanych do indywidualnych potrzeb uczniów. 				

Część 7: Wychowanie do wartości

Przepisy prawne

1. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o Systemie oświaty (tekst jednolity: Dz. U. z 2016 r. poz. 1943);
2. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59);
3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U. 2017 poz. 356);
4. Powszechna Deklaracja Praw Człowieka (Dz.U. 1989 nr 29 poz. 155);
5. Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych otwarty do podpisu w Nowym Jorku dnia 19 grudnia 1966 r. (Dz.U. 1977 nr 38 poz. 167);
6. Konwencja o prawach dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz.U. 1991 nr 120 poz. 526);
7. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 lutego 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobu nauczania szkolnego oraz zakresu treści dotyczących wiedzy o życiu seksualnym człowieka, o zasadach świadomego i odpowiedzialnego rodzicielstwa, o wartości rodziny, życia w fazie prenatalnej oraz metodach i środkach świadomej prokreacji zawartych w podstawie programowej kształcenia ogólnego (Dz.U. 2014 poz. 395 z późn. zm.).

Wprowadzenie

Kształtowanie postaw oraz wartości stanowi źródło inspiracji oraz dyrektyw dla dyrekcji szkoły oraz kadry pedagogicznej. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz.U. 2017 poz. 59): *„Nauczanie i wychowanie – respektując chrześcijański system wartości – za podstawę przyjmuje uniwersalne zasady etyki. Kształcenie i wychowanie służy rozwijaniu u młodzieży poczucia odpowiedzialności, miłości Ojczyzny oraz poszanowania dla polskiego dziedzictwa kulturowego, przy jednoczesnym otwarciu się na wartości kultur Europy i świata. Szkoła winna zapewnić każdemu uczniowi warunki niezbędne do jego rozwoju, przygotować go do wypełniania obowiązków rodzinnych i obywatelskich w oparciu o zasady solidarności, demokracji, tolerancji, sprawiedliwości i wolności”*.

Poniższa część ma na celu wychowanie dzieci i młodzieży szkolnej w duchu systemu wartości pielęgowanego przez wiele wcześniejszych pokoleń Polek i Polaków. Krzewienie wyznawanego w danym społeczeństwie systemu wartości jest fundamentem procesu wychowania. Rodzice, nauczyciele i wychowawcy stanowią dla nich wzór do naśladowania z tego powodu ich zadaniem jest ukazywanie tego co wartościowe, przybliżanie i tłumaczenie czym są i co znaczą poszczególne wartości. Wychowanie do wartości kształtuje orientację aksjologiczną młodych ludzi, czyli gotowość do świadomego i odpowiedzialnego wybierania wartości i odpowiadania za nie.

Działania szkoły

Zadanie	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin oraz częstotliwość	Odbiorca
<p>1. Przeprowadzenie badań ewaluacyjnych diagnozujących obecny system wyznawanych przez uczniów wartości.</p> <p>2. Sporządzenie pogłębionej analizy sytuacji problemowej.</p> <p>3. Wyciągnięcie wniosków oraz opracowanie działań koniecznych do prowadzenia efektywnego wychowania do wartości.</p>	<p>- prowadzenie badań, ewaluacji.</p> <p>Realizacja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przeprowadzenie badania ankietowego wśród nauczycieli, wychowawców, chętnych rodziców/ opiekunów uczniów, dyrekcji szkoły, w celu zaznajomienia się z wyznawanym przez poszczególne grupy z systemami wartości • sporządzenie analizy uzyskanych wyników z badania ewaluacyjnego oraz zapoznanie z nimi całej społeczności szkolnej • Rada Pedagogiczna przy współpracy z Radą Rodziców tworzy propozycję działań wychowawczo-profilaktycznych, mających na celu wspieranie pozytywnych wartości wyznawanych przez uczniów • przeprowadzenie ponownej ewaluacji po około roku czasu od podjęcia działań wychowawczo-profilaktycznych. 	Dyrektor szkoły	W miarę potrzeb	Cała społeczność szkolna
<p>1. Szkolenie kadry pedagogicznej z tematu wartości oraz metod nauczania wychowania w wartościach.</p>	<p>- proponowane pozycje książkowe, - prowadzenie badań, ewaluacji, - udział w szkoleniach przybliżających tematykę wartości w edukacji i wychowaniu młodych ludzi</p> <p>Realizacja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zapoznanie nauczycieli i prawnych opiekunów uczniów ze statystykami odnośnie preferowanych postaw i wyznawanych wartości u dzieci na różnych etapach edukacji szkolnej • zapoznanie z książką „Z dzieckiem w świat wartości” autorstwa Ireny Koźmińskiej i Elżbiety Olszewskiej, która jest poradnikiem wskazującym dlaczego trzeba i w jaki sposób uczyć dzieci wartości; 	Dyrektor szkoły, pedagog	Na bieżąco	Nauczyciele i wychowawcy

	<ul style="list-style-type: none"> • przeprowadzenie wewnętrznych warsztatów z tematów: W jaki sposób uczyć dzieci wartości; Czym są wartości moralne i dlaczego są potrzebne itp. • informacje, adresy, nr telefonów: gdzie i w jakich okolicznościach rodzina powinna poszukiwać pomocy. 			
1. Zwiększenie świadomości w temacie wychowania w wartości przez rodzinę. Uświadomienie ich kluczowego znaczenia w edukacji.	- warsztaty dla dorosłych, - spotkania z wychowawcami,	Wychowawcy klas	Na bieżąco	Rodzice/ opiekunowie uczniów
	Realizacja: <ul style="list-style-type: none"> • działania edukacyjne dla rodziców/ opiekunów uczniów zwiększające ich kompetencje wychowawcze; • wychowawcy udzielają rodzicom/ opiekunom informacji na temat Poradni Rodzinnych, które specjalizują się w rozwiązywaniu sytuacji kryzysowych, problemów wychowawczych w rodzinie oraz problemów małżeńskich; • uświadomienie rodzicom/ opiekunom dzieci jak ważną rolę odgrywa ich podejście oraz wyznawane przez nich wartości 			
1. Wzbogacenie uczniowskiej wiedzy na temat wartości oraz określenie ich znaczenia w życiu codziennym.	- warsztaty, - godziny wychowawcze, - spotkania z pedagogiem szkolnym, pracownikami PPP, doradcą zawodowym	Wychowawcy klas, nauczyciele, samorząd uczniowski	Na bieżąco	Uczniowie
	Realizacja: <ul style="list-style-type: none"> • nauczyciele i wychowawcy pracują nad prawidłowym kształtowaniem postaw uczniów • ćwiczenie w uczniach umiejętności refleksyjnego podejścia do własnych zachowań, wyborów i postaw. • Samorząd Uczniowski organizuje projekt pt.: Rok wartości • zajęcia plastyczne „ja i moja rodzina” • „Ja i moje rodzeństwo” – lekcja wychowawcza poświęcona próbie zastanowienia się nad swoim rodzeństwem bądź jego brakiem • organizowanie twórczych działań z pominięciem czynnika rywalizacji; • włączanie młodzieży do podejmowanie działań na rzecz szkoły bądź klasy – organizacja wydarzeń, eventów, akcji charytatywnych, akcji świątecznych, wyjść, wyjazdów; • modelowanie postaw pomocnego zachowania i empatycznego odczuwania względem drugiego człowieka 			

	<p>w trakcie zajęć lekcyjnych ;</p> <ul style="list-style-type: none"> • piknik rodzinny – spotkanie z rodzinami dzieci. • „<i>Jakim jestem kolegą/ koleżanką</i>” – dzieci diagnozują swoje relacje ze znajomymi, opisują zachowania, które sprzyjają nawiązywaniu i podtrzymywaniu relacji koleżeńskich oraz doceniają wartość koleżeństwa w swoim życiu • „<i>Szanuje siebie i innych</i>” – uczniowie wyjaśniają jak rozumieją znaczenie słowa szacunek, omawiają w jaki sposób szanują siebie oraz jak zachowują się wobec innych osób, przedstawiają przykłady zachowań wskazujących na brak szacunku, zastanawiają się czy postawa szacunku jest ważna w dzisiejszym życiu, a jeśli tak to dlaczego • „<i>Moje autorytety</i>” – uczniowie definiują czym jest autorytet, indywidualnie określają cechy takiej osoby a następnie przedstawiają je na forum klasowym (metoda „burza mózgów”).
--	--

Część 8: Zdrowy tryb życia

Przepisy prawne

1. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity: Dz. U. z 2016 r. poz. 1943);
2. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59; 949);
3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U. 2017 poz. 356);
4. Konwencja o prawach dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz.U. 1991 nr 120 poz. 526);
5. Ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz.U. 2017 r. poz. 149, 60);
6. Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (Dz.U. 2015 r. poz. 1916);
7. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. 2017 r. poz. 882);
8. Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. 2016 r. poz. 487);
9. Ustawa z dnia 9 listopada 1995r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz.U. 2017 r. poz. 957);
10. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 28 sierpnia 2009 r. w sprawie organizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad dziećmi i młodzieżą (Dz.U. 2009 r. nr 139 poz. 1133);
11. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 21 sierpnia 2009 r. w sprawie priorytetów zdrowotnych (Dz.U. 2009 r. nr 137 poz. 1126);
12. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014–2020 (Dz.U. 2015 r. poz. 821).
13. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (Dz.U. .poz 1249) z późniejszymi zmianami z dnia 22 stycznia 2018roku

Wprowadzenie

Szkolna edukacja zdrowotna jest jednym z priorytetów działalności naszej szkoły. Wychodząc z założenia, że najbardziej efektywnym sposobem w zmienianiu niewłaściwych postaw są metody aktywizujące, z tego powodu większość proponowanych przez nas działań posiada właśnie taki charakter.

Cele ogólne:

1. pogłębienie wiedzy na temat zachowań prozdrowotnych, których celem jest utrzymanie bądź przywrócenie stanu zdrowia fizycznego i psychicznego;
2. kształtowanie hierarchii systemu wartości, w którym zdrowie należy do jednych z najważniejszych wartości w życiu,
3. zmniejszenie występowania zaburzenia odżywiania,
4. kształtowanie odpowiedniej aktywnej postawy i dbanie o zdrowie własne, swoich bliskich i innych ludzi;
5. promowanie regularnego uprawiania sportu,
6. uświadamianie istnienia chorób cywilizacyjnych, chorób wenerycznych,
7. uświadamianie problemu depresji.
8. Uświadamianie problemu narkomanii

Cele szczegółowe:

Profilaktyka zdrowego żywienia oraz promowanie aktywności fizycznej na co dzień mają spowodować poniższe zmiany:

1. wzrost świadomości na temat jedzenia i jego jakości,
2. nabycie nawyków żywieniowych,
3. wzrost bądź nabycie zdolności samodzielnego przygotowywania pokarmów,
4. popularyzacja aktywności fizycznej wśród uczniów,
5. wzrost wiedzy na temat chorób związanych ze złym odżywianiem, brakiem ruchu, czy utrzymywaniem niewłaściwej/ nieodpowiedniej higieny osobistej,
6. nawiązanie lepszej współpracy z rodzicami/ opiekunami uczniów,
7. polepszenie atmosfery w szkole,
8. poprawa wyników nauczania i osiągnięć uczniów,
9. zmniejszenie ilości absencji dzieci na zajęciach, których geneza była chorobowa,
10. Lepsza współpraca szkoły z otoczeniem lokalnym.
11. Wzrost świadomości na temat używek- narkotyki, dopalacze, papierosy

Diagnoza czynników ryzyka oraz czynników chroniących dotyczących substancji psychoaktywnych w Szkole Podstawowej nr 2 im. Janusza Korczaka w Nowym Mieście Lubawskim

1. Wprowadzenie

Zagrożenia dzieci i młodzieży substancjami psychoaktywnymi jest szczególnie ważnym i niepokojącym zjawiskiem. Według badań ogólnopolskich prowadzonych na zlecenie Ministerstwa Edukacji Narodowej, problem narkomanii w Polsce nie dotyczy już

tylko określonych grup czy środowisk społecznych, ale jest zagrożeniem powszechnym. Niestety trzeba przyjąć, że każde dziecko może mieć kontakt ze środkami odurzającymi. Problem narkomanii ma charakter interdyscyplinarny. Placówka oświatowa oraz nauczyciele mają do spełnienia podobne zadanie jak rodzice: powstrzymać dzieci przed sięgnięciem po narkotyki. To także rolą szkoły, wszystkich osób zaangażowanych w proces edukacyjno-wychowawczy jest identyfikacja zachowań ryzykownych uczniów i związanych z tym zagrożeń.

W szkole Podstawowej nr 2 im. Janusza Korczaka została przeprowadzona ewaluacja w formie ankiet dla uczniów oraz analizy środowiska szkolnego, której wyniki stały się podstawą dla niniejszego opracowania –diagnozy czynników ryzyka oraz czynników chroniących.

Celem badania było zdiagnozowanie zjawisk związanych występowaniem oraz zażywaniem środków odurzających. Problematyka badawcza koncentrowała się wokół obszarów związanych z: samopoczuciem dzieci/młodzieży w środowisku szkolny, klasowym, relacjami z rówieśnikami, rodzicami, nauczycielami, zainteresowaniami, obowiązującymi zasadami. Ponadto w klasach IV-VII zostały zadane pytania o substancje psychoaktywne (narkotyki, dopalacze) – głównie o wiedzę o nich, a także ich dostępność.

Grupa badawcza: uczniowie klas VI-VIII 78 osób

Badanie ankietowe przeprowadzono w dniach 05-07 września 2018 roku.

Metody badawcze

Metoda sondażu z wykorzystaniem anonimowej ankiety dla uczniów

Metody dialogowe - rozmowy z uczniami

Narzędzie badawcze

Kwestionariusz ankiety składał się z 18 pytań dla uczniów klas VI-VIII

Po przeprowadzonym ankietowaniu dokonano analizy ilościowej i jakościowej otrzymanych wyników.

Diagnoza czynników ryzyka oraz czynników chroniących

Czynniki ryzyka

1. Dostępność substancji odurzających;
2. Moda na zażywanie środków odurzających.

3. Niski poziom wiedzy uczniów na temat środków odurzających;
4. Niskie kompetencje nauczycieli w zakresie rozpoznawania środków odurzających
5. Nadmierna nieśmiałość, niska samoocena niektórych uczniów, brak odporności na stres
6. Wysoki poziom konfliktów w rodzinie, niskie wsparcie ze strony rodziców
7. Brak lub osłabienie więzi emocjonalnej z rodziną, złe relacje pomiędzy rodzicami i dziećmi
8. Tolerancja rodziców wobec używania przez dzieci alkoholu lub innych substancji odurzających
9. nadużywanie alkoholu, papierosów, narkotyków przez rodziców

Czynniki chroniące

To właściwości jednostki i środowiska, które wzmacniają odporność na podatność na narkotyki.

1. Poczucie przynależności;
2. Pozytywny klimat szkoły;
3. Prospołecznie nastawiona grupa rówieśnicza;
4. Wymaganie od uczniów odpowiedzialności i udzielania sobie wzajemnej pomocy;
5. Okazje do przeżycia sukcesu i rozpoznawania własnych osiągnięć;
6. Zdecydowany brak akceptacji przez szkołę dla przemocy.

Kluczowe znaczenie ma klimat szkoły, zwłaszcza relacje społeczne

– zarówno między nauczycielami a uczniami, personelem szkoły a rodzicami, jak i między samymi uczniami, oraz wzajemne wsparcie.

Wnioski i zalecenia dotyczące naszej placówki

Analiza czynników ryzyka oraz czynników chroniących pozwoliła na stworzenie ogólnych wytycznych dotyczących działalności szkoły w zakresie przeciwdziałania zjawisku narkomanii.

Uczniowie:

- 1) Udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkole w zakresie profilaktyki uzależnień;
- 2) Upowszechnianie programów edukacyjnych i działań alternatywnych do zachowań ryzykownych, rozwijających umiejętności psychologiczne i społeczne uczniów, promowanie wolontariatu;

- 3) Angażowanie uczniów w procesy podejmowania decyzji w szkole, aktywizacja samorządu uczniowskiego i innych form działalności uczniowskiej;
- 4) Opracowanie i upowszechnianie zbioru oczekiwań, zasad i reguł, dotyczących zachowania w środowisku szkolnym, oraz konsekwencji ich nieprzestrzegania –we współpracy z uczniami;
- 5) Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży, ze szczególnym zwróceniem uwagi na rozwijanie ich pasji i zainteresowań w ramach zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych.
- 6) Zaproponowanie uczniom dyskusji o tematyce uzależnień i ich szkodliwości a także udział w konkursach literackich, plastycznych dotyczących tematyki uzależnień.

Nauczyciele:

- 1) Monitorowanie rozpowszechnienia i używania substancji psychoaktywnych przez uczniów , w tym środków zastępczych;
- 2) Realizacja edukacji zdrowotnej w szkole w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom;
- 3) Wdrażanie programów profilaktyki uzależnień z zakresu profilaktyki uniwersalnej;
- 4) Podnoszenie kompetencji nauczycieli i wychowawców w zakresie profilaktyki uzależnień;
- 5) Upowszechnianie przykładów dobrych praktyk
- 6) Doskonalenie umiejętności nauczycieli i specjalistów oraz innych pracowników szkoły w zakresie bezpiecznego funkcjonowania w szkole uczniów
- 7). Propagowanie zdrowego stylu życia na godzinach wychowawczych. Należy położyć nacisk na to, by oddziaływanie szkoły, w tym zajęcia szkolne, stały się znaczącym źródłem znajomości zagrożeń bezpieczeństwa, w tym płynących ze stosowania środków uzależniających, a także wiedzy na temat higieny i zdrowego stylu życia.

Działania szkoły

Zadanie	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin oraz częstotliwość	Odbiorca
1. Diagnoza zjawiska oraz praca nad poprawą / ulepszeniem stanu obecnego.	- badania diagnostyczne, ewaluacja, - kontrola zachowania, - spotkania prowadzone przez specjalistów. Realizacja: <ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie regularnej diagnostyki potrzeb uczniów, rodziców i nauczycieli, która jest podstawą do określenia aktualnego zapotrzebowania oraz określa, jakie działania powinny być planowane w tym zakresie; • nieustanne kontrolowanie wagi oraz sposobu żywienia się oraz aktywności fizycznej (za zgodą rodziców) u dzieci z nadwagą oraz niedowagą – konsultacje z dietetykiem; • spotkania ze znanymi lokalnymi sportowcami – opowiadają o swoich sukcesach sportowych (swojej pracy fizycznej i żywieniowej); • diagnoza problemu bezpieczeństwa w szkole oraz uświadomienie całej społeczności szkolnej istniejących czynników ryzyka – spotkanie ze specjalistami; 	Pielęgniarka szkolna, nauczyciele wychowania fizycznego	Na bieżąco	Cała społeczność szkolna
1. Propagowanie wśród uczniów zdrowego trybu życia. 2. Uświadamianie uczniom jak	- zajęcia aktywizujące, - warsztaty, rajdy, - zajęcia plastyczne, sportowe,	Wychowawcy, nauczyciel języka obcego, nauczyciel przyrody/ biologii	Na bieżąco	Uczniowie

<p>ważne jest zdrowe odżywianie się.</p> <p>3. Nauka przyrządzanie posiłków.</p>	<p>- dostępność nauczycieli, - dostępność i popularyzacja materiałów edukacyjnych.</p>			
<p>4. Świadomość znaczenia ruchu fizycznego w życiu każdego człowieka.</p> <p>5. Zwiększenie aktywności fizycznej i wyrobienie nowych nawyków.</p>	<p>Realizacja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wprowadzenie zasady „wspólnego drugiego śniadania” (klasy I – III); • dbanie o dofinansowanie obiadów dla uczniów z biedniejszych rodzin; • uczniowie raz na dwa miesiące podczas godziny wychowawczej przygotowują samodzielnie smaczne sałatki dla siebie i swoich znajomych z klasy. Dzięki temu uczniowie uczą się przygotowywać przynajmniej kilka potraw w ciągu roku szkolnego; • „savoir-vivre przy stole”, czyli zasady dobrego zachowania się podczas posiłku • zajęcia z języka obcego: nauczyciel prezentuje uczniom, krótki film o gotowaniu w języku obcym. Zadaniem uczniów jest zrelacjonowanie co działo się na filmie bądź odpowiedź na kilka przygotowanych przez nauczyciela pytań; • uczniowie obliczają swój współczynnik BMI, przygotowują dokładną listę tego co standardowo spożywają podczas tygodnia (opis spożywanych produktów, sposób ich przyrządzenia, ilość w gramach, itp.) oraz obliczają wartość kaloryczną posiłków • uczniowie przygotowują stoiska ze zdrową żywnością oraz udzielają informacji na temat prawidłowego przechowywania i przenoszenia pokarmów; • zajęcia na przyrodzie/biologii – jaki wpływ na organizm ma jedzenie fast food’u? Dzieci przygotowują plakaty informujące o szkodliwości takiego jedzenia; • eksperyment z fast food’em. Nauczyciel wkłada do kilku przezroczystych słoików hot dogi, frytki itp. zakupione w barze szybkiej obsługi. Uczniowie prowadzą obserwacje „zmian w wyglądzie” zakupionych rzeczy: po 1 tygodniu, 2 tygodniach, 1 miesiącu itp. Ćwiczenie ma uświadomić uczniom, że kupowane przez nich fast food’y w sporej części, mimo upływu dni, nie ulegają zepsuciu. Dzieci przygotowują pracę na ten temat zawierającą ocenę przewagi zdrowej, prawdziwej żywności; • w ramach zajęć z biologii/przyrody/ godziny wychowawczej realizowane są następujące tematy: znaczenie protein, tłuszczów i węglowodanów dla funkcjonowania organizmu, endorfiny w ciele po ćwiczeniach, nauka czytania i rozumienia etykiet spożywczych na produktach; • zajęcia taneczne organizowane na szkolnym boisku podczas dłuższych przerw 			

	<ul style="list-style-type: none"> • organizacja rajdów, wycieczek rowerowych • nauczyciele i wychowawcy zachęcają uczniów do czynnego brania udziału w obowiązkowych i fakultatywnych zajęciach sportowych; 			
<ol style="list-style-type: none"> 1. Uświadamianie istnienia chorób cywilizacyjnych. 2. Budowanie świadomości znaczenia bezpieczeństwa w ruchu drogowym. 3. Rozbudzanie świadomości uczniów na temat wpływu reklamy na ich wybory życiowe. 4. Tworzenie świadomości znaczenia dla zdrowia człowieka higieny jamy ustnej. 	<ul style="list-style-type: none"> - materiały informacyjne, - pogadanki, - ćwiczenia aktywizujące,, - dostępność nauczycieli, - dostępność i popularyzacja materiałów edukacyjnych. 	<p>Nauczyciele wychowania fizycznego, przyrody/biologii, wychowawcy</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Uczniowie</p>
<p>Realizacja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nauczyciel biologii prowadzi projekt o chorobach cywilizacyjnych – uczniowie pracują w grupach projektowych, każda z grup ma za zadanie przedstawić jedną z wcześniej wylosowanych chorób; • kształtowanie w uczniach umiejętności empatii wobec innych ludzi • zachęcanie uczniów do podejmowania działalności wolontariackiej na rzecz innych ludzi. Takie zajęcia mają charakter uwrażliwiający; • wzbudzanie w uczniach poczucia zaufania • prowadzenie lekcji wychowawczych na temat bezpieczeństwa w ruchu drogowym, przepisów Kodeksu Drogowego oraz z zakresu stosowania pierwszej pomocy – zapraszanie przedstawicieli instytucji kompetentnych do realizacji tematu; • spotkanie z policjantem - uczeń poznaje zasady bezpiecznego zachowania się na drodze (przykłady zachowań ryzykownych i ewentualnych ich konsekwencji); podczas wakacji i ferii szkolnych • kształtowanie postaw troski o bezpieczeństwo, wzbudzanie odpowiedzialności społecznej, empatii i tolerancji; • cykl zajęć poświęconych dbałości o zdrowie, stresowi radzenie sobie z nim i higienie osobistej; • uświadomienie zagrożeń wynikających z posiadania wad postawy – zajęcia prowadzone przez nauczyciela wychowanie fizycznego; • zajęcia z analizy reklamy, zachowań konsumenckich – uwrażliwienie uczniów na negatywne i manipulacyjne 				

	działanie reklamy bądź trików sprzedażowych, wpływu na ich potrzeby i wybory życiowe; <ul style="list-style-type: none"> • higiena jamy ustnej – praktyczna nauka prawidłowego szczotkowania zębów 			
1. Podwyższenie poziomu wiedzy na temat zdrowego odżywiania oraz aktywności fizycznej osób w każdym wieku.	- materiały edukacyjne, - pogadanki, spotkania ze specjalistami, - szkolenia.	Wychowawcy klas, pielęgniarka szkolna	Na bieżąco	Nauczyciele, wychowawcy, rodzice/ opiekunowie uczniów
2. Doksztalcanie nauczycieli z umiejętności komunikacyjnych	Realizacja: <ul style="list-style-type: none"> • pedagogizacja opiekunów uczniów na temat zdrowego życia, jego zasad oraz jego wpływu na organizm młodego człowieka – spotkania z dietetykiem ; • spotkanie z rehabilitantem i uświadomienie jak ważna jest pozycja siedzenia dziecka podczas zajęć; • uczestnictwo w szkoleniach pogłębiających nauczycielską wiedzę w temacie rozpoznawania osób będących pod wpływem dopalaczy, narkotyków, leków, czy innych substancji zaburzających świadomość 			
3. Zwiększenie zdolności do wykrywania i radzenia sobie z osobami będącymi pod wpływem.				
1. Praca nad stworzeniem oraz utrzymywaniem pozytywnych relacji na linii szkoła – opiekunowie uczniów oraz planowanie i realizowanie wspólnych działań wychowawczo-profilaktycznych.	- szkolenia, - materiały edukacyjne, ulotki, - programy profilaktyczne, - badania.	Nauczyciele i wychowawcy	Na bieżąco	Nauczyciele i wychowawcy
2. Stała kontrola zjawiska oraz reagowanie, gdy pojawiają się niepokojące symptomy.	Realizacja: <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznawanie sytuacji domowej wychowanków • wdrażanie programów profilaktycznych; • przeszkolenie nauczycieli z podejmowania działań interwencyjnych oraz wiedzy na temat czynników ryzyka, pojawiających się symptomów oraz sposobów reagowania w sytuacjach trudnych i ryzykownych; • nawiązanie współpracy z organami i instytucjami interwencyjnymi oraz instytucjami, placówkami, firmami i osobami prywatnymi, które promują prowadzenie zdrowego trybu życia. 			

<p>1. Pedagogizacja rodziców/ opiekunów, zapoznanie ze specyfiką tematyki, w jaki sposób należy promować zdrowy styl życia oraz jak reagować w sytuacjach jego zagrożenia.</p>	<p>- filmy, materiały edukacyjne, - zajęcia sportowe, aktywizujące, - pogadanki, - dostępność i popularyzacja materiałów edukacyjnych.</p>	<p>Wychowawcy, pielęgniarka szkolna, nauczyciele wychowania fizycznego</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Rodzice i opiekunowie uczniów</p>
<p>2. Profilaktyka zdrowego trybu życia.</p>	<p>Realizacja:</p> <ul style="list-style-type: none"> wychowawca rozmawia z rodzicami na temat ich przyzwyczajęń żywieniowych w domu, podaje rodzicom pozycje książkowe (np. Zdrowe dzieciaki. Jak odżywiać dzieci, aby były odporne na choroby, autorstwa Fuhrman Joel), zachęca do korzystania z pomocy dietetyka; „piknik rodzinny” podczas którego zjeść można będzie samodzielnie przygotowane posiłki „rodzinny dzień sportu” – szkoła przygotowuje liczne konkurencje sportowe, w których mogą uczestniczyć wszyscy członkowie rodziny np. dziecko z ojcem czy matką; informowanie rodziców, jakie znaczenie ma reklama na wybory żywieniowe ich dzieci uświadomienie rodziców, w jaki sposób powinni wpływać na kształtowania prawidłowej postawy ciała dziecka oraz w razie pojawienia się pierwszych problemów bądź należy skontaktować się z pediatrą lub ortopedą; wychowawca wraz z nauczycielem WFu zwracają uwagę rodzicom na nieobecności bądź małą aktywności podczas zajęć wychowania fizycznego 			
<p>1. Zmiana przyzwyczajęń żywieniowych na terenie szkoły.</p>	<p>- wdrażanie nowych rozwiązań.</p>	<p>Dyrekcja szkoły</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Dyrekcja szkoły</p>
<p>2. Poprawa aktywności fizycznej uczniów.</p>	<p>Realizacja:</p> <ul style="list-style-type: none"> zadbanie o jakość oraz asortyment produktów sprzedawanych w sklepikach szkolnych. Wprowadzenie produktów świeżych tj. owoców, sałatek, koktajli do codziennej sprzedaży; szkoła bierze udział w programie Agencji Rynku Rolnego, dzięki któremu uczniowie będą otrzymywali owoce i warzywa oraz produkty mleczne. szkoła dostosowuje krzesła i ławki do indywidualnych predyspozycji uczniów; fakultatywne zajęcia z gimnastyki korekcyjnej na terenie szkoły; 			

	• spotkania z instytucjami, organizacjami czy osobami prywatnymi, które promują zdrowy tryb życia tj. Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze, organizacje sportowe, czy osoby fizyczne np. trener osobisty, instruktor tańca, jogi, fitnessu czy dietetyk.

Część 9: Społeczność szkolna – bezpieczeństwo w społeczności szkolnej i trudności w nawiązywaniu kontaktów rówieśniczych

Społeczność szkolna

W części Programu Profilaktyczno-Wychowawczego poświęconego społeczności szkolnej, omówione zostaną dwa ważne zagadnienia:

1. Bezpieczeństwo w społeczności szkolnej,
2. Prawidłowe relacje rówieśnicze – trudności w kontaktach rówieśniczych.

Przytoczone przepisy prawne obejmują oba zagadnienia.

Przepisy prawne

1. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity: Dz. U. z 2016 r. poz. 1943);
2. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59, 949);
3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U. 2017 poz. 356);
4. Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. 2017 r. 459);
5. Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. 2016 r. poz. 1822);
6. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz.U. 2003 nr 6 poz. 69);
7. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 8 listopada 2001 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki krajoznawstwa i turystyki (Dz.U. 2001 r. nr 135 poz. 1516 i 2014 r. poz. 1150);
8. Ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz.U. 2017 r. poz. 149, 60);
9. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2015 r. poz. 1390);

10. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz.U. 2011 nr 209 poz. 1245);
11. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. 2017 r. poz. 783, 1458);
12. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. 2016 r. poz. 487);
13. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1578);
14. Ustawa z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz.U. 2017 r. poz. 957);
15. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 czerwca 2015 r. w sprawie realizacji Rządowego programu wspomaganie w latach 2015–2018 organów prowadzących szkoły w zapewnieniu bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki w szkołach – „Bezpieczna+” (Dz. U. z 2015 r. poz. 972);
16. Konwencja o prawach dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz.U. 1991 nr 120 poz. 526);
17. Ustawa z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych (Dz. U. 2016 r. poz. 656);
18. Ustawa z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie i ratownictwie w górach i na zorganizowanych terenach narciarskich (Dz.U. 2011 nr 208 poz. 1241 z późn. zm.);
19. Ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz.U. 2017 r. poz. 1260);
20. Ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz.U. 2016 poz. 1866);
21. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. 2017 r. poz. 882);
22. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 8 kwietnia 2011 r. w sprawie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpielii (Dz.U. 2016 poz. 1602).

Wprowadzenie

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom ministerstwa, rodziców, opiekunów, wychowawców i nauczycieli podejmujemy się przeprowadzenia działań o charakterze wychowawczo-profilaktycznym. Przyczyni się on do zapewnienia odpowiedniego i bezpiecznego środowiska pracy i nauki dla osób przebywających na terenie szkoły bądź pozostających pod opieką jej wychowawców podczas prowadzonych zajęć poza granicami szkoły ale również w jej zakresie.

Celem prowadzonych przez nas działań jest:

1. poprawa stanu bezpieczeństwa na terenie szkoły, w jej obrębie i poza nią,
2. prowadzenie analizy i działań profilaktycznych w stosunku do zachowań społecznie nieakceptowanych,
3. profilaktyka zachowań ryzykownych,
4. intensyfikacja wspólnych (przy współpracy rodziców i nauczycieli) działań wychowawczych,
5. kształtowanie umiejętności bezpiecznych zachowań i radzenie sobie w sytuacjach skomplikowanych i trudnych,
6. tworzenie tradycji i więzi ze szkołą,
7. budowanie schematów reagowania w sytuacjach kryzysowych,
8. uświadomienie rodzicom i nauczycielom istoty problemu alienowania uczniów,
9. przedstawienie bądź przypomnienie panujących w szkole zasad i norm postępowania,
10. budowanie szacunku do nauczycieli i pracowników szkoły

Działania szkoły

Zadanie	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin oraz częstotliwość	Odbiorca
1. Poprawa stanu bezpieczeństwa na terenie szkoły, w jej obrębie i poza nią.	- badanie ewaluacyjne, interpretacja wyników, dobranie odpowiednich działań wychowawczo-profilak, - spotkania informacyjne.	Dyrektor szkoły, pedagog	Na bieżąco	Cała społeczność szkolna
2. Badanie poczucia bezpieczeństwa w szkole.	Realizacja: <ul style="list-style-type: none"> • badanie dotyczące poczucia bezpieczeństwa wśród uczniów i pracowników szkoły • prowadzenie statystyk zachowań przemocowych, agresywnych, innego rodzaju zachowań ryzykownych; • przypomnienie uczniom, nauczycielom, dyrekcji oraz rodzicom / opiekunom uczniów zasad i reguł bezpieczeństwa obowiązujących na terenie szkoły; • wprowadzenie nowych działań wychowawczo-profilaktycznych opracowanych na podstawie otrzymanych wyników dotyczących poziomu bezpieczeństwa w szkole. 			
1. Kreowanie zdrowego, bezpiecznego i przyjaznego środowiska.	- uroczystości szkolne, apele, - zajęcia fizyczne, - spotkania ze specjalistami, pracownikami służb medycznych, - warsztaty, lekcje wychowawcze,	Wychowawcy, nauczyciele wychowania fizycznego	Na bieżąco	Uczniowie
2. Promowanie zdrowego i aktywnego stylu życia wśród dzieci i młodzieży.	Realizacja: <ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie uświadamiających spotkań / apeli informacyjnych dla uczniów, które przybliżą im i pomogą zrozumieć zasady bezpieczeństwa oraz komfortowego przebywania na terenie szkoły. • uświadomienie uczniom zagrożeń wynikających z kontaktowania się z osobami obcymi bez wiedzy dorosłych. • organizacja zawodów sportowych, podczas, których przyznane zostaną nagrody fair play; • zajęcia dla uczniów – zasady zachowania podczas wypadku, udzielanie pierwszej pomocy; • kształtowanie postaw akceptujących różnorodność wśród podopiecznych: 			
3. Zaznajomienie uczniów z praktyczną formą pierwszej pomocy.				

<p>1. Zapobieganie problemom i zachowaniom problemowym u dzieci.</p> <p>2. Profilaktyka zachowań agresywnych, przemocowych oraz cyberprzemocy.</p> <p>3. Przeciwdziałanie zażywaniu substancji psychoaktywnych przez dzieci i młodzież.</p> <p>4. Profilaktyka uzależnienia od gier komputerowych, Internetu, hazardu.</p>	<p>- spotkania ze specjalistami np. funkcjonariusze policji, kurator sądowy, pracownicy Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej,</p>	<p>Wychowawcy</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Uczniowie</p>
<p>Realizacja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zapoznanie uczniów z regulaminami, zasadami, programami, planami obowiązującymi na terenie szkoły; • pogadanka – przekazywanie wiedzy na temat szkodliwości nałogów, informowanie o ich skutkach ubocznych oraz przestrzeganie przed przyjmowanie używek; • prowadzenie lekcji na temat agresji, tolerancji, niepełnosprawności; • organizowanie szeregu lekcji poświęconych nauce odmawiania <ul style="list-style-type: none"> ▪ lekcje poświęcone bezpieczeństwu w szkole i poza nią oraz zachowaniom ryzykownym • spotkania z przedstawicielami służb mundurowych – uświadomienie uczniów jakie kary grożą za stosowanie agresji i przemocy wobec drugiej osoby. kształtowanie wspierającego środowiska szkolnego, promowanie zachowań fair play, pracy wolontaryjnej (np. praca na rzecz osób potrzebujących); • spotkania z przedstawicielami kuratorium, którzy opowiedzą o konsekwencjach prawnych dla sprawców czynów ściganych prawnie; • prowadzenie interwencji przez wychowawców klas w sytuacji gdy uczniowie używają wulgaryzmów i nie przestrzegają zasad; 				
<p>1. Usprawnienie oraz zwiększenie skuteczności oddziaływań szkoły w sytuacjach zagrożenia.</p> <p>2. Wypracowanie jednolitych metod współpracy między rodzicami a szkołą.</p> <p>3. Promowanie zachowań i postaw godnych naśladowania.</p>	<p>- udział w szkoleniach - spotkania z rodzicami - spotkania ze specjalistami, - materiały informacyjne, broszury.</p>	<p>Dyrektor szkoły</p>	<p>W miarę potrzeb</p>	<p>Nauczyciele i wychowawcy</p>
<p>Realizacja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przypomnienie nauczycielom i innym pracownikom szkoły zasad bezpieczeństwa, BHP oraz norm i reguł, które obowiązują na terenie szkoły; • udział w szkoleniach miękkich – rozwijanie kompetencji wychowawczych i profilaktycznych nauczycieli – przeszkolenie wszystkich nauczycieli w zakresie udzielania pierwszej pomocy; • promowanie działań oparty na zasadach psychologii pozytywnej – ograniczenie do niezbędnego minimum środków restrykcyjnych na rzecz promowania zasad psychologii pozytywnej, rozwijanie potencjału uczniów, 				

<p>4. Rozwiązywanie kryzysów rozwojowych i życiowych dzieci i młodzieży m.in. związanych z eurosieroctwem, rodzinami niepełnymi, rodzinami wielodzietnymi, przemocą w rodzinie, nałogami w rodzinie, itp.</p>	<p>promowania umiejętności konstruktywnego rozwiązywania problemów, logicznego myślenia oraz nauka wyciągania wniosków ze swoich czynów;</p> <ul style="list-style-type: none"> • uwrażliwienie na problem: eurosieroctwa – wychowawcy i nauczyciele są świadomi, które dzieci w szkole dotknięte są problemem eurosieroctwa, przynależnością do rodzin niepełnych czy wielodzietnych, rodzin, w których istnieje problem przemocy bądź nałogu. Pracownicy w szkole na bieżąco kontrolują sytuację, zapisują i zgłaszają wszystkie sytuacje budzące w nich niepokój bądź niepewność o dobro dzieci; • utrzymywanie kontaktu z policją oraz poradniami; • szkolenie „jak rozmawiać z trudnym rodzicem” lub „w jaki sposób przekazać rodzicowi trudne, niepochebne informacje o jego dziecku i zachęcić go do współpracy przy poprawie jego zachowania”; • przypomnienie pracownikom szkoły procedury interwencyjnej. 			
<p>1. Pedagogizacja opiekunów uczniów oraz sposobów prowadzenia działań profilaktycznych.</p>	<p>- szkolenia, warsztaty, e-szkolenia, - materiały szkoleniowe, - spotkania z pedagogiem - spotkania z wychowawcą.</p>	<p>Wychowawcy, pedagog szkolny</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Rodzice/ opiekunowie uczniów</p>
<p>2. Zachęcanie rodziców / opiekunów do częstszego uczestnictwa w życiu szkoły. Nawiązanie stałej współpracy z rodzicami.</p>	<p>Realizacja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pogadanka na temat sytuacji zagrażających bezpieczeństwu ich dzieci (promowanie bezpiecznego korzystania z Internetu, przeciwdziałanie agresji i przemocy, budowanie pozytywnych autorytetów) • organizowanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla rodziców dzieci sprawiają trudności wychowawcze, i • pracownicy szkoły okazują wsparcie w trudnych sytuacjach (np. rozmowy z wychowawcą, pedagogiem szkolnym, pomoc w nawiązaniu współpracy z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, Gminnym / Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Sądem Rodzinnym); • budowanie pozytywnej, otwartej współpracy na linii rodzice / opiekunowie uczniów – nauczyciele (np. organizowanie spotkań indywidualnych, udostępnianie telefonu czy e-maila służącego do szybkiego kontaktu z nauczycielami w sytuacjach nagłych, zapoznanie rodziców z dokumentacją szkoły, zachęcanie do udziału w wyjazdach, wyjściach klasowych i szkolnych); • pracownicy szkoły są chętni do pomocy. Zachęcają rodziców do podejmowania kroków zaradczych w sytuacji pojawienia się sytuacji problemowych lub trudnych. Wskazują miejsca i osoby, do których powinni się zgłosić celem uzyskania pomocy oraz informują czego mogą się spodziewać – spotkanie z rodzicami, spotkania indywidualne, spotkania ze specjalistami, którzy prowadzą prelekcję na wybrane wcześniej tematy, itp. 			

1. Poprawa poziomu bezpieczeństwa na terenie szkoły.	- prowadzenie prac remontowych, - instalowanie niezbędnych sprzętów i montowanie usprawnień, - dbanie o bezpieczeństwo fizyczne, emocjonalne i intelektualne uczniów.	Dyrekcja szkoły	Na bieżąco	Dyrekcja szkoły, pracownicy
Realizacja: <ul style="list-style-type: none"> • plan ewakuacji w widocznym miejscu: upewnić się, że uczniowie dobrze znają zasady postępowania w sytuacji wystąpienia zagrożenia. Należy również organizować „dzień próbny”, podczas którego uczniowie będą ćwiczyć działania związane z ewakuacją ludzi z budynku. • zapewnienie bezpieczeństwa fizycznego: • udostępnienie przepisów, programów, planów, regulaminów oraz zbioru zasad obowiązujących w szkole w dostępnym miejscu • zwracanie uwagi na przejawy przemocy fizycznej, słownej, cyberprzemocy, czy mobbingu rówieśniczego – podejmowanie szybkich interwencji, posiadanie jasno określonego regulaminu; • eliminowanie zachowań niepożądanych według koncepcji psychologii pozytywnej – stosowanie nagród, pochwał, wyróżnień, listów do rodziców z podziękowaniami czy gratulacjami dla uczniów, którzy wyróżniają się wzorową, pozytywną postawą; • realizowanie pomysłów uczniów zaproponowanych przez np. Samorząd Uczniowski, ZHP, ZHP, grupy sportowe, – realizacja zajęć fakultatywnych, akcji wolontaryjnych, itp. 				

Prawidłowe relacje rówieśnicze – trudności w nawiązywaniu kontaktów rówieśniczych

Prezentowana część Programu Wychowawczo-Profilaktycznego ma na celu wspomóc uczniów w ich trudnościach w nawiązywaniu relacji ze swoimi kolegami i koleżankami ze szkolnych ławek.

Przedstawiony poniżej program ma na celu:

1. Kształtowanie prawidłowych postaw społecznych,
2. Rozwijanie umiejętności nawiązywania prawidłowych relacji z rówieśnikami,
3. Przygotowanie dzieci do rozsądnego i samodzielnego życia w społeczeństwie,

4. Rozwijanie kompetencji wychowawczych nauczycieli i opiekunów uczniów,
5. Poszerzanie wiedzy nauczycieli i opiekunów na temat prawidłowego rozwoju i funkcjonowania młodych ludzi oraz istotności nawiązywania i utrzymywania poprawnych relacji międzyrówieśniczych,
6. Prowadzenie działań profilaktycznych utrzymujący satysfakcjonujący poziom zdolności opisany w punktach wcześniejszych.

Zadanie	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin oraz częstotliwość	Odbiorca
1. Propagowanie aktywności i twórczego myślenia uczniów. 2. Wychowywanie samodzielnych, samodzielnie radzących sobie w życiu młodych ludzi.	- pogadanki, - praca indywidualna, - burze mózgów, referaty, samodzielne wystąpienia, Realizacja <ul style="list-style-type: none"> • zachęcenie uczniów do udziału w różnego rodzaju pracach wolontaryjnych (np. praca w Samorządzie Szkolnym, udzielanie korepetycji osobom ze słabszymi wynikami w nauce, działanie na rzecz lokalnej społeczności); • zachęcanie uczniów do kandydowania oraz brania udziału w wyborach do Samorządu Uczniowskiego; • pozwalanie i zezwalanie uczniom na realizację ich pomysłów (np. zorganizowanie akcji mikołajkowej dla chorych dzieci ze szpitala w NML, wsparcie schroniska dla zwierząt, zorganizowanie uczniowskiego wsparcia przez uczniów dla osób od nich słabszych, tworzenie grup, które wspólnie się uczą, itp.); • organizowanie spotkań z osobami pełniącymi różne funkcje społeczne, posiadającymi różne zawody – dzięki temu uczniowie mogą poszerzyć swoje horyzonty i zweryfikować swoje dotychczasowe poglądy <ul style="list-style-type: none"> • przeprowadzenie dyskusji na lekcji wychowawczej dotyczącej istnienia współczesnych autorytetów; • uczniowie są świadomi swoich praw – zapoznanie uczniów z Konwencją o Prawach Dziecka oraz Europejską Konwencją Praw Człowieka; 	wychowawcy	Na bieżąco	Uczniowie
1. Kształtowanie właściwych relacji między uczniami. 2. Ukazanie poprawnych i	- godziny wychowawcze, - zajęcia aktywizujące, - dramy.	Wychowawcy, nauczyciele wychowania fizycznego	Na bieżąco	Uczniowie

<p>społecznie akceptowanych form relacji w grupie rówieśniczej.</p> <p>3. Popularyzowanie dobrego zachowania.</p> <p>4. Promowanie postaw tolerancyjnych.</p>	<p>Realizacja</p> <ul style="list-style-type: none"> • podkreślanie wartości zachowań fair play podczas prowadzenia zajęć sportowych; • zajęcia prowadzone w formie dramy Zadaniem uczniów będzie wcielenie się w przypisane im wcześniej role (odgrywane scenki mogą być analogicznym przedstawieniem rzeczywistej sytuacji w społeczności rówieśniczej uczniów, np. problem nieakceptacji, odtrącania jakiegoś ucznia, przejawianie zachowań agresywnych, problem eurosieroctwa). • przy współpracy wykwalifikowanych w tym temacie specjalistów prowadzone warsztaty koleżeńskie dla uczniów. Podczas zajęć uczniowie będą mogli lepiej się poznać, odkryć łączące ich podobieństwa oraz przekonać się, że występujące różnice są korzystne dla nich i nie należy się ich obawiać. Młodzi ludzie rozwijają swoje zaufanie oraz szacunek do samych siebie oraz kolegów i koleżanek z klasy; • projekt całoroczny dedykowany uczniom klas I-IV, pt.: „Powiedz, co we mnie lubisz”. Jego celem jest poprawa znajomości uczniów oraz polepszenia atmosfery w klasie. Co tydzień/ 2 tygodnie/ miesiąc uczniowie zmieniają ławki przy, których siedzą, dzięki temu na zakończenie roku szkolnego każdy uczeń spędzi wyznaczony czas, z wszystkimi swoimi kolegami i koleżankami z klasy. Po zakończeniu każdej takiej zmiany uczniowie przygotowują laurkę/ rysunek/ wierszyk/ list do swojej koleżanki/ kolegi z ławki w którym dziękują za wspólnie spędzony czas i wymieniają, co lubią w danej osobie; 			
<p>1. Rozwijanie kompetencji wychowawczych nauczycieli i opiekunów uczniów.</p>	<p>- prelekcje, - broszury, materiały informacyjne, - dramy sytuacyjne.</p>	<p>pedagog</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Nauczyciele, wychowawcy, rodzice/ opiekunowie uczniów</p>
<p>Realizacja</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie rozmów indywidualnych, celem omówienia aktualnych problemów występujących między uczniami na różnym poziomie edukacji – geneza problemu, objawy, skutki, środki zaradcze, profilaktyka poprawnego zachowania; • poprawa kompetencji wychowawczych • praca nad poprawą bądź utrzymaniem satysfakcjonującego poziomu zaufaniu dzieci i młodzieży do dorosłych 				

Część 10: Nienaruszalność cielesna i przeciwdziałanie wykorzystaniu dzieci

Przepisy prawne

1. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 2016 r. poz. 1137, 2138, z 2017 r. poz. 244, 768, 773, 952, 966, 1214);
2. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 lutego 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobu nauczania szkolnego oraz zakresu treści dotyczących wiedzy o życiu seksualnym człowieka, o zasadach świadomego i odpowiedzialnego rodzicielstwa, o wartości rodziny, życia w fazie prenatalnej oraz metodach i środkach świadomej prokreacji zawartych w podstawie programowej kształcenia ogólnego (Dz.U. 2014 poz. 395 z późn. zm.);
3. Ustawa z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży (Dz.U. z 1993 r. Nr 17, poz. 78, 1995 r. Nr 66, poz. 334, 1996 r. Nr 139, poz. 646, 1997 r. Nr 141, poz. 943, Nr 157, poz. 1040, 1999 r. Nr 5, poz. 32, 2001 r. Nr 154, poz. 1792.);
4. Konwencja Rady Europy o cyberprzestępczości, sporządzona w Budapeszcie dnia 23 listopada 2001 r. (Dz.U. 2015 poz. 728);
5. Konwencja o prawach dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz.U. 1991 nr 120 poz. 526);
6. Ustawa z dnia 26 września 2014 r. o ratyfikacji Konwencji Rady Europy o ochronie dzieci przed seksualnym wykorzystywaniem i niegodziwym traktowaniem w celach seksualnych, sporządzonej w Lanzarote w dniu 25 października 2007 r. (Dz.U. 2014 poz. 1623).

Wprowadzenie

Prezentowana część ma na celu:

1. Przeciwdziałanie wykorzystywaniu dzieci:
  - uświadamianie czym jest wykorzystywanie seksualne,
  - uświadamianie występowania granic cielesnej interakcji pomiędzy osobą dorosłą a młodym człowiekiem,
  - nauczanie gdzie i u kogo należy szukać pomocy,
  - pedagogizacja z omawianego tematu powinna dotyczyć: uczniów, nauczycieli, rodziców, opiekunów uczniów oraz inne zainteresowane osoby dorosłe.
2. Uświadamianie nienaruszalności cielesnej:

- wytłumaczenie występowania różnic między przemocą a karaniem,
- uświadamianie występowania granic personalnych i społecznych,
- uświadamianie bezpieczeństwa w rodzinie,
- przedstawianie miejsc, w których można szukać pomocy,
- wyjaśnienie, jakie działania można podjąć w sytuacji naruszenia nietykalności,
- pedagogizacja z omawianego tematu powinna dotyczyć: uczniów, nauczycieli, rodziców, opiekunów uczniów oraz inne zainteresowane osoby dorosłe.

Działania szkoły

Zadanie	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin oraz częstotliwość	Odbiorca
<p>1. Prowadzenie działań profilaktycznych i edukacyjnych na terenie szkoły.</p> <p>2. Współpraca z Instytucjami, Organizacjami i służbami porządkowymi.</p>	<p>- spotkania informacyjne z członkami całej społeczności szkolnej i specjalistami.</p> <p>Realizacja</p> <ul style="list-style-type: none"> informowanie całej społeczności szkolnej o istnieniu instytucji oraz organizacji zajmujących się pomocą osobom pokrzywdzonym, w tym dzieci i młodzieży w wieku szkolnym; wskazywanie osoby pierwszego kontaktu w szkole; umieszczenie w gablotkach szkolnych oraz na stronie internetowej szkoły, informacji na temat sposobów i miejsc, w których można otrzymać pomoc; edukacja na temat bezpieczeństwa osobistego w Internecie oraz w życiu realnym, co ma doprowadzić do ograniczenia występowania sytuacji ryzykownych; budowanie odporności i wspieranie młodych ludzi z grup ryzyka; 	Dyrektor, pedagog, wychowawca	Na bieżąco	Cała społeczność szkolna
<p>1. Przeciwdziałanie przedwczesnej inicjacji seksualnej.</p>	<p>- lekcje „Wychowane do życia w rodzinie”</p> <p>- materiały informacyjne,</p> <p>- sesja plakatowa.</p> <p>Realizacja</p> <ul style="list-style-type: none"> lekcja pt. „współczesne media, a rzeczywistość” – nauczyciel prezentuje uczniom reklamy telewizyjne, umieszczone w czasopiśmie i billboardach. Uczniowie starają się zinterpretować prawdziwy przekaz reklamowy, jak również podejść krytycznie do treści seksualnych w prezentowanych reklamach; debata na temat pornografii – nauczyciel sprawdza poziom wiedzy uczniów na temat pornografii oraz 	Nauczyciel WDŻ, wychowawca	Na bieżąco	Uczniowie

	zagrożeń wynikających z oglądania i wzorowania się na zawartych tam treściach;			
	<ul style="list-style-type: none"> trening asertywności – umożliwi uczniom bronienie się w sytuacjach zmuszania ich do czegoś. Odgrywanie przedstawionych tzn. sytuacji trudnych w parach. 			
1. Przeciwdziałania nadużyciom i wykorzystaniu dzieci i młodzieży w wieku szkolnym.	- współpraca z fundacją „Dajemy dzieciom siłę” - warsztaty, trening umiejętności, - angażowanie się w pracę w projektach społecznych, medialnych.	Wychowawcy, nauczyciele	Na bieżąco	Uczniowie
	Realizacja <ul style="list-style-type: none"> nauczyciele informują dzieci gdzie mogą i powinni szukać pomocy – helpline.org.pl niesie pomoc w sytuacjach zagrożenia dzieci i młodzieży w Internecie; nauka życzliwości, tolerancji i akceptowania samego siebie trening asertywności pt.: „kiedy mówienie ‘nie’ oznacza, że jestem niegrzeczny” – warsztat przeprowadzony przez wykwalifikowanego w temacie psychologa zajęcia dla dzieci „Gadki o gatkach” przeprowadzone przez wychowawców klas informowanie dzieci i młodzieży w wieku szkolnym jak istotne znaczenie ma prowadzenie nadzoru sąsiedzkiego i nie pozostawianie obojętnym na cudzą krzywdę. uczniowie zapoznani zostają z motywami i hasłami przewodnimi kampanii społecznej: „Zły dotyk boli przez całe życie” oraz „Dotyk, który nie znika”; 			
1. Pedagogizacja opiekunów dzieci i młodzieży w wieku szkolnym na temat cyberprzemocy oraz nienaruszalności cielesnej osób nieletnich.	- spotkanie informacyjne, - szkolenie.	pedagog	Rok szkolny	Rodzice/ opiekunowie uczniów, nauczyciele i wychowawcy
	Realizacja <ul style="list-style-type: none"> szkolenie dla opiekunów w jaki sposób uczyć dzieci i młodzież jak należy zachowywać się w Internecie oraz tłumaczyć, jakie konsekwencje może nieść ze sobą nierozważne użytkowanie z sieci; pedagogizacja rodziców i nauczycieli uczniów na temat oznak nadużyć seksualnych wobec ich podopiecznych (objawy somatyczne, psychologiczne i behawioralne); przeciwdziałanie przedwczesnej inicjacji seksualnej dzieci i młodzieży 			

<p>1. Promowanie udzielania stałej profilaktyki wobec zjawiska cyberprzemocy oraz uświadamianie, jakie działania należy podjąć w celu przeciwdziałania wykorzystaniu nieletnich oraz naruszania ich granic cielesnych.</p> <p>2. Pedagogizacja opiekunów/ rodziców dzieci na temat etapów rozwoju dzieci.</p> <p>3. Omawianie zjawiska przemocy oraz zapoznawanie się ze sposobami radzenie sobie z nimi.</p> <p>4. Przeciwdziałanie przemocy rodzinnej.</p>	<p>- spotkania z wychowawcą klas, pedagogiem szkolnym, - materiały informacyjne, pozycje książkowe, - piknik rodzinny,</p>	<p>Wychowawcy</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Rodzice/ opiekunowie uczniów</p>
<p>Realizacja</p> <ul style="list-style-type: none"> • uczenie rodziców jakie działania należy podjąć, aby przeciwdziałać występowania zjawisku przemocy elektronicznej • opiekunowie otrzymują informacje na temat organizacji, które zajmują się pomocą np. helpline.org.pl – • doszkalanie rodziców/ opiekunów na temat różnych objawów zachowań przemocowych (behawioralnych, emocjonalnych, itp.) oraz sposobach zapobiegania i przeciwdziałania występowania takim sytuacją; • piknik rodzinny – spotkanie promujące konstruktywne sposoby spędzanie wolnego czasu w gronie rodzinnym. • nauczyciele udzielają informacji o tym gdzie należy szukać doraźnej pomocy osobom, które uwikłane są w przemoc w rodzinie; • pedagogizacja rodziców/ opiekunów na temat seksualności ich dzieci oraz udzielanie wskazówek w jaki sposób i kiedy należy rozpocząć taki temat ze swoim dzieckiem. Poruszone zostaną również możliwe konsekwencje wynikające z unikania tematu bądź traktowanie go jako temat tabu 				
<p>1. Szkolenia z zakresu zapewniania uczniom i młodzieży szkolnej poczucia bezpieczeństwa oraz bezpieczeństwa faktycznego.</p> <p>2. Uczenie prawidłowych zachowań reagowania w sytuacjach kryzysowych oraz</p>	<p>- szkolenia, - materiały informacyjne, pozycje książkowe, - nawiązanie współpracy z podmiotami zewnętrznymi,</p>	<p>Dyrekcja szkoły, pedagog</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Nauczyciele i wychowawcy</p>
<p>Realizacja</p> <ul style="list-style-type: none"> • szkolenie informujące na temat odpowiedzialności za zapewnienie bezpieczeństwa uczniów w kontekście sytuacji kryzysowych; 				

<p>trudnych.</p> <p>3. Nawiązanie współpracy z organizacjami/ instytucjami/ itp. zewnętrznymi.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • uświadomienie istoty odpowiedzialności prawnej pracowników szkoły za zapewnienie bezpieczeństwa swoim uczniom; • nauczyciele nawiązują współpracę z instytucjami i organizacjami świadczącymi pomoc w omawianym temacie; • informowanie rodziców dzieci, w jaki sposób rozmawiać z trudnym rodzicem, z jakimi symptomami można się spotkać, gdy uczeń ma problemy w domu albo z rówieśnikami; • informowanie nauczycieli, w jaki sposób powinni podejmować się przeprowadzenia interwencji w sytuacji, gdy mają podejrzenia, że doszło do naruszenia cielesności ich podopiecznych; • opracowanie strategii bezpieczeństwa i reagowania w sytuacjach kryzysowych bądź przypomnienie procedur wraz z ich przeciwieństwem; • prowadzenie rejestru sprawców oraz kontrolowanie ich zachowania w przyszłości; • utrzymywanie kontaktu z organizacjami, instytucjami obeznanymi w temacie oraz prowadzenie ciągłych działań z policją.
--	---

Część 11: Cyberprzemoc

Przepisy prawne

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 283 z późn. zm.);
2. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 2016 r. poz. 1137, 2138, z 2017 r. poz. 244, 768, 773, 952, 966, 1214);
3. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz.U. 2017 poz. 204);
4. Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń (Dz.U. 2015 r. poz. 1094);
5. Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz.U. 2016 r. poz. 922);
6. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz.U. 2016 r. poz. 1654, z 2017 r. poz. 773);
7. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1578);
8. Ustawa o z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz. U. 2017 r. poz. 1219).
9. Konwencja Rady Europy o cyberprzestępczości, sporządzona w Budapeszcie dnia 23 listopada 2001 r. (Dz.U. 2015 poz. 728);
10. Ustawa o Policji z dnia 6 kwietnia 1990 r. (Dz. U. Nr 30 poz. 179 z późn. zm.);

11. Konwencja o prawach dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz.U. 1991 nr 120 poz. 526);
12. Konwencja Rady Europy o cyberprzestępczości, Budapeszt 23.11.2001 r., CETS nr 185.

Wprowadzenie

Prezentowana część ma na celu ograniczenie i/lub całkowite wyeliminowanie zachowań agresywnych i przemocowych, realizowanych przy użyciu nowej technologii komunikacyjnej na terenie szkoły bądź poza nią. Prowadzone działania mają za zadanie uświadomić młodym uczniom, ich opiekunom oraz nauczycielom czym jest przemoc elektroniczna, jak należy się przed nią chronić, jakie prawa przysługują osobie, która stała się jej ofiarą, gdzie szukać pomocy i wsparcia oraz z jakimi konsekwencjami spotka się osoba dopuszczająca się przemocy elektronicznej. ając na uwadze prawidłowy rozwój dzieci, na terenie szkoły podejmowane są różnorodne działania wychowawcze. Współpraca z rodzicami/opiekunami prawnymi dzieci powinna opierać się na:

- organizowaniu zebrań (tzn. wywiadówki, dni otwarte szkoły),
- prowadzeniu konsultacji indywidualnych z nauczycielem, wychowawcą,
- informowaniu i prowadzeniu spotkań edukacyjnych dla opiekunów dzieci. Spotkania prowadzone przez psychologów, pedagogów, służby policyjne i śledcze,
- wspieraniu rodziców i opiekunów prawnych dziec

Działania szkoły

Zadanie	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin oraz częstotliwość	Odbiorca
<p>1. Przeprowadzenie badań ewaluacyjnych diagnozujących występowanie zjawiska cyberprzemocy wśród społeczności szkolnej.</p> <p>2. Sporządzenie pogłębionej analizy sytuacji problemowej.</p> <p>3. Wyciągnięcie wniosków oraz opracowanie działań koniecznych do prowadzenie efektywnego Programu wychowawczo-profilaktycznego.</p>	<p>- przeprowadzenie badań, ewaluacji.</p> <p>Realizacja</p> <ul style="list-style-type: none"> • przeprowadzenie badania ankietowego wśród nauczycieli, wychowawców, chętnych rodziców/ opiekunów uczniów, dyrekcji szkoły, w celu zapoznania się z aktualnym poziomem zagrożenia występowaniem bądź określenia natężenia występowania sytuacji problemowych związanych z przemocą elektroniczną • sporządzenie analizy uzyskanych wyników z badania ewaluacyjnego oraz zapoznanie z nimi całej społeczności szkolnej • Rada Pedagogiczna przy współpracy z Radą Rodziców tworzy propozycję działań wychowawczo-profilaktycznych mających na celu podjęcie działań prewencyjnych, wspierających poprawne relacje uczniowskie oraz rozwijającą świadomość istnienia cyberprzemocy, jej rodzajów, kształtowanie umiejętności radzenie sobie w sytuacjach trudnych oraz świadomość pojawiających się konsekwencji dla sprawcy oraz ofiary takich zachowań; • przeprowadzenie ponownej ewaluacji po około roku czasu od podjęcia działań wychowawczo-profilaktycznych; • stałe monitorowanie przestrzegania regulaminu szkoły oraz analizowanie z przestrzeganiem, których reguł społeczność szkolna ma problem i co jest tego przyczyną. 	Dyrektor szkoły, pedagog	Na bieżąco	Cała społeczność szkolna
<p>1. Współpraca z rodzicami / opiekunami prawnymi uczniów w celu wyeliminowania zachowań przemocowych.</p> <p>2. Opracowanie i</p>	<p>- materiały edukacyjno-informacyjne,</p> <p>- spotkania z wychowawcami, nauczycielami, przedstawicielami policji, Poradni Psych-Pedagog, pedagogiem szkolnym.</p>	Wychowawcy, dyrektor	W miarę potrzeb	Rodzice / opiekunowie uczniów

<p>upowszechnianie materiałów o zjawisku cyberprzemocy, jego formach, prawnych konsekwencjach popełnienia czynu oraz sposobów reagowania w przypadku znalezienia się w takiej sytuacji.</p>	<p>Realizacja</p> <ul style="list-style-type: none"> • uświadamianie rodziców / opiekunów o istnieniu zjawiska cyberprzemocy wśród młodych ludzi oraz o różnorodności ich form występowania • spotkania rodziców / opiekunów z psychologiem szkolnym, na których przedstawione zostają zagrożenia związane ze zjawiskiem przemocy elektronicznej; • spotkania rodziców / opiekunów z ekspertami z lokalnej instytucji ds. przeciwdziałania uzależnieniu od Internetu oraz zjawisku zwanemu fonoholizm; • wskazanie lub udostępnienie rodzicom / opiekunom literatury, zwiększającej ich kwalifikacje radzenia sobie z zaistniałym problemem; • podczas spotkania z psychologiem bądź specjalnie wykwalifikowanym nauczycielem, należy zapoznać rodziców / opiekunów ze sposobami prowadzenia trudnych rozmów ze swoimi pociechami; • podczas spotkania z przedstawicielami policji należy zapoznać zebranych z metodami prewencji; • przekazanie rodzicom / opiekunom prawnym uczniom programów edukacyjnych specjalnie przygotowanych do użytku domowego np. za pośrednictwem strony internetowej http://www.sieciaki.pl/; • wychowawcy i nauczyciele komunikują, że szkoła nie akceptuje żadnych form przemocy, • wychowawca przekazuje rodzicom/ opiekunom dzieci informacje dotyczących skutków prawnych związanych z naruszeniem prawa przez nieletnich i pełnoletnich uczniów szkoły; • udział w programach dotyczących promocji zdrowego trybu życia organizowanych aktualnie przez Ministerstwo Edukacji Narodowej lub wprowadzenie w życie podobnej inicjatywy; • wspólne rozwiązywanie indywidualnych problemów, proponowanie rozwiązań, poradnictwo;
--	---

<p>1. Podnoszenie kompetencji oraz stałe doszkalanie w temacie przemocy elektronicznej.</p> <p>2. Nawiązanie stałej współpracy z policją, lokalnym ośrodkiem uzależnień i ich wspieranie w przypadku pojawienia się cyberprzemocy na terenie</p>	<p>- szkolenia, - przygotowanie materiałów informacyjno-edukacyjnym, - spotkania z przedstawicielami policji, psychologami, instytucjami oferującymi wsparcie w przypadku wystąpienia cyberprzemocy.</p>	<p>Dyrektor szkoły, pedagog, nauczyciel informatyki</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Nauczyciele i wychowawcy</p>
--	--	---	-------------------	---------------------------------

<p>szkoły.</p>	<p>Realizacja</p> <ul style="list-style-type: none"> • podczas spotkania z przedstawicielami policji, nauczyciele dowiadują się jakimi narzędziami i sposobami dysponują służby w związku z odnajdywaniem sprawców przemocy w sieci oraz jakie konsekwencje związane są z poszczególnym zachowaniem; • nauczyciele i wychowawcy uczestniczą w konferencjach i seminariach zewnętrznych o tematyce cyberprzemocy. • poszerzenie wiedzy nauczycieli i wychowawców z tematyki cyberprzemocy poprzez prowadzenie licznych szkoleń wewnętrznych i zewnętrznych z przedstawicielami służb mundurowych oraz organizacji/ instytucji pomocowych; • wyznaczenie osoby-koordynatora, która będzie reagowała na każdy sygnał pojawienia się przemocy elektronicznej w szkole i pomiędzy uczniami czy pracownikami szkoły poza teren szkoły; • szkolenie z zakresu nowych mediów – zapoznanie pracowników placówki szkolnej ze specyfiką forów internetowych, blogów, portali i serwisów społecznościowych oraz aplikacji, z których obecnie korzystają uczniowie; • szkolenie informatyczne pozwalające opanować wiedzę z zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu oraz aplikacji i dodatków które chronią i ograniczą możliwość włamania się w miejsca zabezpieczone hasłem bądź inne prywatne przestrzenie dostępne przez Internet. 			
<p>1. Zaangażowanie rodziców / opiekunów do współpracy przy organizacji uroczystości szkolnych i klasowych oraz konkursów tematycznych.</p> <p>2. Promowanie bezpiecznego</p>	<p>- nawiązanie współpracy rodziców ze szkołą i współorganizowanie wydarzeń, - spotkania z wychowawcami, psychologiem, pedagogiem szkolnym, przedstawicielem policji,</p>	<p>Dyrektor szkoły, pedagog</p>	<p>W miarę potrzeb</p>	<p>Rodzice / opiekunowie uczniów</p>

<p>korzystania z Internetu.</p>	<p>Realizacja</p> <ul style="list-style-type: none"> • współorganizacja klasowych i szkolnych konkursów związanych z tematyką bezpiecznego korzystania z Internetu branie udziału w corocznych zawodach organizowanych z okazji <i>Dnia Bezpiecznego Internetu</i>; • wychowawca zapoznaje rodziców / opiekunów uczniów z zasadami bezpiecznego korzystania z sieci oraz informowanie ich o sposobach przeciwdziałania cyberprzemocy • psycholog/ pedagog szkolny informuje rodziców / opiekunów uczniów o objawach uzależnienia od nowych mediów tj. telefon komórkowy, komputer czy Internet; • spotkanie ze specjalistą ds. uzależnień od Internetu oraz fonoholizmu mające na celu uświadomić rodziców w zakresie zagrożeń płynących z nowych mediów i nowych technologii; • lekcja przeprowadzona przez przedstawiciela policji, który zapozna rodziców ze statystykami, objawami oraz sposobami przeciwdziałania cyberprzemocy, jak także zapozna rodziców z konsekwencjami jakie czekają sprawcę zdarzenia; 			
<p>1. Edukacja medialna mające na celu kształtowanie wysokiego poziomu rozwoju intelektualnego i wiedzy.</p> <p>2. Uświadomienie uczniom znaczenia nowych mediów oraz zagrożeń, jakie są z nim związane.</p>	<p>- godzina wychowawcza, wykłady, - analiza reklam zamieszczanych w Internecie, TV, gazetach.</p>	<p>Wychowawcy, nauczyciel informatyki</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Uczniowie</p>
<p>1. Zwiększanie wiedzy uczniów na temat cyberprzemocy, prewencji oraz reagowaniu w</p>	<p>- spotkanie z specjalistą ds. uzależnień, przedstawicielem policji.</p>	<p>Wychowawcy, nauczyciele</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Uczniowie</p>
<p>Realizacja</p> <ul style="list-style-type: none"> • zapoznanie uczniów z zaletami i wadami korzystania z nowych mediów. • zwrócenie uwagi na problematykę zjawiska, związaną przede wszystkim z możliwymi konsekwencjami tego typu działań, zarówno dla ofiary, jak i sprawcy cyberprzemocy; • przygotowanie uczniów do krytycznego i selektywnego odbioru treści znalezionych w Internecie; • uczniowie dokonują analizy reklam (telewizyjnych) na wybrany wcześniej temat (np. płeć, wiek, wykształcenie, kolor skóry, narodowość), interpretują ich przekaz oraz starają się wyjaśnić jego możliwe oddziaływanie na otaczającą rzeczywistość; 				

<p>przypadku pojawienia się zagrożenia.</p> <p>2. Zapoznanie uczniów i wychowanków z występującymi formami cyberprzemocy oraz skutecznym sposobom przeciwdziałania zjawisku.</p>	<p>Realizacja</p> <ul style="list-style-type: none"> • podczas zajęć prowadzonych przez przedstawiciela policji, warto zapoznać uczniów czym jest cyberprzemoc, jakie symptomy i zachowania na nią wskazują, w jaki sposób należy radzić sobie z zaistniałą sytuacją oraz jak bronić przed jej pojawieniem • uświadomienie podopiecznym jakie emocje może wywołać cyberprzemoc u ofiary oraz jakie są jej konsekwencje • podczas spotkania ze specjalistami ds. uzależnień oraz przedstawicielami policji należy uświadomić jakie mogą być konsekwencje prawne i psychiczne dla sprawcy przemocy; • wypracowanie aktywnej postawy reagowania na różne formy przemocy u uczniów. Uświadomienie jak ważne jest podejmowanie działania, nie pozostawanie biernym 			
<p>1. Propagowanie zasad dobrego zachowania w Internecie.</p> <p>2. Rozwijanie świadomości bezpiecznego korzystania z nowych mediów przez uczniów.</p> <p>3. Promowanie wśród uczniów zasad poprawnego zachowania się w świecie wirtualnym.</p> <p>4. Zaangażowanie uczniów w projekty o tematyce przeciwdziałaniu cyberprzemocy oraz uzależnieniu od korzystania z nowych mediów.</p>	<p>- spotkania z psychologiem/ pedagogiem szkolnym, policją,</p> <p>- udział w uroczystościach,</p> <p>- burza mózgów,</p> <p>- godziny wychowawcze.</p>	<p>Wychowawcy, nauczyciel informatyki</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Uczniowie</p>
<p>Realizacja</p> <ul style="list-style-type: none"> • zajęcia podczas godziny wychowawczej oraz na informatyce dotyczące bezpiecznego korzystania z nowych mediów ze szczególnym uwzględnieniem Internetu i telefonu komórkowego; • informowanie uczniów o konieczności ochrony swoich danych osobowy oraz ewentualnych konsekwencjach wynikających z ich niedopilnowania • udział w corocznym Dniu Bezpiecznego Internetu; • wypracowanie reguł bezpieczne korzystania z Sieci oraz zapoznanie się z zasadami kulturalnego użytkowania Internetu tzw. Netetykiety – inscenizacje, prelekcje, prezentacja multimedialna; • wychowawca zapoznaje uczniów z koniecznością ochrony danych oraz cudzej własności interpersonalnej; • podczas zajęć uczniowie opracowują model odpowiedniego zachowania w sytuacji stania się ofiarą, świadkiem lub sprawcą przemocy elektronicznej; • promocja bezpiecznych stron internetowych i oprogramowania zabezpieczającego przed niepożądanymi treściami na szkolnej stronie internetowej; • umiejętność prowadzenie dyskusji, poprawnego formułowanie problemów i ich argumentowania oraz 				

	<p>mówienia o emocjach swoich i innych ludzi;</p> <ul style="list-style-type: none"> • wypracowanie wśród uczniów zasady działania według zasady: widzę, reaguję, pomagam; • podejmować kiedy staną się ofiarą, świadkiem bądź sprawcą przemocy elektronicznej; • promowanie zdrowego sposobu spędzania wolnego czasu w gronie rówieśników; • godzina wychowawcza poświęcona odpowiednim i konstruktywnym formą spędzania wolnego czasu w Internecie. 		
- projekcje filmów podczas godziny wychowawczej.	Wychowawcy klas	Na bieżąco	Uczniowie
<p>Realizacja</p> <ul style="list-style-type: none"> • projekcja filmu dokumentalnego „Cyberbully” od 12 roku życia, opowiadająca historię 17-letniej dziewczyny, która dostaje od mamy w prezencie urodzinowym wymarzony komputer. Niedługo później bohaterka staje się ofiarą cyberprzemocy na jednym z portali społecznościowych; • zapoznanie uczniów ze spotem kampanii społecznej prowadzonej przez SaferInternet.pl. film pt.: „W którym świecie żyjesz?” oraz wspólne podjęcie się interpretacji zawartych tam treści; • kreskówka pt. „Nuggets” w przejrzysty sposób obrazująca mechanizmy uzależnienia oraz ich konsekwencje dla dalszego funkcjonowania. 			

Część 12: Prawidłowe relacje rodzinne, a rozbite rodziny, eurosieroctwo, przemoc w rodzinie

Przepisy prawne

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. uchwalona przez Zgromadzenie Narodowe w dniu 2 kwietnia 1997 r., przyjęta przez Naród w referendum konstytucyjnym w dniu 25 maja 1997 r., podpisana przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 16 lipca 1997 r. (Dz.U. 1997 nr 78 poz. 483);
2. Konwencja o prawach dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz.U. 1991 nr 120 poz. 526);
3. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity: Dz. U. z 2016 r. poz. 1943);
4. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59, 949);
5. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U. 2017 poz. 356);

Wprowadzenie

„Rodzina jako podstawowa grupa społeczna wypełnia istotne funkcje w interesie społeczeństwa, zaspokajając zarazem potrzeby psychiczne, emocjonalne i społeczne swych członków. A zatem wypełnia dwojakiego rodzaju zadania: wobec społeczeństwa i wobec jednostek wchodzących w jej skład” (M. Ziemska, Postawy rodzicielskie, Warszawa 1979).

Oznacza to, że rodzina stanowi pierwsze i najbardziej trwałe środowisko społeczno-wychowawcze dziecka.

Na początku rodzina, w której dorasta młody człowiek zaspokaja podstawowe biologiczne i psychologiczne potrzeby dziecka.. Warunkiem prawidłowego rozwoju dziecka jest zabezpieczenie i realizowanie potrzeb pierwotnych oraz umożliwianie realizacji potrzeb wtórnych. W chwili gdy potrzeby pierwotne nie są realizowane, blokowana jest możliwość rozwoju i realizacji potrzeb nabytych.

Rodzina jako najbliższy twór, jako pierwsza przekazuje dziecku niezbędny system norm i reguł postępowania panujący w danej grupie społecznej. Oznacza to nabywanie przez dziecko umiejętności, pozwalających na zaspokajanie stawianych mu oczekiwań społecznych, czyli w

procesie socjalizacji. Rodzice stanowią dla młodego człowieka wzorzec do postępowania, który zawiera kanon obowiązujących zasad oraz przywilejów.

Rodzina, która nie spełnia swoich funkcji wychowawczych jest nazywana rodziną dysfunkcyjną. Możemy do takich rodzin zaliczyć rodziny dręczone destrukcyjnymi nałogami, rodziny niepełne, eurosieroctwo, rodziny zastępcze, rodziny w których występuje przemoc czy po prostu brak „miłości”.

Działania szkoły

Zadanie	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin oraz częstotliwość	Odbiorca
<p>1. Stąła kontrola sytuacji rodzinnej, rozwojowej, emocjonalnej uczniów oraz odpowiednie reagowanie w przypadku pojawiających się zmian zachowania.</p> <p>2. Pedagogizacja uczniów w temacie zmian zachodzących w życiu człowieka i ich efektów widocznych w zachowaniu.</p>	<p>- wykłady, warsztaty, - broszury informacyjne, - publikacje.</p> <p>Realizacja</p> <ul style="list-style-type: none"> • należy zorganizować w szkole zajęcia uświadamiające bądź przypominające nauczycielom jak wygląda sytuacja rozwodowa i okołorozwodowa w oczach dziecka, jak może zmienić się jego zachowania i postrzeganie, czego należy po nim oczekiwać, w jaki sposób rozmawiać z dzieckiem i jego rodzicami, jakie działania można podjąć w celu ułatwienia dziecku funkcjonowania • mając świadomość przeżywania przez dziecko nowej, trudnej i obciążającej go sytuacji (np. życiowej, chorobowej, rozwojowej), wychowawca i inni nauczyciele nie powinni obciążać go wieloma nowymi obowiązkami. 	pedagog	W miarę potrzeb	Nauczyciele i wychowawcy
<p>1. Zapewnienie pomocy psychologicznej (udzielenie informacji odnośnie tego gdzie należy jej poszukiwać).</p> <p>2. Pedagogizacja rodziców/ opiekunów dzieci na temat konsekwencji sytuacji rozwodowej na psychice i zachowaniu młodego człowieka.</p>	<p>- wykłady, warsztaty, - pomoc psychologiczna, - broszury informacyjne, - publikacje.</p> <p>Realizacja</p> <ul style="list-style-type: none"> • szkoła powinna zapewnić pomoc psychologiczną dla rodziców/prawnych opiekunów dziecka, znajdujących się w sytuacji okołorozwodowej (tworzyć listy poradni, instytucji i organizacji, który pomagają dorosłym i dzieciom zmagającym się z takim tematem. Nauczyciele powinni również dysponować spisem poradni prawnych.) • szkoła powinna zapewnić szkolenia informujące rodziców o konsekwencjach rozwodu na psychikę dziecka. 	Wychowawcy, pedagog	W miarę potrzeb	Rodzice/ opiekunowie uczniów

1. Wspieranie uczniów w trudnych rodzinie sytuacjach.	- wsparcie psychologiczne, - indywidualne spotkania z wychowawcą/ zaufaną osobą dorosłą.	Wychowawcy, nauczyciele, pedagog	W miarę potrzeb	Uczniowie
<p>Realizacja</p> <ul style="list-style-type: none"> • jeżeli wychowawca zna problem dziecka może udzielić mu wsparcia, prowadząc z nim rozmowy na wspomniany temat. • jeśli wymaga tego sytuacja to warto zapewnić uczniowi wsparcie psychologiczne. • jeśli dziecko przejawia trudności w szkole warto mu wytłumaczyć co może być tego przyczyną • nauczyciele powinni zachęcać uczniów dotkniętych taką sytuacją do większej aktywności w zajęciach fakultatywnych organizowanych przez szkołę (np. zajęcia sportowe, teatralne, gazetka szkolna, śpiew, zajęcia plastyczne, itp.). • wychowawca zdając sobie sprawę z problemów swojego ucznia/uczniów podczas godzin wychowawczych może podejmować działania, które będą wspierać ich poczucie własnej wartości, wyzwalać zainteresowania bądź rozwijać te już posiadane. 				

Eurosieroctwo

Przepisy prawne

1. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. 2017 r. poz. 682);
2. Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. 2016 r. poz. 1822);
3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U. 2017 poz. 356);
4. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. uchwalona przez Zgromadzenie Narodowe w dniu 2 kwietnia 1997 r., przyjęta przez Naród w referendum konstytucyjnym w dniu 25 maja 1997 r., podpisana przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 16 lipca 1997 r. (Dz.U. 1997 nr 78 poz. 483);
5. Konwencja o prawach dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz.U. 1991 nr 120 poz. 526).

Wprowadzenie

Wraz z wstąpieniem Polski do Unii Europejskiej nastąpiło otwarcie granic, w konsekwencji czego wielu obywateli kraju migrowało zarobkowo w celu poprawienia sytuacji materialnej swojej rodziny.

Problem eurosieroctwa jest bardzo istotny. Z tego powodu istotne jest utrzymywanie stałego kontaktu z rodzicami dzieci oraz sprawdzanie czy dziecko faktycznie pozostaje pod opieką osoby dorosłej, która jest jej prawnym opiekunem. Należy również obserwować syndromy, które normalnie występują przy tego typu problemach dzieci.

Jednym z zadań nauczycieli jest ciągle diagnozowanie sytuacji środowiskowej ucznia oraz dostosowanie swoich działań do uzyskanych informacji. Nauczyciele powinni być dostępni dla każdego rodzica, opiekuna i ucznia, który ma chęć podzielić się z nim jakimiś informacjami. Takie konsultacje powinny mieć formę indywidualną. Zadaniem szkoły jest zapewnienie potrzebującym uczniom zajęć wyrównawczych, w przypadku pojawienia się trudności edukacyjnych. Nauczyciele skupiają się również na analizie zachowań dziecka w systemie klasowym oraz szkolnym – zachęcają dzieci do udziału w życiu szkoły, angażowaniu się w zabawę, pracę i pomoc swoim rówieśnikom. Pracownicy szkoły

bacznie przyglądają się również warunkom materialno-bytowym dziecka oraz w razie zaistnienia potrzeby ekonomicznej, pomagają uzyskać taką pomoc.

Działania szkoły

Zadanie	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin oraz częstotliwość	Odbiorca
<p>1. Wzrost świadomości rodziny oraz świadomości lokalnej na temat problemu eurosieroctwa.</p> <p>2. Monitorowanie stanu obecnego oraz zmian w przyszłości.</p> <p>3. Dbanie o dobro rodziny oraz swoich uczniów (pomoc dydaktyczna, finansowa, udzielanie wsparcia emocjonalnego, itp.).</p> <p>4. Utrzymywanie nieprzerwanego kontaktu z rodziną, w której występuje migracja.</p> <p>5. Udzielanie wsparcia osobom potrzebującym.</p>	<p>- przygotowanie materiałów o zagadnieniu eurosieroctwa,</p> <p>- zapoznanie nauczycieli z przepisami prawa, które obligują ich do działania,</p> <p>- zorganizowanie spotkania informacyjnego z przedstawicielami organizacji i instytucji zaangażowanych w temat</p> <p>Realizacja</p> <ul style="list-style-type: none"> • systematyczne monitorowanie tego zjawiska • szkolenie dla nauczycieli z tematyki eurosieroctwa oraz stała aktualizacja wiedzy w tym zakresie; • świadomość nauczycieli, którzy uczniowie są z grupy ryzyka i monitorowanie postępów w nauce i zachowaniu uczniów; • wychowawcy wymieniają się danymi kontaktowymi z rodzicami, którzy wyjeżdżają za granicę. Dodatkowo wspólnie ustalają zasady współpracy w sytuacjach kiedy dziecko przejawia coraz większe trudności dydaktyczne bądź sprawia problemy wychowawcze; • współpraca z instytucjami wspierającymi działania rodziny oraz udzielającymi pomocy eurosierotom i ich faktycznym opiekunom; • zadbanie o stałą pomoc psychologiczną dla osób dotkniętych sieroctwem z powodu ekonomicznej migracji rodziców • pozostawanie w stałym kontakcie z pedagogiem, który zajmuje się tym zagadnieniem na terenie szkoły; • zapobieganie negatywnym skutkom migracji zarobkowej rodziców, które mogłyby dotyczyć uczniów szkoły; 	Dyrektor szkoły, pedagog	W miarę potrzeb	Nauczyciele i wychowawcy

<p>1. Pedagogizacja rodziców/ opiekunów uczniów w temacie eurosieroctwa oraz konsekwencji jakie za sobą niesie na psychice dziecka i młodzieży.</p> <p>2. Utrzymywanie stałego kontaktu z rodzicami, którzy sprawują rzeczywistą kontrolę i opiekę nad uczniem.</p>	<p>- materiały informujące – broszury, filmy, książki, kodeksy, - spotkania z psychologiem/ pedagogiem, wychowawcą,</p> <p>Realizacja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pedagogizacja rodziców z zakresu psychologii tego zjawiska na spotkaniach z wychowawcami • informowanie o problemach prawnych mogą pojawić się z powodu migracji rodzica lub rodziców oraz wskazanie miejsca, gdzie opiekunowie mogą uzyskać pomoc prawną • informowanie rodziców o prawnych aspektach migracji zarobkowej w kontekście prawa rodzinnego, karnego • wyposażenie biblioteki szkolnej w pozycje związane z tym tematem – opracowanie bibliografii tego zagadnienia; • utrzymywanie stałego kontaktu z osobami, które sprawują rzeczywistą pieczę nad dzieckiem. 	<p>Pedagog, wychowawca</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Rodzice/ opiekunowie faktyczni, opiekunowie prawni uczniów</p>
<p>1. Zapewnienie potrzebującemu uczniowi stałej opieki psychologicznej.</p> <p>2. Przekazywanie uczniom umiejętności radzenia sobie w sytuacjach trudnych, stresujących.</p>	<p>- stała pomoc psychologa, pedagoga, wychowawcy, nauczycieli</p> <p>Realizacja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zapewnienie dziecku pomoc psychologiczną w przypadku gdy: <ul style="list-style-type: none"> ○ rodzic/rodzice przygotowują się do migracji ekonomicznej ○ rodzic/rodzice przebywają za granicą ○ znajduje się w sytuacji odbiegającej od normy tj. problemy w nauce, alienowanie się od grupy rówieśniczej, niewytłumaczone absencje, oraz każda sytuacja, która wzbudzi zaniepokojenie nauczyciela; • realizowanie podczas godzin wychowawczych tematów dotyczących konstruktywnych sposobów spędzania czasu wolnego; • zachęcanie uczniów do jak najczęstszej aktywności w zajęciach fakultatywnych organizowanych przez szkołę. 	<p>Wychowawca, psycholog z PPP, nauczyciele, pedagog</p>	<p>W miarę potrzeb</p>	<p>Uczniowie</p>
<p>1. Stale kontrolowanie ilości uczniów dotkniętych eurosieroctwem.</p>	<p>- współpraca ze służbami i organizacjami zajmującymi się tematem eurosieroctwa oraz</p>	<p>Dyrektor szkoły</p>	<p>W miarę potrzeb</p>	<p>Psycholog i/lub pedagog szkolny</p>

<p>2. Dbanie o zdrowie psychiczne uczniów dotkniętych eurosieroctwem.</p> <p>3. Współpraca z podmiotami zewnętrznymi wspierającymi rodziny dotknięte zjawiskiem eurosieroctwa.</p>	<p>pomocom dla członków rodziny, - stałe pogłębianie swojej wiedzy poprzez udział w seminariach, szkoleniach, kursach, - ciągły kontakt z wychowawcami, podopiecznymi i ich opiekunami rzeczywistymi.</p>			
<p>Realizacja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sporządzenie spisu uczniów dotkniętych eurosieroctwem oraz nieustanna współpraca z wychowawcami, którzy pomagają w aktualizacji grupy ryzyka; • prowadzenie ciągłych działań monitorujących sytuację, kontakt z rzeczywistymi opiekunami uczniów oraz działania mające na celu lepsze poznanie podopiecznego; • udzielanie rad rodzicom, prawnym opiekunom i rzeczywistym opiekunom; • informowanie rodziców o prawnych wymogach oraz psychologicznych, poznawczych oraz behawioralnych konsekwencjach takiej sytuacji; • stałe poszerzanie wiedzy na temat eurosieroctwa; • współpraca z instytucjami, organami i organizacjami; • współpraca z instytucjami pozaszkolnymi – Policja, Sąd Rodzinny, kuratorzy, MOPR; 				

Przemoc i agresja w rodzinie dziecka

Przepisy prawne

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2015 r. poz. 1390);
2. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 2016 r. poz. 1137, 2138, z 2017 r. poz. 244, 768, 773, 952, 966, 1214);
3. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks Postępowania Karnego (Dz.U. 2017 poz. 204);
4. Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz.U. 2015 r. poz. 1094);
5. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. 2017 r. poz. 682);
6. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz.U. 2017 r. poz. 665);
7. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 marca 2011 r. w sprawie procedury postępowania przy wykonywaniu czynności odebrania dziecka z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie (Dz.U. 2011 nr 81 poz. 448);
8. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 3 czerwca 2011 r. w sprawie nadzoru i kontroli nad realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie (Dz.U. 2011 nr 126 poz. 718);
9. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz.U. 2011 nr 209 poz. 1245);
10. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne (Dz.U. 2011 nr 50 poz. 259);
11. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 stycznia 2011 r. w sprawie Zespołu Monitorującego do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie (Dz.U. 2011 nr 28 poz. 146);
12. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/29/UE z dnia 25 października 2012 r. ustanawiająca normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw oraz zastępująca decyzję ramową Rady 2001/220/WSiSW;

13. Sprostowanie do dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie zwalczania niegodziwego traktowania w celach seksualnych i wykorzystywania seksualnego dzieci oraz pornografii dziecięcej, zastępująca decyzję ramową Rady 2004/68/WSiSW (Dz.U. L 335 z 17.12.2011);
14. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie zwalczania niegodziwego traktowania w celach seksualnych i wykorzystywania seksualnego dzieci oraz pornografii dziecięcej, zastępująca decyzję ramową Rady 2004/68/WSiSW;
15. Europejska Konwencja o wykonywaniu praw dzieci, sporządzona w Strasburgu dnia 25 stycznia 1996 r. (Dz.U. 2000 nr 107 poz. 1128).

Wprowadzenie

Przez stulecia przemoc w rodzinie była zjawiskiem normalnym i powszechnie akceptowanym w Polsce i na świecie. Prawna ochrona kobiet i dzieci jest zjawiskiem stosunkowo nowym. W Polsce przepisy opisujące interwencje prawne pojawiły się stosunkowo niedawno. Obecnie wiele dziedzin prawa, w szczególności prawo karne oraz prawo rodzinne przewiduje znaczną liczbę sposobów zaradczych i interwencyjnych w przypadku zaistnienia przemocy w rodzinie oraz środków prewencyjnych.

Na istotność problemu w Polsce wskazuje fakt, że doczekał się on odrębnej ustawy o przeciwdziałaniu przemocy. Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2015 r. poz. 1390) „*przemoc domowa to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą*”.

Powyższa definicja definiuje przemoc w rodzinie w bardzo szerokim zakresie, bowiem wyróżnia zjawisko przemocy pomiędzy wszystkimi możliwymi członkami rodziny. W niniejszym dokumencie najwięcej uwagi skupimy na przemocy doznawanej przez osobę niepełnoletnią.,

Działania szkoły

Zadanie	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin oraz częstotliwość	Odbiorca
<p>1. Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie oraz instytucji udzielających pomocy osobom doświadczającym takiego zagrożenia.</p>	<p>- pogadanki z osobami przeszkolonymi do udzielania pomocy osobom zagrożonym lub dotkniętym przemocą domową, - udostępnianie materiałów (ulotek, filmów) mówiących o problemie.</p>	<p>Wychowawcy, pedagog</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Rodzice/ opiekunowie i uczniowie</p>
<p>2. Prowadzenie poradnictwa, w szczególności działań informacyjnych i edukacyjnych dla osób dotkniętych lub zagrożonych przemocą domową.</p> <p>3. -Rozbudzenie poczucia solidarności i braku obojętności na krzywdy ludzkie.</p>	<p>Realizacja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • program działań edukacyjnych służących wzmocnieniu opiekuńczo-wychowawczych kompetencji rodziców, w szczególności rodzin zagrożonych przemocą: ○ opracowanie oraz posiłkowanie się już gotowymi materiałami informacyjnymi mówiącymi o przyczynach i skutkach przemocy domowej, ○ udzielanie informacji o instytucjach udzielających pomocy członkom rodziny przeżywających sytuacje kryzysowe, ○ organizowanie spotkań grupowych oraz indywidualnych z instytucjami udzielającymi pomocy w przypadku pojawienia się przemocy domowej ○ uświadamianie rodziców i uczniów jakie prawa im przysługują ○ uświadamianie rodziców i uczniów, jakie działania powinni podjąć oraz gdzie należy poszukiwać pomocy (bezpłatne porady prawne i psychologiczne, adresy najbliższych placówek interwencji kryzysowych, schronisk dla ofiar przemocy domowej, grup wsparcia dla ofiar przemocy domowej), 			
	<p>- zajęcia, godziny wychowawcze, - udział w kampaniach społecznych</p>	<p>Wychowawcy klas, pedagog</p>	<p>Na bieżąco</p>	<p>Uczniowie</p>

	<p>Realizacja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie zajęć uświadamiających czym jest dobre zachowanie, a czym to nieakceptowane i jakie konsekwencje spotkają sprawcę takiego zachowania; • informowanie o tym w jaki sposób uczniowie powinni się zachowywać, gdy są świadkiem bądź ofiarą przemocy domowej; • prowadzenie zajęć w formie psychodramy – uczenie w jaki sposób postępować z osobą agresywną. • podczas godziny wychowawczej: <ul style="list-style-type: none"> ○ prowadzenie zajęć uświadamiających – przedstawianie uczniom wymyślonych historii gdzie głównym problemem była przemoc w rodzinie. Nauczyciel prosi uczniów o pomoc w zaplanowaniu i podjęciu działań interwencyjnych. ○ zorganizowanie konkursu plastycznego/fotograficznego pt. „Dom bez przemocy”; • prowadzenie stałego anonimowego wsparcia osobom dotkniętym problemami przemocy w rodzinie. Stworzenie i udostępnienie listy osób, które służą pomocą w tym temacie i na terenie zamieszkania ucznia; • uświadomienie rodziców/opiekunów, że zachowanie przemocowe nie jest i nigdy nie będzie dobrym sposobem wychowawczym. 		
<p>- prelekcje, szkolenia, - filmy edukacyjne, - kontakt z poradniami, sądami, oraz instytucjami i organizacjami pełniącymi taką funkcję pomocy.</p>	<p>Nauczyciele, wychowawcy, pedagog</p>	<p>W miarę potrzeb</p>	<p>Nauczyciele i Wychowawcy</p>
<p>Realizacja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nauczyciele tworzą przyjazną atmosferę i zachęcają rodziców/opiekunów dzieci do podjęcia współpracy • ustalenie jasnych zasad i konsekwentne reagowanie w przypadku ich naruszenia. • przeszkolenie nauczycieli w jaki sposób prowadzi rozmowy na tematy wrażliwe • uświadomienie nauczycieli co może wskazywać na to, że uczeń jest osobą dotkniętą przemocą w rodzinie • monitorowanie zjawiska przemocy w rodzinie na terenie miasta i gminy. Baczne obserwowanie rodzin uczniów• oraz zgłaszanie wszelkich niepokojących sytuacji do odpowiednich służb. 			

1. Szerzenie wiedzy na temat zjawiska przemocy w rodzinie.	- eventy, - produkcje filmowe,	nauczyciele	Na bieżąco	Wszyscy zainteresowani
2. Informowanie uczniów oraz krzewienie w nich poprawnej, aktywnej postawy w przypadku dostrzeżenia symptomów przemocy domowej. 3. Wspieranie, uczestniczenie i tworzenie własnych kampanii uświadamiających w temacie istnienia problemu przemocy w rodzinie.	<p>Realizacja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podejmowanie działań mających na celu uwrażliwienie społeczności szkolnej na zjawisko przemocy cy. • wspieranie inicjatyw oraz włączanie się w współorganizacje projektów z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie: <ul style="list-style-type: none"> ○ współpraca z organizacjami pomocy społecznej tj. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, czy Policja, poradniami psychologicznymi, poradniami leczenia uzależnień oraz współzależnień, itp.; ○ aktywne uczestnictwo w prowadzonych lokalnych i ogólnopolskich kampaniach społecznych poświęconych rodzinie bez przemocy – tj. „<i>Reaguj! Masz prawo</i>”, „<i>Bicie uczy, ale tylko złych rzeczy</i>”; ○ prowadzenie własnych kampanii lokalnych promujących zdrowie psychiczne rodzinie, nawiązywanie komunikacji między członkami rodziny oraz promowanie pokojowego rozwiązywania konfliktów; 			

Program wychowawczo – Profilaktyczny opracował zespół w składzie:

Marlena Jaroszek – koordynator

Zbigniew Domżański – dyrektor szkoły

Renata Szwarc – wicedyrektor szkoły

Agnieszka Meler – rodzic

Kinga Banach – Pawlicka – rodzic

Grażyna Kowalska – rodzic

Katarzyna Rumińska – rodzic

Brygida Karczyńska – przewodnicząca Rady Rodziców

Maria Grugiel – nauczyciel

Hanna Zielińska - nauczyciel

Małgorzata Fijałkowska – nauczyciel

Magdalena Grabowska – nauczyciel

Anita Leliwa - nauczyciel

Aneks do Programu Wychowawczo – Profilaktycznego Szkoły Podstawowej nr 2 im. Janusza Korczaka w Nowym Mieście Lubawskim rok szkolny 2021/2022

uwzględniający zapisy zawarte w Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 stycznia 2018 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii.

Podstawą prowadzenia działań w szkole jest diagnoza występujących w środowisku szkolnym czynników chroniących i czynników ryzyka.

Przez czynniki chroniące należy rozumieć indywidualne cechy i zachowania uczniów, cechy środowiska społecznego i efekty ich wzajemnego oddziaływania, których występowanie wzmacnia ogólny potencjał zdrowotny ucznia i zwiększa jego odporność na działanie czynników ryzyka.

Przez czynniki ryzyka należy rozumieć indywidualne cechy i zachowania uczniów, cechy środowiska społecznego i efekty ich wzajemnego oddziaływania, które wiążą się z wysokim prawdopodobieństwem wystąpienia zachowań ryzykownych stanowiących zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju, zdrowia, bezpieczeństwa lub funkcjonowania społecznego.

Do zdiagnozowania środowiska szkolnego posłużyły:

ankiety diagnozujące występowanie czynników ryzyka i czynników chroniących, dla uczniów klas IV-VIII,

raport z diagnozy powyższej problematyki z poprzedniego roku szkolnego

obserwacje zachowań uczniów podczas przerw i lekcji,

analizy dokumentacji szkolnej – dziennik, uwagi,

wywiady z rodzicami, uczniami,

konsultacje z nauczycielami i personelem szkoły.

analiza Gminnego programu przeciwdziałania narkomanii w Gminie Miejskiej Nowe Miasto Lubawskie na lata 2019-2020

Raport z badań dotyczących czynników ryzyka i czynników chroniących wśród uczniów w Szkole Podstawowej nr 2 im. Janusza Korczaka w Nowym Mieście Lubawskim

We wrześniu 2021r przeprowadzono badania dotyczące czynników ryzyka i chroniących. Narzędziem badawczym były ankiety przeprowadzone wśród uczniów klas IV-VIII. Przez czynniki chroniące należy rozumieć indywidualne cechy i zachowania uczniów, cechy środowiska społecznego i efekty ich wzajemnego oddziaływania, których występowanie wzmacnia ogólny potencjał zdrowotny ucznia i zwiększa jego odporność na działanie czynników ryzyka.

Wskazywane czynniki chroniące:

Czynniki chroniące związane z rodziną

- struktura rodziny, wykształcenie rodziców i sytuacja materialna rodziny;
- silna więź pomiędzy rodzicami a ich dziećmi;
- poczucie bezpieczeństwa;
- zasady rodzinne, jasne oczekiwania

Czynniki chroniące związane ze szkołą

- pomoc udzielana przez wychowawców nauczycieli zdecydowany brak akceptacji przez szkołę dla przemocy.
- zainteresowanie nauką szkolną;
- rozwój własnych zainteresowań;
- poczucie przynależności do klasy, grupy rówieśniczej

Indywidualne czynniki chroniące

- wysoka inteligencja, zdolność uczenia się, ciekawość poznawcza
- poszanowanie norm, wartości, autorytetów, tradycji;
- brak uzależnień od alkoholu, narkotyków, dopalaczy
- poczucie własnej wartości.

Przez czynniki ryzyka należy rozumieć indywidualne cechy i zachowania uczniów, cechy środowiska społecznego i efekty ich wzajemnego oddziaływania, które wiążą się z wysokim prawdopodobieństwem wystąpienia zachowań ryzykownych stanowiących zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju, zdrowia, bezpieczeństwa lub funkcjonowania społecznego, poczucie przynależności

Wskazywane czynniki ryzyka:

Czynniki ryzyka związane z rodziną:

- brak więzi emocjonalnych z rodzicami
- długotrwałe przebywanie za granicą jednego z rodziców
- nieprawidłowa realizacja ról rodzicielskich

- przyzwalające postawy rodziców wobec zachowań problemowych dzieci
- antyspołeczne wzorce ról w dzieciństwie, negatywne wzory starszego rodzeństwa

Czynniki ryzyka związane ze szkołą

- czasowe odizolowanie uczniów z grup rówieśniczych ze względu na Covid 19
- wczesne niepowodzenia w nauce
- problemy z zachowaniem w szkole i podczas zajęć on-line
- negatywny stosunek do szkoły i obowiązków szkolnych

Indywidualne czynniki ryzyka

- niska samoocena
- skłonność do zachowań depresyjnych
- izolacja z powodu pandemii
- deficyty rozwojowe,
- skłonność do uzależnień
- niski status społeczny rodziny

Analiza pozyskanych informacji

W ankiecie wzięło udział 95 uczniów naszej szkoły z klas IV-VIII

- Zdecydowana większość uczniów postrzega swoją kondycję psychiczną jako dobrą i bardzo dobrą
- Duża grupa uczniów dobrze czuje się w swojej klasie i dobrze ocenia kontakty z nauczycielami oraz rodzicami
- Uczniowie uważają, że posiadają odpowiednią wiedzę dotyczącą uzależnień od substancji psychotropowych i skutków ich zażywania
- Respondenci nie zgłaszają występowania w szkole problemu narkomanii, alkoholizmu. Pojedyncze osoby zwróciły uwagę na palenie papierosów przez uczniów naszej szkoły.
- uczniowie postrzegają szkołę jako miejsce bezpieczne, 75% badanych uważa, że wychowawcy i nauczyciele pomagają im w rozwiązywaniu ich problemów
- Respondenci wskazali, że w szkole zdarzają się przypadki agresji, używania wulgaryzmów, obrażania, poniżania ze strony innych uczniów; 48% uważa, że doświadczyło agresji ze strony kolegów/ koleżanek
- Szkoła posiada informacje o 8 przypadkach zachowań autodestrukcyjnych (samookaleczania)

Zalecenia i rekomendacje:

Dalsza obserwacja zachowań dzieci i młodzieży związana z długotrwałym pobytem w domu (pandemia koronawirusa)

- zmiany w zachowaniu dzieci i młodzieży podczas zajęć i przerw śródlekcyjnych
- obserwacja podczas zajęć wychowania fizycznego

Stosowanie przez nauczycieli wzmacniających i wspierających informacji zwrotnych

Zwrócenie szczególnej uwagi na integrację uczniów oraz prace w grupach podczas zajęć

Organizowanie częstych wyjść klasowych (w ramach możliwości)

Przybliżenie uczniom i ich rodzicom nr telefonów i adresów poszczególnych specjalistów(psycholog, psychoterapeuta, psychiatra, neurolog)

Dalsze stosowanie działań interwencyjnych (3 grupy uczniów: o wysokim nasileniu problemów, o umiarkowanym ryzyku oraz o niskim nasileniu zachowań problemowych)

Wdrożenie programu profilaktycznego „Myślę pozytywnie” (program profilaktyki psychologicznej – kompleksowe wsparcie dzieci i młodzieży, rodziców i nauczycieli w profilaktyce zdrowia psychicznego

Niwelowanie postaw agresywnych w interakcjach dzieci i młodzieży:

- dostarczenie wiedzy na temat pokojowego sposobu rozwiązywania konfliktów;
- rozwijanie umiejętności radzenia sobie ze stresem, lękiem i niepokojem;
- przekazywanie informacji dotyczących możliwości uzyskania pomocy w przypadku zetknięcia się z przemocą fizyczną i psychiczną.

Zapobieganie używaniu wulgaryzmów przez uczniów naszej szkoły:

- poszerzanie znajomości obowiązujących zwyczajów, form towarzyskich i reguł grzecznościowych
- kształtowanie codziennych postaw i zachowań;
- przeciwdziałanie przyczynom agresji werbalnej

Propagowanie zdrowego i wolnego od nałogów styl życia:

- dostarczanie uczniom wiadomości na temat szkodliwości działania papierosów, alkoholu, narkotyków, „dopalaczy” i innych substancji psychoaktywnych;
- uświadomienie uczniom zagrożeń związanych z uzależnieniami;
- organizowanie przez cały rok szkolny wewnątrzszkolnych konkursów z poszczególnych dyscyplin sportowych;
- prowadzenie zajęć rekreacyjno – sportowych;
- upowszechnianie informacji o możliwościach uzyskania pomocy i wsparcia dla siebie i członków rodziny.

Zapobieganie cyberprzemocy poprzez:

- informowanie o zagrożeniach płynących z niewłaściwego i lekkomyślnego korzystania z sieci;
- kształtowanie postawy dystansu, rozwagi i ostrożności w kontaktach w cyberprzestrzeni.

Aneks Programu dodany na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22.01.2018 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii. Diagnoza w zakresie czynników ryzyka i czynników chroniących, zagrożeń związanych z używaniem substancji psychotropowych, środków zastępczych oraz nowych substancji psychoaktywnych przeprowadzona została wśród uczniów. Wyniki ankiet potwierdzają zasadność dotychczas zaplanowanych i podejmowanych działań w Programie Wychowawczo – Profilaktycznym naszej szkoły.

ANEKS
do SZKOLNEGO PROGRAMU
WYCHOWAWCZO – PROFILAKTYCZNEGO

Szkoły Podstawowej nr 2 im. Janusza Korczaka w Nowym Mieście Lubawskim
na czas wznowienia nauki stacjonarnej w placówkach i szkołach, w oparciu o zalecenia
Ministerstwa Edukacji i Nauki na rok szkolny 2021/2022

W Części 9: Społeczność szkolna – bezpieczeństwo w społeczności szkolnej i trudności w nawiązywaniu kontaktów rówieśniczych

Społeczność szkolna

Dopisać należy:

W części Programu Profilaktyczno-Wychowawczego poświęconego społeczności szkolnej, omówione zostaną **trzy** ważne zagadnienia:

1. Bezpieczeństwo w społeczności szkolnej,
2. Prawidłowe relacje rówieśnicze – trudności w kontaktach rówieśniczych.

Należy dopisać:

3. ***Podjęcie działań związanych z eliminacją lęku, poczucia zagrożenia spowodowanego nadmiernym obciążeniem związanym z powrotem do nauczania stacjonarnego***

Poza tym w tabeli należy umieścić następujące działania:

Zadanie	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin oraz częstotliwość	Odbiorca
1. Intensyfikacja diagnozy i rozpoznania potrzeb uczniów w zakresie budowania właściwych relacji społecznych w klasie	Stworzenie narzędzi diagnostycznych i wykorzystanie ich w klasach i wśród rodziców. Realizacja <ul style="list-style-type: none"> • Zaprojektowanie i podjęcie działań integrujących z uwzględnieniem danych zebranych w trakcie diagnozy • częste kontakty i rozmowy nauczycieli/pedagogów z uczniami, uczniów z uczniami, np. podczas lekcji rekomendujemy przeznaczyć 15 minut na integrację oddziału klasowego • objęcie wsparciem osób nieśmiałych i wycofanych, docenianie każdej aktywności, angażowanie do dodatkowych zadań, • podejmowanie działań integrujących zespół klasowy, np. obchody urodzin, aktywne przerwy śródlecyjne, • organizowanie częstych wyjść klasowych. 	Wychowawcy klas	Wrzesień, na bieżąco	Uczniowie
1. Podjęcie działań związanych z eliminacją lęku, poczucia zagrożenia spowodowanego nadmiernym obciążeniem związanym z powrotem do	Rozpoznanie indywidualnych potrzeb edukacyjnych oraz trudności uczniów w przyswajaniu wiedzy i umiejętności w zakresie danego przedmiotu powstałych w czasie nauki zdalnej Realizacja <ul style="list-style-type: none"> • Przeprowadzanie badania wyników nauczania z poszczególnych przedmiotów • Rozpoznanie indywidualnych potrzeb uczniów w zakresie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego oraz podjęcie adekwatnych działań do zdiagnozowanych potrzeb • wspieranie uczniów z problemami rozwojowymi oraz dydaktycznymi, a w szczególności ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. • Przeprowadzenie obserwacji, analiza wyników testów diagnostycznych 	Wychowawcy, nauczyciele przedmiotowi	W ciągu roku szkolnego	Uczniowie

